T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

16

(GUADALCANAL) ın işgali için yapılan deniz harekâtı
Ağustos 1942 — Şubat 1943

T. C. DENİZ BASIMEVİ

1949

İçindekiler

(GUADALCANAL)ın işgali için yapılan deniz harekâtı
Ağustos - 1942 — Şubat - 1943

İlk Japon taarruzu

I. Başlangıç: - (Kroki 2 - 3)

(GUADALCANAL) ile dolaylarındaki adaların işgali için 17 - Ağus. 1942 de Amerikan deniz piyadelerinin yaptıkları çıkarma ile başlıyan, ve 1943 yılı nihayetinin ilk haftasında Japonların çekilmesi ile nihayetlenen harekât, Uzakdoğuda cereyan etmiş savaşların en önemlisini teşkil etmektedir. Bu harekât sözü geçen bölgenin stratejik önemi dolayısile tarafların bu bölgeye verdiği kıymet ve ehemmiyetten ziyade, güneye doğru uzayan ilk Japon istilâ hareketinin hızının durdurulmasından sonra; müttefikler tarafından girişilen ilk tarruzî hareket oluşunda idi. Şimdiye kadar, (PEARL HARBOUR)a yapılan baskının, ve harpten evvel yapılan hazırlıkların tesirleri inisiyativi Japonlara vermiş ve müttefikler ise düşman harekâtını geciktirmek için mahdut teşebbüslerde bulunmuşlar ve ekseriya istilâ hareketinin yöneldiği bölgeye acele olarak ve gayrı kâfi kuvvetler göndermek suretile bu taarruzları karşılamağa çalışmışlardır.

(GUADALCANAL) harekâtı ilk kuvvet tecrübesini temsil ettiği gibi, gelecekteki harekât için de bir ölçü teşkil edecekti. Amerikalılar, 7 - ağustos baskını ile elde ettikleri mevzileri, uzak üslere istinaden hareket etmek suretile takviye edebilecekler mi idi?. Veyahut, müşterek herekâtta çok yeni tecrübelere sahip ve yüksek bir harp kifayetine malik olan, ve şimdiye kadar hiç yenilmemiş bulunan Japon ordusu kaybettiği yerleri tekrar geriye mi alacaktı?. Bu suallerin cevabını bulmak için altı haftalık bir zamanın geçmesi icabetti. Düşman bu müddet sarfında, (GUADALCANAL)ı tekrar ele geçirmek için dört büyük teşebbüşte bulundu. Bunun haricinde, karaya çıkarılmış bulunan kıt'alara takviye ve ikmal malzemesi göndermek maksadile her iki taraf ta devamlı olarak birçok ufak teşebbüslerde bulundular. Denizde, karada ve havada çetin savaşlar cereyan etti. İki taraf ta ağır kayıplar verdi.

Bu savaş özeti, bu harekâtın deniz cephesine ait en dikkate şayan kısımları ihtiva etmektedir. Elde kâfi bilgiler mevcut olmadığından [1]

[1] Esas altı deniz savaşından, dördü gece savaşı, ikisi biribirinden 150 mil açık bulunan filolar arasında, uçak gemilerinde bulunan hava kuvvetlerinin deniz kuvvetlerine taarruz şeklinde bir deniz - hava savaşı idi. Bu vaziyet karşısında, savaş hakkında,

ve kısmen de bu harekâtın bir bütün olarak incelenmesi sırasında bu gibi tafsilâtın verilmesi konu dışı addedildiğinden, yapılan teşebbüslerin tâbiyevî analizi yapılmamıştır.

***

(TULAGİ) ve (GUADALCANAL)a ilk Amerikan çıkarması 7-Ağustos-942 de yapılmıştır. [1] (Kroki-3). Düşman tamamen gafil avlanmış ve 10-Ağustos tarihinde (TULAGİ) Amerikalıların elinde olmak üzere kuvvetle tutulmuş ve bu bölgedeki bütün Japonlar bozguna uğratılmıştır. (GUADALCANAL) da ise, kuzey kıyılarındaki (LUNGA POİNT)in etrafındaki bölge, mevcudu (10500) den ibaret olan Amerikan kıt'aları tarafından tutulmuş ve düşman tarafından son günlerde tamamlanmış olan (KUKUM) hava meydanı ele geçirilmiştir. Bununla beraber, av himayesi olmadığından malzeme yüklü Amerikan gemileri tahliye tamam olmadan çekilme zorunda kalmışlar, ve Amerikan kıt'alarının ağır silâh ve teçhizattan mahrum olmaları neticesinde, adada dağınık bir halde bulunan mühim miktardaki Japon kuvvetleri ile temasa gelmek mümkün olamamıştır. 9-Ağustos günü (SAVO) adaları açıklarında cereyan eden bir gece muharebesinde müttefik su üstü gemileri ağır kayıplara uğradılar ve bunun neticesi olarak Japonlar mevziî bir deniz hakimiyeti kurdular ve (GUADALCANAL) da kıyıya çıkmış bulunan Amerikan kıt'aları düşmana nazaran faik kuvvette olmalarına rağmen, bu suretle gerileri kesilmiş oldu. Japon su üstü kuvvetleri hiçbir müdafaaya maruz kalmaksızın gece ve gündüz Amerikan kıt'alarını bombardıman ettiler. Fakat görünüşe nazaran kara kuvvetlerine süratle takviye kuvvetleri göndermek imkânı mevcut değildi. Bununla beraber, Amerikalılar iki hafta içinde (HENDERSON-hava alanı) adı ile anılan -meydandan kalkan pike- bombardıman uçakları harekâta iştirak ettirdiler. Japonlar ise, GUADALCANAL'ın civarında hava meydanları olmadığından, su üstü kuvvetleri gündüz oldukça ağır kayıplara uğradılar ve bu suretle Japon gemilerinin harekâtı yalnız geceye münhasır kaldı.

II. Güney Pasifik müttefik deniz kuvvetleri:- (Kroki-2)

Güney Pasifik Komutanı, [2] Amerikan Tümamirali (GHORMLEY), karargâhı (NOUMEA) da olmak üzere, müttefiklerin müşterek harekât kuvvetleri komutanı idi.

---

düşmana ait kayıtlar elde edilinceye kadar, düşman kuvvetlerinin terkibi ve bu kuvvetlerde vukua gelen hasar ve kayıplar hakkında şüphe mevcuttur. Haberalma raporlarından çıkarılan sonuçlara ve harekâtın tahlili ile elde edilen sonuca göre, tahmin edilen düşman hasar ve zayiatı her savaşın sonundaki ayrı bir ekte gösterilmiştir.

[1] 21 sayılı Savaş özetine bakınız.

[2] (Güney Pasifik bölgesi), Hattı istiva'nın güneyinde ve 159 derece şarkî tul dairesinin doğusundaki bölge olup, burası Pasifik filosu Başkomutanı, Amerikan Ami-

Emrinde bulunan kuvvetler, üç uçak gemisi (WASP, ENTERPRİSE, SARATOGA), NORTH CAROLINA muharebe gemisi, altı büyük krovazör (MİNNEAPOLİS, NEW ORLEANS, PORTLAND, AUSTRALİA, SAN FRANCİSCO, SALT LAKE SİTY), dört hafif kruvazör (HOBART, PHOENİX, ATLANTA, SAN JUAN), ve yirmi muhripten ibaretti [1]. (TULAGİ) nin işgalini takip eden günlerde çıkarma harekâtına iştirak etmiş bulunan AUSTRALIA (Tümamiral CRUTCHLEY'in Sancak gemisi) ile HOBART ve altı muhrip (NOUMEA) da bulunuyorlardı. (61) inci müfrez filo olarak adlandırılmış bulunan mütebaki kuvvetler, Amerikan Tümamirali (FLETCHER)in komutası altında olmak üzere (NEW HEBRIDES)in batısındaki bölgede dolaşıyordu [2].

Yeni CALEDONİA, ESPİRİTU SANTO ve EFATE'de üslendirilmiş bulunan müttefik hava kuvvetleri ile, Güney Pasifik bölgesi için AUSTRALİA ve YENİ GİNE'de üslenmiş hava kuvvetleri, BİSMARK-SOLOMON'lar bölgesinde daimî olarak keşif yapıyorlardı.

III. Japonların harekâtı :- (Kroki-4)

Amerikan çıkarmasından takriben iki hafta sonra, 20-Ağustos-1942 de, Japonlar büyük mikyastaki ilk mukabil taarruz için hazırlanmış bulunuyorlardı. Uçak gemilerinde bulunan kuvvetli bir vurucu kuvvet HENDERSON hava meydanını nötralize edecek ve bunu takiben büyük su üstü kuvvetleri tarafından himaye edilen konvoylardaki kuvvetli takviyeler karaya çıkarılacaktı. Neticede harekât bölgesinde Amerikan uçak gemilerinin mevcudiyeti, hava kuvvetlerinin uçak gemilerine taksim edilmesini icabettirdi ve bu da düşman için felâketli neticeler doğurdu.

Lüzumlu kuvvetlerin (RABAUL) da tahşit edildiğini müttefiklerden saklamak imkânı yoktu. Neticede 17-ağustosta düşman deniz kuvvetlerinin büyük kısmının Güney Pasifiğe tahsis edildiği müttefikler tarafından biliniyordu. Bu kuvvetler, iki muharebe gemisi (KONGO sınıfı)[3], yedi ağır, dört hafif kruvazör ve 20-30 muhrip olarak tahmin edildi. Uçak gemileri hakkında hiçbir haber alınamadı. Bununla beraber, deniz kuvvetlerini himaye etmek üzere iki veya üç uçak gemisinin mevcut olabileceğinden şüphe edildi. Ayrıca, kıyıda üslenmiş (160) uçağın da hesaba katılması lüzumlu görüldü.

---

rali C. W. Nimitz'in emir ve komutası altındaki deniz sahasının bir kısmını teşkil ediyordu. Bu bölgenin batı kısmı (Güney Batı Pasifik bölgesi) ile çevrilmiş olup, General (Mac Arthur) bu bölgenin Başkomutanı bulunuyordu.

[1] (Ek-A) ya bakınız. Müttefik deniz kuuvetlerinin tam nitelikleri bu ekte verilmiştir.

[2] Bu mevkie verilmiş olan (Phoenix) bundan hariçtir ki; bu gemi, Tümamiral (FLETCHER)'in emrine ancak 30-ağustos tarihinde girmiştir.

[3] Kongo (Kirishima, Haruna, Hiyei): 1910-1914 te inşa edilmiş. 1934-1939 da modernize edilmiştir. Maimahraç 29 330 ton sürat, 26 mil silâhları: 8 adet 14.2 ve 14 adet 5.9 pusluk su üstü ve 8 adet 5 pusluk uçaksavar topu.

Bu bölgeyi tehdit eden taarruzun büyüklüğü Amerikalılar tarafından anlaşılınca, (PEARL HARBOUR) da bulunan (HORNET) uçak gemisinin, Tümamiral (GHORMLEY) in kuvvetlerine katılması emri verildi ve gemi 17-ağustosta üsten hareket etti. Aynı gün, Japon kuvvetlerinden bir kısmının (SOLOMON) bölgesinden ayrılmasını temin maksadile, bir diversion teşebbüsü yapıldı. Bu maksatla GİLBERT adalarındaki [1] (MAKİN) e bir akın yapıldı ve Japonlar bu adayı kurtarmak üzere bir kısım kuvvet ayırmağa mecbur oldular.

IV. 61 inci müfrez filonun harekâtı :- (Kroki - 2)

Alınan raporlar, Japon hazırlıklarının sona ermek üzere bulunduğunu gösterdiğinden, Tümamiral FLETCHER uçak gemilerini şimale kaydırdı. 21-ağustosta, bu kuvvetlere, emri altında AUSTRALİA ve HOBART ile üç Amerikan muhribi bulunan Tümamiral (GRUTCHLEY) iltihak etti. 22 ve 23-ağustos tarihlerinde 61 inci müfrez filo (GUADALCANAL) ın 100 mil güney ve doğu bölgelerinde seyir etti.

23-Ağustos günü, bir keşif uçağı, iki kruvazör, üç muhrip ve dört nakliyeden müteşekkil bir düşman kuvvetinin, saat 10,30 da [2]. ONTUNG (JAVA) yakınlarında (A = 05° 00′ —, T = 160° 00′ +), cenubî bir rotaya 17 mil süratle seyretmekte olduğunu rapor etti. Aynı gün öğleden sonra, SARATOGA uçak gemisi, 61 inci müfrez filonun 320 derece cihetinde ve 260 mil mesafede tahmin edilen bu düşman kuvvetine taarruz için, 37 torpito ve pike bombardıman uçağı gönderdi. Ayrıca (GUADELCANAL) dan da avların refakatinde dokuz pike bombardıman uçağı gönderildi. Fakat görülen düşman kuvveti, yıldız - batı istikametine keskin bir rota tebdili yapmış ve keşif uçakları da bunu görmemiş bulunduklarından her iki hava filosu da düşmanla temasa muvaffak olamadı. Her iki filo da HENDERSON hava meydanına indiler ve (SARATOGA) nın uçakları gemilerine, ertesi günü zevalinde inebildiler.

23-Ağustos günü Pasifik deniz kuvvetleri başkomutanı Amiral (C. W. NİMİTZ) den alınan bir telsizde, Japonların, esas deniz taarruzlarını hava silâhı ile yapmakta olduklarını ve bu taarruzun da uçak gemilerile diğer her sınıf gemilere yöneltildiğini ve bunun gayesinin de bu kuvvetleri yok etmek olduğu açıklanmakta idi. Düşmanın tasarladığı taarruzî harekâta ne zaman başlıyacağı hakkında evvelden bir tahminde bulunmak mümkün olmadığından, 61 inci müfrez filo gemilerinin akaryakıt ikmali yapmaları için, bir program hazırlandı. Buna nazaran, WASP

[1] Narwhal ve Argonaut adlı iki denizaltı gemisi karaya (215) deniz piyadesi çıkarmış, bunlar bir miktar Japon öldürmüş, bir radyo ista yonunu bir mayimahruk depo ve sarnıcını, iki deniz uçağını tahrip etmiş, denizaltı gemileri ise, bir gambot ile bir nakliye gemisini batırmışlardır.

[2] Mıntaka = başka bir kayıt bulunmadıkça, bütü bölgede — 11 saattir.

(Tuğamiral NOYES'in sancak gemisi), SAN JUAN (Tuğamiral SCOTT, un sancak gemisi), SALT LAKE CİTY ve SAN FRANCİSCO (A = 13° 00' —, T = 164° 00' +) de bulunan akaryakıt gemilerinden denizde ikmal yapmak üzere 23-ağustos akşamı refakatten ayrıldılar.

V. Doğu SOLOMON'lar için yapılan savaşlar : - 25 - Ağs. - 942 (Kroki - 2)

24-Ağustos günü gün ağarırken Tümamiral (FLETCHER) MARAMASİKE'nin (MALAİTA adalarında) takriben 50 mil doğusunda bulunuyor, WASP ise, 250 mil güneyinde ve henüz akaryakıt almağa başlamış bulunuyordu. Sabah hava keşfinden alınan raporlar, düşmanın geniş mikyasta bir harekete başlamış bulunduğunu gösteriyordu. İki muhrip ve bir kruvazörün refakatinde bulunan beş gemiden müteşekkil bir konvoy ile bir denizaltı gemisi (BOUGAİNVİLLE) in güneyinde tesbit edildi. NEW GEORGİA - YSABEL bölgesinde de iki kruvazör ile muhriplerin bulunduğu ve sonradan, ONTONG (JAVA da) yakınlarında ve Amerikan uçak gemilerinin takriben 300 mil kuzeyinde içlerinde en az bir uçak gemisi bulunan kuvvetli düşman deniz birliklerinin güneye doğru seyretmekte olduklarının görüldüğü rapor edilmişti. [1] Amiral FLETCHER, zevalde, birliklerine tam yol için stim tutmaları hususunda emir verdi ve hava kuvvetleri düşman deniz kuvvetlerine taarruz için hazırlık yaparlarken, kendisi de birliklerini, yıldız ve genel gündoğuşu istikametlerine yöneltmek üzere manevra yapmağa başladı [2]. Uçakların düşman hakkında verdiği keşif raporları biribirini tutmuyor-

[1] Doğu (Solomon) lar deniz savaşına katılan kuvvetler şunlardır :

Müttefikler (Ek - A ya bakınız)

2 Uçak gemisi : Saratoga ve Enterprise
1 Süratli muharebe gemisi. North Carolina
4 Ağır kruvazör, Portland, New Orleens, Minneapolis, Australia
2 Hafif kruvazör. Atlanta, Hobart.
11 Muhrip
101 Karada üslenmiş uçak (Guadalcanalda üslenmiş 32 uçak dahil)

Japonlar

3-4 Uçak gemisi, Zuikaku, Shokaku, Ryujo muhtemelen dördüncü bir küçük uçak gemisi.
1-2 Muharebe gemisi
7-15 Kruvazör (hafif ve ağır çeşitli)
10-20 Muhrip
En az 15 yardımcı gemi.
Takriben 160 adet kıyıda üslenmiş uçak.

[2] Uçakların sık sık harekât için kalkışları ve gemiye avdetleri, keşişleme rüzgârına doğru dönüşü icap ettiriyordu. Bu hareketler kuzeyde bulunan düşmana yaklaşma imkânlarını güçleştiriyordu. 24 - Ağustos günü saat 12,00 de Amiral (Fletcher) in filosu A = 09° —, T = 163° + olan mevkide ve düşmandan hâlâ 250 mil uzakta bulunuyordu.

du. Bu raporlarda tafsilât bulunmuyor veyahut çok gecikilmiş bulunuyordu. Bununla beraber, düşmanın büyük deniz birliklerinin bulunduğu, bunların arasında, kuzeyde en az bir uçak gemisinin mevcut olduğu, deniz kuvvetlerinin gruplar halinde bulundukları ve bunların genel olarak doğu ve batı istikametlerine yayıldıkları sarih olarak anlaşılıyordu.

Diğer taraftan Amerikan deniz kuvvetlerinin Japon uçakları tarafından [1] saat 11,00 denberi yahut daha erken, görüldüğü ve filonun harekâtı hakkında, Japon deniz kuvvetleri komutanının sık sık ve tafsilâtlı raporlar aldığında şüphe yoktu. Tümamiral (FLETCHER) in almakta olduğu raporlara gelince, bunlar o kadar mühim idi ki; 24 - ağustos günü saat 13,00 te (ENTERPRİSE) in bir keşif grubu göndermesini emretti ve 29 bombardıman ve pike bombardıman uçağından mürekkep bir grup genel kuzey istikametine sevkedildi.

Yarım saat sonra da buna eşit bir hava kuvveti, öğle üzeri rapor edilen düşman uçak gemisine hücum etmek üzere havalandı. Diğer taraftan bununla aynı zamanda (saat 13,30 da) (SARATOGA) nın radarı, 350 derece istikametinde ve 112 mil mesafede tipleri tesbit edilmiyen büyük bir hava kuvvetinin (GUADALCANAL) istikametine doğru uçtuğunu tesbit etti. Saat 14,40 da, (ZERO) tipi avlar [2] tarafından himaye edilen tek ve çift motorlu bombardıman uçakları (HENDERSON) hava alanına taarruz ettiler. Bu taarruzda, üç av kaybedilmesine mukabil, düşmanın on bombardıman ve on av uçağı düşürüldü. Diğer taraftan, (ENTERPRİSE) in düşman kuvvetlerini tesbit etmek üzere gönderdiği grup, saat 14,10 da 61 inci müfrez filonun 317 derecesinde ve 198 mil mesafede RYUJO [3] uçak gemisi ile bir ağır kruvazör ve üç muhrip, yirmi dakika sonra da, 340 derecede ve 198 mil mesafede iki uçak gemisi, dört ağır, altı hafif kruvazör ve sekiz muhrip gördü. Yanlış muhabere yapılması yüzünden Amiral (FLETCHER) e bu raporlardan birincisi saat 15,18 de geldi. İkincisi ise, hiç gelmedi. Ancak ZUİKAKU [4] olması muhtemel uçak gemisine karşı yapılan ve muvaffak olamıyan hava taarruzu hakkında alınan rapor üzerine, saat 15,25 te amiral bu kuvvetin mevcudiyetinden haberdar oldu. Saat 14,40 ta, 61 inci müfrez filonun 347 derecesinde ve 225 mil mesafede dört ağır kruvazörle muhriplerden müteşekkil bir grup düşman deniz kuvveti görüldü. Bu rapor hiç gecikmeksizin alındı.

[1] Bunlardan dördü Amerikan karakol uçakları tarafından düşürüldü.

[2] Uçak gemilerine mensup uçakların bu grupta bulunması muhtemel olmakla beraber kat'i değildir.

[3] Ryujo, maimahreç 7100 ton, sürat 26 mil, silâhları 12 adet 5 pusluk çift maksadlı top, taşıdığı uçak 30 adet.

[4] Zuikaku, (Shokaku), maimahreç 20,000 ton, sürat 28 mil, silâhları 10 adet 8 pusluk, 12 adet 4.7 pusluk top, taşıdığı uçak 60 (?)

(SARATOGA)nın vurucu hava kuvveti, saat 15,30 da (RYUJO)ya muvaffakıyetli bir kombine hücum yaptılar. Pike bombardıman uçaklarından dördü hedefe isabet sağladılar. Pike bombardıman uçaklarından sonuncusu hedef üzerine dikilirken, torpito uçakları da biri kat'î biri muhtemel olmak üzere iki isabet sağladılar. Ayrıca, bir muhrip batırıldı ve bir ağır kruvazör de torpito isabeti ile hasara uğratıldı. (SARATOGA) nın uçakları gemiye dönerlerken, yedi Japon pike bombardıman uçağı ile karşılaştılar ve bunlardan dördünü, muhtemelen beşini düşürdüler. (Bunların ENTERPRİSE'e taarruz etmek üzere giden ve avdet eden uçaklar olması muhtemeldir.)

Takriben bir saat sonra (saat 16,40 ta) Japonların 61 inci müfrez filoya karşı mukabil taarruzu başladı ki; bu taarruz Japonlara, GUADALCANAL'a karşı girişilen teşebbüsü akamete uğratacak derecede ağır uçak kaybına maloldu. İlk keşif raporu saat 16,02 de alındı. Bu şu suretle oldu : ENTERPRİSE' 302 derece cihetinde ve 88 mil mesafede büyük bir hava kuvveti tesbit etti. Bundan sonra on yedi dakika temas kayboldu. Fakat sonra, saat 16,19 da radar cihazı üzerinde aynı kerterizde ve 44 mil mesafede yeniden tesbit edildi. Bunun üzerine, gelen taarruzu karşılamak üzere hazırlıklara başlandı. Her iki uçak gemisi mütebaki vurucu kuvvetlerini havalandırdılar. (SARATOGA) (3 bombardıman, beş torpito bombardıman uçağını) düşmanın, içlerinde muharebe gemisi bulunan grupuna taarruz etmek, (ENTERPRİSE), (11 pike bombardıman, 7 torpito bombardıman ve 7 av uçağını) RYUJO'yu batırmak üzere gönderdiler. Müfrez filonun üzerindeki av himayesi takviye edildi. ENTERPRİSE, ilk gönderdiği uçak grupunun avdetinde bunlara gemiye inmemelerini ve açıkta bulunmalarını bildirdi. [1]

Bu sırada müfrez filo, iki grup halinde olarak 27 mil süratle seyrediyor ve sık sık rota tebdilleri yapıyordu. NORTH CAROLİNA [2]nın refakatinde bulunan ENTERPRİSE, bu geminin 180 derece cihetinde ve 2500 yarda mesafesinde ve SARATOGA'nın da karayel cihetinde ve takriben 10 mil mesafesinde bulunuyordu. Her grupun keşif kuvvetleri yakın muharebe mesafesinde bulunuyordu. Kruvazörler 2000 yarda, muhripler ise 1800 yardanın içinde idiler. Filonun üzerine havada bulunan av uçağı adedi 57 idi. Hava güzel, rü'yet fevkalâde idi. Mutedil bir lodos rüzgârı esiyor, hafif ölü denizler bulunuyordu. Güneşin kerterizi 325 derece idi. Düşman uçakları ilk olarak saat 16,25 te görüldü. Karakol yapan avlar, ENTERPRİSE'in 300 derecesinde ve 33 mil mesafesinde 36 bombardıman uçağı ile birçok ZERO tipi av gördüler. Bunlar, 25 mile sokuldukları zaman, birçok grupa ayrıldılar ve sonra kuzeye

[1] Bu uçaklardan bir kısmı verilen emri almadılar. Düşmanın, gemilerine avdet etmekte olan bu uçakları takip etmiş olmaları muhtemeldir.

[2] Horth Carolina, dizayn sürati olan 27 mil ile mevkiini muhafaza etmek imkânına malik bulunuyordu.

döndüler. Aynı bölgede düşman ve dost birçok uçak harekât yaptıkları için işaretlerin biribirine karışmasından geminin radar SKRİN'i üzerinde kayboldular. [1] Evvelki tahminlere göre düşman uçaklarının tavanı 12000 kadem idi. Fakat bu uçaklar hedeflerine 14 mil kadar sokuldukları zaman, karakoldaki bir uçağımız bunu 18888 kadem olarak düzeltti. Av uçaklarının bu tavana çıkmak üzere hareketleri ve buna ilâveten ENTERPRİSE'de bulunan av uçakları idare subayı ile yapılan yanlış muhabereler yüzünden, düşman uçaklarının çoğu pikeye geçinceye kadar hiçbir suretle tâciz edilmediler. [2] İlk taarruz, ENTERPRİSE üzerine konsantre edildi. Bu hareket, düşman uçaklarının 15000 kademden pikeye geçişleri sırasında (NORTH CAROLİNA) dan görüldü. Bundan birkaç saniye sonra (ENTERPRİSE) in 20 m/m. lik Orlikonlarının ateş idare subayı bu uçakları 12000 kademde gördü ve çok doğru olarak gecikmeksizin uçaklara ateş açtı. Aynı zamanda diğer bataryalara da derhal mesafe ve kerteriz verdi. Diğer taraftan, NORTH CAROLİNA ve refakatindeki gemiler de onikilik toplarile ateş açtılar. Bu ilk pike taarruzu neticesinde saat 16,41 de geminin çok yakınına bir bomba düştü. Bunu takip eden dört dakika içinde nefes almak için geçen anlar hariç, uçak gemisinin üzerinde pike yapan uçakların uğultuları devam etti.

Amerikan hava defi ateşi fevkalâde idi. Üç pike bombardıman uçağı havada infilâk etti, diğerleri 6000 kadem ile 4000 kadem arasındaki irtifalarda pikeden kurtuldular veyahut civarlarında infilâk eden mermilerin tesirile o kadar sarsıldılar ki; bu yüzden nişan hatlarının dışına fırlatıldılar. Ve bir kısmı da bombalarını gelişi güzel attılar. Hücuma iştirak eden uçakların 25 - 30 u hariç, onbeşi tasarladıkları pike tavanına indiler ve bombalarını salıvermeden ,evvel 1500 kadem ve daha alçak tavana indiler. [3] ENTERPRİSE üç dakikaya yakın müddet için-

[1] (Enterprise)'ın avdet eden keşif uçakları, (Saratoga) ile (Enterprise) den ilk olarak havalanan hücum grupları, 53 Amerikan av uçağı ve müteaddit gruplar halindeki düşman uçakları.

[2] Av uçakları pilotlarında telsiz disiplini bulunmadığı dikkati çekmiştir. Bunların bir kısmı bir and muhabere yapıyorlar veya önemi olmıyan haberler veriyorlardı. Av uçakları idare subayının verdiği emirlerin bir kısmı uçaklara ulaştı. Fakat onlardan bu subaya pek az rapor geldi. Yalnız yaklaşmakta olan düşman pike bombardıman uçakları ile 5 ilâ 7 av uçağı ve düşman uçaklarının pikeye geçtikleri zaman takriben 10 av uçağı bunlarla savaştı. Geri kalanlar (Zero) uçaklarile veya pike bombardıman uçaklarının hücumlarını bitirerek avdetlerinde ilk hücumlarını yapmışlardır.

[3] Pike bombardımanlar 5 uçaktan mürekkep gruplar halinde ve gruplar arasında birçok hallerde 7 saniyeden daha az zaman fâsılası olmak üzere kısa fâsılalarla taarruz etmişlerdir.

Uçaksavar topçusu yakındaki ise, kovanları atmak, cepane ikmali yapmak ve Şok'lardan, isabet ve yakın isabetlerin hâsıl ettiği tes'rlerden kurtulmak hususunda en asgari zamana sahip olmuştur.

de hiçbir isabet almadı. Sonra yakına düşen bir bomba, iskele kıçomuzluğunu hasara uğrattı. Gemi birkaç saniye sonra biribirini müteakıp üç tam isabet aldı. Bunlardan üç numaralı asansörün bir köşesine isabet eden bir bomba, güverteleri delerek üçüncü güvertede infilâk etti ve 35 insanın ölümü ile çıkan yangından maada ehemmiyetli hasara sebep oldu. Birinci bombadan 20 kadem uzağa isabet eden ikincisi, 12 lik topların ikisini hasara uğrattı. Ve bunların bütün personeli öldü. [1] Diğerlerinden daha küçük olan üçüncü bomba, komuta kulesinin hemen gerisine ikili dört santimetrelik topun yakınlarına düştü ve iki numaralı asansörü tahrip etti. Yanmakta olan iki düşman uçağı uçuş güvertesine iner bir vaziyette iken denize düştüler, en az on uçak, gemiye taarruzlarında denize düşerek parçalandı. Diğerleri kesif dumanlar çıkararak uzaklaştılar. (ENTERPRİSE) e yapılan ilk taarruzdan sonra (saat 16,43 te) 10 düşman pike bombardıman uçağı (NORTH CAROLİNA) ya sancak başomuzluğundan hücum ettiler. Muharebe gemisi, henüz (ENTERPRİSE) e hücum eden bir grupa ateş etmesine rağmen, kendisine hücum eden uçakları o kadar şiddetli bir defi ateşi ile karşıladı ki; bunlardan yalnız üçü bu ateş perdesinden salimen geçerek bombalarını atmağa muvaffak oldular. Bunlardan da ikisi gemiden 20 yarda uzakta denize indi. Bu hücum yapıldığı sırada alçak irtifadan uçan sekiz düşman uçağı torpito ile veya torpitosuz olarak kör hücum şeklinde muhtelif istikametlerden NORTH CAROLİNA'ya hücum ederek geminin dikkat nazarını pike bombardımanlardan ayırmağa çalıştılar. Bu hücum, diğerleri ile çok iyi koordine edilmiş olmakla beraber bir semere vermedi. Ve çok yakına sokulanlardan bir kısmı düşürüldü.

(NORTH CAROLİNA) nın hemen hemen bütün hava defi bataryaları ateşe iştirak ediyordu. [2] Diğer gemilerdeki müşahitlere nazaran gemi, alev saçan yanar bir cisim halinde görünüyordu. Bu ateş inkıtasız devam ederken, saat 16,45 te altı uçak iskele kıçomuzluğundan ikinci bir pike bombardıman hücumuna geçtiler. Bunlar da ikisi kıç 20 m/m likler tarafından düşürüldü, diğer dört uçak, bombalarını gemiden itibaren 150 yarda içersindeki bölgeye attılar. Bunlardan biri o kadar yakına düştü ki; top personeli güverteye yuvarlandılar ve güverteyi de bombanın yükselttiği sular istilâ etti. Bu hücum ile birlikte, 8 - 12 uçak 15000 kademden, görünmeyen bir yüksek ufkî bombardıman yaptılar. [3] Bu uçakların bombaları muharebe gemisile (ENTERPRİSE) in ara-

[1] Bir evvelki bombanın çıkardığı yangını söndürmek için hemen ayrılmış bulunan birkaç kişi hariç.

[2] 20 Adet 5 pusluk, 4 kürsü 1.1" lik (16 namlu) 40 adet 20 m/m lik, 26 adet 0.50 lik makinalıtüfek.

[3] Bu hücum yüksek irtifa ufkî bombardımanı yapan uçakların bulutlardan faydalanmasından, diğer taraftan inkişaf etmekte olan düşman, uçak, torpito ve pike

sına düştü ve hiçbir hasar tevlit etmedi. Bu sırada bu iki gemi biribirinden 4000 yarda uzağa açılmış bulunuyorlardı. [1] Müfrez olarak uçan ve hücumlarını alçaktan yapan uçaklara karşı birkaç dakika daha devam eden ateş hariç, 61 inci müfrez filoya yapılan hava hücumları bu suretle neticelenmiş bulunuyordu. Hücuma katılan 80 Japon uçağından, 23 ü gemi topçusu ve 47 si uçak gemilerindeki uçaklar tarafından düşürülmek suretile (70) i yok edilmişti. [2] 24 - ağustos günü saat 16,49 da ateş kesilmişti. Şimdi 61 inci (müfrez filo) nun ilgisi, hasara uğratılan ENTERPRİSE üzerinde taplanmıştı. Bu gemideki hasarların giderilmesi ve yangınla mücadelesi o kadar başarılı olmuştu ki; gemi bir saat içinde süratini 24 mile çıkarmış ve uçaklar güvertesine inmeğe başlamıştı. Guruptan bir müddet sonra (saat 18,21 de), geminin dümen donanımı kırıldı. Fakat gemi 38 dakika sonra yeniden ârızasını gidererek yoluna devam etti. Alınan raporlardan, muhtemelen (müfrez filo) [3] yu arayan, kuvvetli bir Japon uçak grupunun gelmekte olduğu anlaşılıyordu. Bununla beraber bu grup temas sağlıyamadı ve 24 - ağustos günü saat 19,40 ta bütün filo güneye çekildi.

Burada bunlar olurken, (SARATOGA) nın saat 16,25 te havalanan uçak vurucu kuvveti düşmanın su üstü kuvvetlerine muvaffakıyetli bir hücum yaptı. Bu hücumda, filoyu teşkil eden 16 - 18 geminin açtığı

---

bombardıman taarruzlarına karşı (North Carolina) da dikkatin çekilmiş olmasından görülememiştir. Bu hâdise, havanın daima gözetlenmesi ve bunun idamesi zaruretlerini belirtmektedir.

[1] Hücum başladığı zaman (Enterprise) süratini (30) mile çıkarmıştı. Süratinin arttırılması ve kaçınma hareketi yapılması North Carolina'nın geriye sarkmasını intaç etmişti. Bu harekât esnasında şu husus anlaşılmış bulunuyordu. Bu da uçak gemilerinden müteşekkil bir müfrez filoda süratli bir muharebe gemisi de bulunduğu takdirde, sürat hiçbir zaman 27 milden yukarı çıkarılmamalıdır. Böyle hareket edilmediği takdirde, filonun muharebe gemisile desteklenmesi imkânı ortadan kalkar. Diğer taraftan 27 mil ile 30 mil arasındaki sürat farkı bombalardan sakınmak için yapılacak kaçınma hareketi manevrasına hiçbir tesir icra etmez.

[2] Bu rakamlar Amiral Fletcher'in kat'i tahminleridir. Düşürülen uçakların takriben % 50 sinin uçaklar ve % 30 unun gemi topçusu tarafından sağlandığı tahmin edilmektedir. Bu rakamların bir kısmı iki defa sayılmış olabilir. Fakat düşmanın ağır kayıplara uğramış olması yine bir hakikattir.

[3] Saat 17,00 de, Ryujoya yapılan bir taarruzdan avdet eden (Saratoga) nın uçakları, T = 162° 10′ +, A = 07°, 45′ — olan mevkide 140 derece hakikî istikamete seyreden, düşmanın 18 pike bombardıman, dokuz torpito - bombardıman ve 3 av uçağını gördüler. Bu rota düşman uçaklarını bir saat zarfında 61. müfrez filonun üstüne götürdü. Fakat bu uçaklar saat 17,21 de güneye döndüler ve bir radar tarafından batıda tesbit edildiler. Bu uçaklar müfrez filonun iki mil batısından geçtikten sonra, Müfrez filonun güneyindeki bir mevkide bulununcaya kadar doğuya seyrettiler ve sonra poyraza döndüler. Eğer kuzeye dönmüş olsalardı, dümen donanımı kırılmış olan (Enterprise) ile karşılaşmış olacaklardı. Akşamın geç saatlerinde bu uçakların uçak gemilerini aramakta oldukları duyuldu. Bunların bir kısmının veya tamamının kaybolmuş olması muhtemeldir.

kuvvetli uçak defi ateşine rağmen, bir muharebe gemisine [1] 1000 librelik bir bomba ile, bir kruvazöre de bir torpito isabeti sağlandı. Sonradan (CRİSTOBAL) adasına inen iki torpito uçağı hariç, (SARATOGA) nın bütün uçakları gemilerine döndüler. Aynı saatte (ENTERPRİSE) den gönderilen uçaklar RYUJO'yu bulamadılar. Bunlardan pike bombardımanlar geceyi geçirmek üzere (GUADALCANAL) a indiler. Torpito uçakları da karanlık bastıktan sonra gemiye indiler.

Bugünkü harekâtın blânçosunu yaparsak, düşman bir uçak gemisi (RYUJO), bir muhrip, muhtemelen bir kruvazör kaybetmiş, ayrıca bir muharebe gemisi ile bir kruvazör hasara uğratılmıştır. Bizim tarafta ise, ENTERPRİSE hasara uğratılmıştır. Fakat bu başarının en önemli kısmı Japon vurucu hava kuvvetinin yokedilmesi olmuştur. Kıyıda üslendirilmiş hava kuvvetlerinin düşürmüş oldukları da dahil olmak üzere, havada Amerikalıların 11 pilot kaybına mukabil, düşman 101 uçak kaybetmiştir. Bu harekât düşmanın karaya çıkarılan kuvvetlerinin bütün başarı ümitlerinin kırılmasını intaç etmekle kalmamış aynı zamanda, Amerikalılar hava hakimiyetini kat'î olarak sağlamışlardır.

Her nekadar düşmanın bir uçak gemisi hasara uğramış ise de, Japonların henüz hiçbir kayıp vermemiş, iki uçak gemisine mensup, uçak grupları vardı. Buna mukabil, bizim de akaryakıt ikmali yapan WASP uçak gemimiz 61 inci (müfrez filo) ya katılmak üzere kuzeye seyrediyor HORNET ise doğu istikametinden filoya yaklaşıyordu.

Doğu Solomonlar deniz savaşı, düşmanın Guadalcanalı işgal etmek maksadı ile yaptığı ilk teşebbüse set çekmiş bulunuyordu. Henderson hava alanı, muhrip olması muhtemel dört gemi tarafından aynı gece bir saat müddetle fakat tesirsiz şekilde bombardıman edildi. Ay ışığı altında yapılan bir hava taarruzu sonunda bu gemilerden biri hasara uğratıldı veya muhtemelen batırıldı. 25-ağustos günü öğleden sonra düşman gemi gruplarının Guadalcanal'a takarrüpleri devam etti. Bunlardan bir kısmı Guadalcanal'da üslenmiş bulunan uçaklar tarafından taarruz edildi ve bir muhrip ile bir kruvazör batırıldı. Bir ağır kruvazörle 14000 tonluk bir nakliye gemisi hasara uğratıldı.

Fakat bir gün evvel düşman uçaklarına verdirilen kayıplar, bu yöndeki blânçoyu düşman aleyhine olarak çok fazla değiştirmiş olduğundan, öğleden sonra bütün su üstü gemileri avdet rotasına geçtiler ve bu bölgeden süratle uzaklaştılar.

Düşmanın hakikî durumunun kıymetlendirilmesi işinin nekadar önemi haiz bulunduğu, bu sırada tamamen takdir edilememişti. Şimdi (Mart 1944) şu nokta sarih olarak anlaşılmıştır ki; eğer Amerikalılar kazandıkları başarıdan istifade etmeği bilmiş olsalardı, Japonlar mağlûp olacak-

[1] Muhtemelen (Musta) inşa tarihi 1921, maimahreç 33800 ton, sürat 26 mil silâhları, 8 adet 15.75 pusluk, 18 adet 5.5 pusluk ve 8 adet 5 pusluk uçaksavar.

lar ve bunun sonucu olarak ta (GUADALCANAL) harekâtı bitmiş bulunacaktı. Bununla beraber, Amerikalılar ciddî bir mukabil taarruza geçmediler. 61 inci (Müfrez filo) 24/25 - ağustos gecesi güneye doğru seyre devam etti ve 25 ağustos günü saat 03,00 da akaryakıt ikmali yaparak avdet etmekte olan 18 inci müfrez filo ile karşılaştı.

25 - Ağustos günü 18 inci müfrez filo, Japonların yapacağı herhangi bir taarruzu defetmek üzere (GUADALCANAL) ın güney doğu bölgesinde dolaştı, bu sırada 61 inci müfrez filonun kalan kuvvetleri çok güneyde akaryakıt ikmali yapıyorlardı. Bu iş cereyan ederken, iki düşman denizaltı gemisi görüldü ve muhtemel olarak batırıldı. Bunlardan biri GRAYSON muhribi, diğeri de ENTERPRİSE'den kalkan ve denizaltı gemisine 1000 librelik bir isabet sağlayan bir pike bombardıman uçağımız tarafından batırıldı. Akaryakıt ikmali tamamlanır tamamlanmaz, sakatlanan ENTERPRİSE uçak gemisi PORTLAND ile muhripler himayesinde tamir için gönderildi. Filonun kalan gemileri, (NORTH CAROLİNA, ATLANTA ve iki muhrip), 18 inci (Müfrez filo) yu takviye etmek üzere kuzeye dönen SARATOGA grupuna katıldılar.

İkinci Japon taarruzu

VI. Tümamiral (Ghormley) in hareket tarzı :- (27 - Ağustos - 1942)

Doğu SOLOMON'lar savaşından sonra, bir müddet her iki taraf ta (GUADALCANAL) a ufak mikyasta takviye kuvvetleri gönderdiler. Amerikalılar havalara hâkim olduklarından, düşman yaptığı bu insan ve malzeme takviyelerini muhriplerle ve ancak gece zarfında göndermeğe mecbur kaldı. Diğer taraftan Japon su üstü kuvvetlerinin üstünlüğü de Amerikan ikmal nakliyatının akışını mühim surette tahdit etti. Yaptığı ilk teşebbüsün başarısızlıkla sonuçlanmış olmasına rağmen, düşmanın çok geçmeden büyük mikyasta diğer bir teşebbüse girişeceği açık olarak belli oluyordu. [1] Tümamiral (GHORMLEY) 27 - ağustosta emrindeki filonun komutanlarına ne suretle hareket edileceğine dair olan noktai nazarını bildirdi. "Düşmanın kuvveti ve niyetleri malûm oluncaya kadar, imkânın azamî müsaadesi nisbetinde kıyıda üslenmiş uçaklarımızı kullanmalıyız. Bir taraftan da GUADALCANAL - TULAGİ mevzilerini ıslah etmeliyiz. Düşman, taarruzunu nereye yöneltirse yöneltsin, kıyıda üslenmiş uçaklar ile uçak gemilerindeki uçaklarımızı bir tek kuvvet imiş gibi birleştirmeli ve bu kuvvetleri aşağıdaki hedeflere karşı ve gösterilen ehemmiyet sırasına göre kullanmalıyız. Hedeflerin önem sırası ise, uçak gemileri, nakliyeler, muharebe gemileri, kruvazörler ve muhriplerdir. Buna nazaran uçak gemileri grupu, müessir hücum menzili dahilinde kıymetli bir hedef bulunmadıkça, GUADALCANAL bölgesindeki ikmal ve takviye kuvvetleri ulaştırmalarını himaye edecek ve sureti umumiyede 10 derece arz dairesinin cenubunda harekât yapacaktır. Kıyıda üslenmiş uçaklar ile uçak ana gemilerindeki uçaklar menzillerinin müsaadesi nisbetinde keşif harekâtına devam edeceklerdir."

[1] Haberalma teşkilâtımız, Japon deniz kuvvetleri filo komutanlarından birçoğunun bu anda güney bölgesinde bulunduklarını bildiriyordu. Deniz-hava kuvvetleri müşterek komutanın son günlerde (Rabaul) bölgesine geldiği biliniyordu. Uçak gemileri uçaklarına komuta eden birinci Hava filosu komutanının Solomon-Bismark bölgesinde bulunduğu bildiriliyordu. Kuvvetli bir müfrez filoya komuta eden ikinci filo komutanının (Truk) da bulunduğu rapor ediliyordu. Altıncı filo komutanının (Jaluit)e gelmek üzere yolda olduğu, (Chokai) ağır kruvazöründe bulunan Altıncı filo komutanının haftalardanberi Solomon-Bismark bölgesinde bulunduğu rapor ediliyordu. Bütün bu kuvvetlerin mevcudiyeti Japonların hazırlamakta olduğu taarruz teşebbüsünün büyüklüğü hakkında bir fikir verebilirdi."

Buna nazaran, Amiral (FLETCHER) in uçak gemisi, GUADALCANAL ile, bir ileri ikmal üssü olarak hazırlanmış bulunan ESPIRİTU-SANTO arasındaki münakale hatlarını himaye etmek üzere A = 10° 30′—, A = 13°— ile T=163° 30′+, T=164°+ arasındaki bölgede seyretti. Bu münakale hattının önemi düşman tarafından takdir edildi ve iki hafta içinde iyi plânlanmış bir denizaltı harekâtı neticesinde uçak gemisi grupuna ehemmiyetli hasarlar vâki oldu.

VII. (Saratoga) nın torpitolanması :- 31-Ağustos-1942 (kroki-2)

29-Ağustos tarihinde, HORNET uçak gemisi, PENSACOLA, NORTHAMTON ve SANDİEGO kruvazörleri ve muhriplerden müteşekkil bulunan 17. müfrez filo Amiral (FLECHER) in kuvvetlerine katıldı ve 30-ağustos günü üç uçak gemisi grupu birlikte olarak seyrettiler. [1]

30/31-Ağustos gecesi gece yarısından bir müddet sonra, WASP grupu, (NOUMEA) da erzak, malzeme ve akaryakıt ikmali yapmak üzere refakatten ayrıldı. Geri kalan iki grup, birlikte olarak şimalî bir rotaya 13 mil ile seyrettiler. Bu bölgede düşman denizaltı gemilerinin bulunduğu hakkında son günlerde birçok raporlar alınmıştı ve 31-ağustos günü saat 3,30 da birçok gemiler hüviyeti tesbit edilemiyen bir cisimle radar teması temin ettiler, fakat saat 3,45 te bu işaretler SKRİN üzerinden kayboldu. Bu cismi aramak üzere gönderilen bir muhrip, bir muhabere hatası yüzünden şüphelenilen doğru bölgeyi arayamadı ve bir saat sonra filoya iltihak etti. (SARATOGA) 31-ağustos günü saat 6,39 da sabah keşfi için sevkedilecek uçakları uçurmak üzere rüzgâra karşı dönen HORNET'e imtisalen kıble gündoğuşuya rota değiştirdi. Filo saat 6,55 te 140 dereceye 13 mil süratle seyre başladı ve yarım saat sonra da zikzak seyre geçti.

[1] (Hornet) in iltihakı üzerine aşağıdaki teşkilât tertiplenmişti :

61. Müfrez filo

Tümamiral Fletcher

61.3 Müfrez grup	61.2 Müfrez grup	61.1 Müfrez grup
(18. Müfrez filo)	(17. Müfrez filo)	(11. Müfrez filo)
Tuğamiral Noyes	Tuğamiral Murray	Tümamiral Fletcher
(Sancak gemisi) Wasp	(Sancak Gm.) Hornet	(Sancak Gm.) Saratoga
San Francisco	Nort Hampton	North Carolina
Salt Lake City	Pensacola	Minneapolis
Australia	Phoenix	New Orleans
Hobart	San Diyego	Atlanta
7 muhrip	7 muhrip	7 muhrip

31-Ağustos günü (Saratoga) nın torpitolanması North Carolina, 17. Müfrez filoya iltihak etti. Aynı gün güney Pasifik bölgesi komutanlığından (Tümamiral Ghormley) alınan bir emirle Australia, Hobart, Phoenix ve 4 muhribin filodan ayrılarak Tuğamiral Cratchey komutasında Australyaya gitmesi bildiriliyordu.

(MACDONOUGH), (SARATOGA) nın 3500 yarda sancak baş-omuzluğunda bulunurken ve zikzağın sancak rotası üzerinde 180 dereceye seyrederken bir numaralı topun doksan derecesinde ve 15 yarda mesafede bir periskop gördü. Gemi derhal iki su bombası attı. [1] ve bir torpitonun 80 derece cihetinden SARATOGA'ya doğru seyrettiğini işaretle bildirdi. Uçak gemisinde makinelere tam yol komutası verildi ve dümen tam alabandaya basıldı. Fakat gemi ağır yolla seyretmekte olduğundan, dönüş ağır oldu ve gemi 7,48 de sancak taraftan, komuta kulesinin hemen gerisi istikametinde bir torpito isabeti aldı. Müteakıp iki dakika içinde gemi 290 dereceye dönmüş ve süratini 16 mile yükseltmişti. Fakat üç dakika sonra, saat 7,53 te makineler durdu ve gemi stop etti. Bu esnada, bir torpitonun sancaktan iskeleye doğru kıç taratan geçtiği görüldü. Diğer taraftan isabet etmiyen üç torpitonun izi takriben 4000 yarda mesafeye kadar takip edildi. (Bunların 30 mil süratle 7000 yarda kat'ettikleri anlaşılıyordu). (SARATOGA) da önemli hasarlar vukua gelmiş ve gemi 4 derece yana yatmıştı. Fakat gemi saat 8,36 da 6 mil süratle seyretmek imkânını kazandı. Bununla beraber saat 11,00 den biraz evvel yine durdu ve MİNNEAPOLİS tarafından dört saat müddetle yedeklendi. Bu sırada geminin meyli azaldı ve birçok geçici tamirler yapıldı. Şu nokta dikkate şayandır ki; gemi yedekte iken uçaklarını havalandıracak durumda idi. Denizaltı hücumunun akabinde, muhriplere yaralı SARATOGA'nın etrafında emniyet tedbiri almaları emri verildi. Sonradan denizaltı gemisine karşı bir su bombası hücumu yapıldı. Ve takriben saat 10,00 da denizaltı gemisinin MONSSEN tarafından batırıldığı kanaati hâsıl oldu. Bununla beraber, netice hakkında hava kabarcıklarından başka esaslı bir delil yoktu [2].

VIII. Uçak gemisinin harekâtı :- 31 - Ağustos - 1942 (kroki - 2)

Bu hâdisede sonra, (Saratoga) onarılmak üzere (PEARL HARBOUR) a gitti. Amiral MURRAY ise, 17 nci müfrez filo ile birlikte (HORNET) ki şimdi NORTH CAROLİNA'da bu filoya katılmıştı, ESPİRİTU SANTOnun 150 mil doğusundaki bir mevkie çekildi. Bu mevkide filo akaryakıt gemileri filoyu bekliyorlardı. Akaryakıt ikmali yapan 17 nci müfrez filo, evvelki hafta bulunulan bölgenin hemen güneyinde bir himaye mevzii aldı.

6 - Eylûl günü saat 12,51 de, A = 13° 20′ —, T = 162° 40′ — olan mevkide bulunulurken, karakol uçuşunda olan bir uçak bir torpitonun (HORNET) e doğru seyretmekte olduğunu gördü ve torpito üzerine bir su bombası attı, bunun neticesi olarak torpito infilâk etti ve birkaç sa-

[1] Bunlara umk ayarı tatbik edilmediği için bir tesirleri olmadı.

[2] Japonlar (Saratogayı) batırdıklarını hiçbir surette iddia etmediklerinden, bundan hücum yapan denizaltı gemisinin kurtulmadığı anlaşılmaktadır.

niye sonra birinciden 100 yarda ileride ikinci bir torpito infilâk etti, bir üçüncü torpito uçak gemisine isabet etmeksizin sancağa dönmekte olan NORTH CAROLİNA'nın iskele tarafından geçti. Aynı gün öğleden sonra geç saatlerde uzak keşiften dönen iki uçak, A = 13° 29′ —, T = 163° 25′ + olan mevkide ve su üstünde bir denizaltı gemisi gördüler. Her iki uçak ta birer su bombası attılar, bu bombalar geminin 25-30 kadem yakınına düştü ve muhtemelen gemiyi hasara uğrattı. Bunun üzerine 17 nci müfrez filo denizaltı tehlikesi bulunan bu bölgenin güney doğusuna indi. Ve gece zarfında doğusuna avdet etti. 7 - eylûl günü, bir gün evvel denizaltı taarruzunun yapıldığı bölgenin 120-180 mil güney doğusunda bulunan bir bölgede seyretti. Filo dört muhtelif ezdik teması neticesinde kaçınma yaptı. Bunlar muhtemelen denizaltı teması veya denizaltı teması değildi. 8 - eylûl günü saat 8,00 de Yıldıza yol verildi. Ve saat 20,00 a kadar bu rota üzerinde ve bundan sonra ESPİRİTU SANTO'nun doğusundaki akaryakıt ikmal bölgesine seyredildi. 11 - eylûl günü, (NOUMEA) dan dönmekte olan Amiral (NOYES) in 18 inci müfrez filosuna (WASP) raslandı. Akaryakıt ikmali yapıldıktan sonra, şimdi 61 inci müfrez filo olarak ad alan bu iki filo (ESPİRİTU SANTO) dan aldıkları 20 av uçağını yolda (GUADALCANAL) a bırakmak üzere doğuya doğru seyre başladılar. Bu uçaklar, 13 - eylûl günü saat 7,00 de GUADALCANAL'ın gündoğuşu keşişleme istikametinde ve 250 mil mesafesinde bulunan bir mevkiden uçuruldular. (Bu mevki SARATOGA'nın torpitolandığı yerden takriben 50 mil uzakta idi¹). Bunun üzerine filo, SANTA KRUZ ile BANKS adaları arasındaki geçitten geçmek üzere doğuya seyretti. Bundan sonra 14 - eylûlde, aynı günün sabahı GUADALCANAL'a takviyeler götürmek üzere (ESPİRİTU SANTO) dan ayrılmış bulunan Amiral TURNER komutasındaki önemli bir konvoyu himaye etmek üzere batıya rota değiştirdi. [1] 14 - eylûl günü takriben zevalde alınan bir keşif raporunda, genel yıldız batı istikametinde muharebe gemisile kruvazörlerden müteşekkil bir düşman filosunun güneye doğru seyrettiği bildiriliyordu. 61 inci mürettep filo menzil içine girmek üzere 330 dereceye döndü ve 14,30 da WASP ve HORNET birer grup uçak sevkettiler. Bununla beraber düşman hemen aksi rotaya döndüğü için her iki grup ta temas temin edemediler. Diğer taraftan ESPİRİTU SANTO dan kalkan uçankaleler düşmanı buldular ve muharebe gemilerinden birine iki veya üç isabet temin ettiklerini rapor ettiler. 61 inci müfrez

---

[1] Ağustos ayının ikinci yarısında 7. Deniz piyade ve 5. Piyade taburları tam teçhizatları, motorlu vasıtaları ve 90 günlük erzakları ile 7 n kliye gemisile (Tonga) ya çıkarıldılar. Bu birliklerin esas itibarile Santa Cruz adasının (Ndeni) mevkiinde ordugâh kurmaları düşünülmüş ise de bu kuvvetlerin durum müsait olduğu takdirde (Guandalcans) adasının (Taivu burnuna bir çıkarma yapmak üzere hazırlık yapması bildirildi ve 12 - eylûl tarihinde müteakıp emre intizar etmek üzere (Espritu Santo) ya hareket emiri verildi.

filo uçaklarını gemiye aldıktan sonra 14-15. gecesi gece yarısına kadar gündoğuşuna seyretti. Ve bundan sonra nakliyeleri himaye edebilecek bir menzile girmek üzere rota batıya değiştirildi.

IX. WASP'ın kaybı :- 15 - Eylûl - 1942 (Kroki - 2)

61 inci müfrez filo, 15 - eylûl öğleden sonra 280 dereceye 16 mil süratle seyrediyordu. Zevalden hemen biraz sonra filo üzerindeki av karakolları temas muhafızı bir düşman uçağı düşürdüler. Bu uçak saat 13,00 te A = 12° 30′ —, T = 164° 30′ + olan mevkide denize düştü. Bu uçağın, düşürülmeden evvel bir keşif raporu vermiş olması muhtemeldir.

Saat 14,20 de nöbetçi uçak gemisi olan (WASP), görevde bulunan uçaklarını gemiye almak üzere rüzgâr istikametine dönüş yaptı. (Takriben 120° ye) ve süratini 13 mile indirdi. 5-6 mil poyraz cihetinde bulunan (HORNET) grupu da, (WASP)ın hareketine imtisalen dönüş yaptı. Saat 14,42 de uçakların gemiye alınması işi tamamlandı ve (WASP) tekrar batıya döndü. Ve süratini 16 mile çıkardı. İki dakika sonra, yani gemi henüz sancağa dönüş yaparken, sancak kemere istikametinin üç onluk ilersinden üç torpito izinin yaklaşmakta olduğu görüldü. Dümen sancak alabandaya basıldı. Fakat bu hareketin hemen akabinde torpitolar cepaneliğe ve benzin depolarının tanklarının hemen ilersine isabet etti. Bir dördüncü torpito da 60 derece rota ile baş taraftan geçti. İki torpitonun tesirile benzin donanımı harap oldu. Ve yangınlar çıktı. Kısa bir zaman sonra vukua gelen bir infilâk neticesinde alevler 150 kadem kadar yükseldi. Uçuş güvertesi ile hangar güvertesinde bulunan uçaklar o kadar büyük bir hızla fırlayıp yere düştüler ki; bunların iniş takımları kırıldı. Kırılan ve parçalanan uçaklar palangalarla çekilerek hangar güvertesine alındı. Hangar güvertesinde ve baş tarafa doğru diğer kısımlarda yangın çıktı. Hazırlık cepanesi infilâk etmeğe başladı. Sarsıntı ile ana imlâ borusu harap oldu. Gemi sancağa 11 derece yattı. Fakat biraz sonra bu meyil 4 dereceye indirildi. Yangın, su sathına yayılan yağ ve benzine sirayet etti. Birkaç dakika sonra vukua gelen bir infilâk neticesinde geminin baş tarafı parçalandı [1]. Gemi stop etti, fakat sonra, rüzgârı sancak kıçomuzluktan almak için makineleri geri çalışmağa başladı. Fakat infilâk devam ediyordu. Yarım saat içinde yangınlar o kadar büyüdü ve etrafa sirayet etti ki; gemiyi terketmek zarurî bir hal oldu. Komutan saat 16,00 da gemiyi terketti [2].

[1] Bu infilâk, baş cepanelikte vukua geldiği, 7 - Aralık - 941 de (Arizona) nın cepaneliğinde vukua gelen infilâktan sonra çıkan aynı kesif beyaz dumanın görülmesinden anlaşılmaktadır.

[2] Gemide bulunan 201 subay ve 2046 er ve erbaştan 26 subay ve 167 er ölmüş veya kaybolmuştur.

X. (NORTH CAROLİNA) ile O'BRİEN torpitolanıyor :- (Kroki - 2)

Bu sırada, içinde (HORNET) uçak gemisinin bulunduğu filo da taarruza uğradı. (WASP) isabet aldığı anda (saat 14,44) te, 17 nci müfrez filo 120 dereceden 280 dereceye rota değiştirmek üzere idi. Gemiler dönüş yaparlarken, (WASP) duman ve alevler arasında göründü. (NORTH CAROLİNA) saat 14,50 de 280 derece rotaya henüz baş döndürdüğü sırada, (WASP) ı emniyete almış bulunan muhriplerin birinden, bir torpito izinin 80 derece rota ile filoya doğru gelmekte olduğu telsizi alındı. Muharebe gemisi 10 derece dümen zaviyesile sancağa dönüş yapmağa başladı. Bundan yarım dakika sonra, kendisinin iskele başomuzluğunda 60 derece hakikî cihetinde ve 500 yarda mesafesinde bulunan (MUSTİN) "kıç tarafından geçen torpito izi size doğru seyretmektedir„. raporunu verdi. Bu rapor üzerine tam yol komutası verildi. Ve dümen alabanda ile sancağa basıldı. Fakat muharebe gemisi henüz 15 derece bir dönüş yapmış idi ki; saat 14,52 de iskele taraftan bir torpito isabeti aldı. [1] (Bu torpito isabet edinceye kadar gemi tarafından görülmedi. Torpito izinin rotası, 0,00 derece ile 0,30 derece arasında idi). Yağ ve deniz suyundan müteşekkil büyük bir su kütlesi direk irtifaına kadar yükseldi. Ve gemi derhal 5,5 derece yana yattı. Bu meyil altı dakika içinde bertaraf edildi. Fakat başka bölmeleri de su istilâ etti. Ve infilâk neticesinde, bir numaralı taretin kavanca odası ile civarındaki bölmeler patladı. Bir emniyet tedbiri olarak cepanelikler su ile imlâ edildi. Teknede açılan delik, zırh kuşağın hemen alt kenarından başlamak üzere, 18×36 kadem büyüklüğünde idi. Ayrıca üst güvertede büyük tahribat vukua gelmişti. Beş kişi öldü. (NORTH CAROLİNA) aldığı yaraya rağmen 25 mil sürat yapıyor, teşkilâttaki mevkiini muhafaza ediyor ve (HORNET) e imtisalen manevra yapıyordu.

(NORTH CAROLİNA) torpito isabeti aldığı zaman, bu geminin iskele kıçomuzluğunda ve birkaç yüz yarda mesafede bulunan (O'BRİEN) batıya rota tebdil edilmesi üzerine esas mevkiini tekrar almak üzere 19 mil süratle seyir ediyordu. Muhrip, iki dakika sonra, iskele kemeresinin iki onluk ilersinde bir torpito izi gördü. Mesafe takriben 1000 yarda, torpito sürati 27 mil, rotası 350 derece idi. Bu torpito muhribin, 4 ilâ 5 kadem kıç tarafından geçti. Fakat akabinde kemere istikametinde ikinci bir torpito izi görüldü. Bu torpito muhribe isabetle üçüncü kemereden itibaren alt güverteye kadar olan kısımları havaya uçurdu. İnfilâkın tesirile gemide birçok hasarlar vukua gelmiş ve gemiye giren sular baş tarafa doğru sızmağa başlamıştı. Fakat gemi kendi makinesi

[1] Torpitonun gemiye isabet anına kadar North Carolina porsoneli tarafından görülmedi. Torpito rotasının 0,00° veya 030° olması muhtemel görülmektedir.

ile (NOUMEA) ya doğru yoluna devam imkânını bulubildi. Bununla beraber, gemi yolda ikiye bölünerek battı.

XI. (GUADALCANAL) a gönderilen Amerikan takviyeleri:- 14 - 18 Eylûl - (Kroki 2—4)

Bu sırada (GUADALCANAL) a karşı bir ikinci Japon taarruzu yapılmış ve tardedilmişti. Bu defa tatbiki düşünülen plân, kaçamak suretile çıkarılarak teşkil edilen kara kuvvetlerile (HENDERSON) hava alanının işgali, ve sonra karaya çıkarılacak büyük takviye kuvvetleri ile Amerikan kuvvetlerinin denize dökülmesi idi. Bu maksatla büyük deniz kuvvetleri tarafından himaye edilen konvoylar, hava alanının işgalinden sonra nakliyelerdeki kıt'aları karaya çıkarmak üzere, kuzey istikametinde ve bombardıman mesafesi dışında hazır vaziyette bekliyorlardı. (HENDERSON) hava alanına karşı yapılan kara taarruzu 13/14 - eylûl gecesi başladı ve şiddetli savaşlardan sonra Amerikan deniz piyadeleri tarafından tardedildi. Bunun üzerine konvoy kuzey istikametinde geri çekildi.

Amerikan uçak gemileri filosunun 15 - eylûldeki kayıpları, Amiral (TURNER) in konvoyunu fena bir duruma sokmuştu. Genel durum, 14 günü (ESPRİTU - SANTO) yı terketmek bakımından emniyetli olmaktan çok uzaktı. (FAİSİ) de önemli düşman konsantrasyonu vardı. (GUADALCANAL) a su üstü kuvvetlerile sık sık gece akınları yapılıyor, ve düşman hava baskısı da artmış bulunuyordu. Düşmanın pek yakında adayı tekrar ele geçirmek üzere büyük bir teşebbüse geçeceği sarih olarak anlaşılıyordu.

Düşman hava tehlikesine ilâve olarak, (GUADALCANAL) ın poyraz ve karayel istikametlerinde olduğu bilinen, ve bir günden kısa seyir mesafesinde bulunan düşman su üstü kuvvetleri muvacehesinde, konvoyun düşman tarafından görülmemesi hususî bir önemi haiz bulunuyordu. Konvoy için seçilen seyir yolu, (San Cristobal) in güneyinden, İndispensable geçidinden, ve sonra Lengo geçidinden geçiyordu. (San Cristobal) e takarrüp edilirken denizaltıların mevcudiyetine rağmen düşman hava kuvvetlerinin keşif sahasının mümkün mertebe dışında kalınmak maksadı ile filo doğu istikametine doğru kaymıştı.

14 ve 15. günleri alınan raporlar ümit verici değildi. Ve nihayet 15. günü saat 11 de konvoyun mevkii düşman tarafından tesbit edildi, ve dört motorlu bir bombardıman uçağı bir saat temas muhafaza etti. Gemilerde bulunan takviye kıt'aları cenup Pasifikte gelecek birkaç hafta için elde bulunan yegâne kuvvet olduğundan, Amiral (TURNER), bu kuvvetlerin karaya çıkarılması sırasında üstün düşman su üstü kuvvetleri tarafından taarruza uğramak tehlikesini göze alamadı. Ve daha müsait bir fırsatı gözetmek amacı ile geçici olarak çekilmeğe karar verdi. Amiral, Japon su üstü kuvvetlerini, kıyıda üslenmiş Amerikan

hava kuvvetlerinin menzili içine sokmak ümidile karanlık basıncaya kadar rotasına devam etti ve plânını değiştirmiş bulunduğu hakkında gece bir telsiz vermek üzere (ZANE) nakliye gemisini refakatinden ayırdı, ve kuvvetlerile kıble keşişleme istikametine yol verdi.

Aynı gece (14 - 15 gecesi) düşman muhriplerile kruvazörleri (GUADALCANAL) a takviyeler çıkardılar. 16. günü durum Amiral TURNER için henüz aydınlanmamış bulunuyordu. Fakat, düşmanın muvaffak olamaması takdirinde, tasarlamış bulunduğu büyük ölçüdeki çıkarmayı yapmak, veya diğer teşebbüslere geçmek imkânlarının kuvveden fiile çıkması ihtimali kendisini teşvik etti. Ve 18 sabahı (GUADALCANAL) yakınlarında bir bölgede bulunmak ve durum müsaade eder etmez harekete geçmek maksadile 16. günü saat 15 te (SAN CRİSTOBAL) in doğu ucu istikametine doğru seyir etmek üzere kuzeye yol verdi. Keşişlemeden esen kuvvetli rüzgâr ve sisli hava sayesinde filo denizaltılar ve hava kuvvetleri tarafından görülemedi.

17 sabahının erken saatlerinde, tasarlanan plânın tatbikı hususu kat'î olarak kararlaştırıldı. Durum müsait şekilde gelişiyordu. 15 - 16 gecesi (GUADALCANAL) a akın yapmış olan düşman su üstü kuvvetlerinin, 18. günü yapılacak çıkarmaya müdahale etmek üzere geri dönmeleri imkânsız görülüyordu. Avustralya bombardıman uçaklarının, RABAUL hava meydanında bir kısım düşman uçaklarını tahrip ettikleri hakkında haberler alındı. Ayrıca, Tümamiral GHORMLEY'den alınan bir mesajda düşmanın bu bölgeden geçici olarak çekildiği fikrinde bulunduğu bildiriliyordu.

Keşifte bulunan uçaklardan öğleden sonra alınan bir raporda bu günün sabahı saat 9 da (GUADALCANAL) ın 200 mil kuzeyinde bulunan GİZO mevkiinde denizde dört motorlu on deniz uçağı, birçok av uçağı, ve ayrıca dört kruvazör ve muhriplerle nakliyelerden müteşekkil ve toplamı yirmi kadar olan geminin mevcut bulunduğu bildiriliyordu. Amiral TURNER durumu şöyle mütalâa etti : (düşman filosunda bulunan refakat gemileri, çok muhtemel olarak, büyük ölçüde kendi nakliye gemilerinin himayesi görevinde kullanılacağına göre, bu filonunu yapacağı taarruzî harekât büyük bir tehlike teşkil etmiyecektir.)

(Böyle bir durum muhakemesi, bir komutanın, düşmanın karşılaşabileceği güçlükleri kendisininki kadar ehemmiyetle dikkat nazarına alınması hususuna güzel bir misal teşkil etmektedir.)

Takviyelerin götürülmesi hakkındaki karar kat'î olarak verildikten sonra, herşey normal şekilde cereyan etti. Gecenin karanlık ve zaman zaman yağmur yağmasına rağmen, seyre elverişli haritası bulunmıyan bu dar sularda yapılan yaklaşma seyri başarı ile sonuçlandı, ve 18 - eylül günü saat 5,50 de Kukum plâjı önlerine vâsıl olan nakliye gemileri-

derhal tahliye edilmeğe başlandılar. Bu hareket, düşman telsizleri tarafından üç çeyrek saat sonra etrafa yayıldı.

Tahliye esaslı bir plâna göre ve başarı ile icra edildi. Gemilere yüklenmiş bulunan askerlerin üçte biri, malzemenin tertiplenmesi, kamyon ve vasıtalara vardım için ayrıldı, ve bu işler karaya ilk çıkanlar tarafından icra edildi. Bu işler yapılırken, Generalin isteği üzerine, Monssen ve Mac Donough muhripleri Kukum'un batısında muhtelif düşman mevzilerini bombardıman ettiler. Yangınlar çıktı, fakat bunun haricinde netice hakkında bir tahminde bulunmak kabil olmadı. Akşam olurken, yedinci deniz piyadeleri bütün silâhları, esaslı malzemeleri, motorlu vasıtaların çoğu, üç pay cepane ve kırk günlük yiyeceği ile karaya çıkarılmış bulunuyordu. Buna ilâveten, aynı gün zarfında bu bölgeye gelen üç yardımcı gemiden, en ziyade lüzumlu benzin, yağ ve malzemeden 150,000 galonluk bir kısım da aynı plâja çıkarılmış bulunuyordu. Saat 20,30 da bütün gemiler Lengo geçidinden geçerek yola çıkmış bulunuyorlardı. Bu gemiler, 20 - 22 - eylûl günlerinde hâdisesizce üslerine ulaştılar.

19 - Eylûl günü saat 00,15 te evvelden tahmin edildiği gibi, kruvazör ve muhriplerden müteşekkil bir Japon deniz kuvveti Kukum plâjı açıklarına geldi, fakat çok geç kalmışlardı. Çünkü; kıyıdaki mevzilerin bombardımanı hariç, yapılacak hiçbir iş kalmamıştı.

Üçüncü Japon taarruzu

XII. Amerikan uçak gemilerindeki hava kuvvetlerile (Shortland) adalarına yapılan taarruz: 5 - Ekim - 942 (Kroki - 2)

Japonlar tarafından (Guadalkanal) ı ele geçirmek maksadile yapılan ikinci büyük Japon taarruzu ile üçüncüsü arasında takriben üç haftalık bir fâsıla geçmişti. Düşman adaya ufak mikyasta takviye kuvvetleri çıkarmaya devam etmiş, adadaki Amerikan mevzilerini gece bombardıman etmiş, diğer taraftan adanın 300 mil kuzey batısındaki ileri hareket üssü bölgesinde (Shortland adalarındaki Buin - Fasi) çıkarma kuvvetlerini harekete hazır bir vaziyette tutmuştu.

1 - Ekim - 942 günü Hornet uçak gemisi, 4 kruvazör ve 6 muhripten ibaret olan 17. müfrez filonun komutanı bulunan Amiral (Murray) [1] (Noumea) dan ertesi gün hareket ederek yukarda sözü geçen düşman gemi topluluklarına bir hava taarruzu yapması emredildi. Hava taarruzunun da 5 - Ekimde yapılması plânlandı ve 17. müfrez filo taarruzdan sonra çekilirken bir mukabil hava taarruzuna maruz kalmaması için, güney batı ve güney Pasifik bölgelerindeki kıyıya üslenmiş hava kuvvetlerine (Rabaul) ve (Kieta) bölgelerine taarruz etmesi ve bu suretle düşman hava kuvvetlerini üzerine çekerek angaje etmesi kararlaştırıldı.

Amiral (Murray) 2 - Ekim günü (Noumea) den hareket ederek 5 - Ekim günü saat 04,30 da (Buin) in takriben 120 mil güneyinde bulunan bir noktaya vâsıl oldu. [2] Rüzgâr keşişlemeden 16 mil süratle esiyordu. Hava dağınık bulutlu ve bulut irtifaı 2000 - 3000 kadem arasında değişiyordu. Hava haritasının sıhhatli bir surette etüdünden sonra uçakların hareket edeceği bölgede havanın mütehavvil olacağı, fakat hedef bölgesinde daha müsait olacağı anlaşıldı.

Harekâta iştirak edecek uçaklar iki dalga halinde tertiplenmişti. Birinci dalgada 18, ikinci dalgada 15 bombardıman uçağı bulunacaktı.

---

[1] 17. müfrez filo (Hornet) (Tuğamiral Murray'ın sancak gemisi) 20. 3 lük toplu Northampton ve Pensacola kruvazörleri, hava defi kruvazörleri San Diyago ve Junea ve 6 muhrip.

[2] Muhriplerin siai seyirleri, harekât sahasına zamanında ulaşmak için harekâtın bütün süresince yüksek süratle seyretmelerine kâfi gelmiyordu. Bu sebepten büyük gemiler saat 10,00 da muhriplerden ayrıldılar. Ve süratlerini 28 mile çıkardılar. Muhripler de filoyu 19 mil ile takibe başladılar. Bu suratle muhripler, hava taaruzu yapıldıktan sonra düşmanın Amerikan filosuna karşı yapılması muhtemel bir hava taaruzunda hava defi ateşini takviye etmek üzere zamanında filoya iltihak edebileceklerdi.

Her grupa sekiz av uçağı refakat edecekti. Hedef bölgesine olan mesafenin yarısında hava fenalaştı. Şiddetli yağmurlarla karşılaşıldı. Hedef bölgesinde sema tamamen örtülü bir hale geldi. Bir kısım bulutların 2000 - 3000 kadem alçak oluşu bir pike bombardıman taarruzunu gayrı mümkün kılıyordu. Bombardıman uçakları biribirinden ayrıldılar. Av uçakları da keza teması kaybettiler. Fakat bütün uçaklar hedefe doğru müstakil olarak ilerlediler. Hedefe ilk defa ulaşan üç uçak kendilerini (Kieta) üzerinde bulunca buradaki hava alanını bombardıman ettiler. Yağmur ve kesif bulut tabakaları arasında seyreden dokuz uçak ne adayı ve ne de gemileri bulabildiler ve bomba hamuleleri ile gemiye döndüler. Hedeflerine ulaşan uçakların düşmanı tamamen gafil avladığı zannedilmektedir. Bu uçaklar 1000 librelik birer bombayı 8 pusluk top taşıyan bir kruvazöre [1] (Nachi sınıfı) ve bir nakliye gemisine isabet ettirdiklerini, 500 librelik birer bombayı da bir uçak ana gemisine ve iki nakliye gemisine isabet ettirdiklerini bildirmişlerdir. Ayrıca 8 pusluk top taşıyan bir kruvazörün yakınına düşürülen bir bombanın bu gemiyi hasara uğratmış olması muhtemel görülmektedir.

Bütün uçaklar salimen (Hornet) uçak gemisine avdet etmiş ve 17. müfrez filo hâdisesiz geri çekilmiştir.

Amiral (Murray) bu harekât hakkında mütalâa yürütürken; uçak gemilerindeki uçaklarla yapılan hava taarruzlarında, dikkat nazarına alınması gereken en önemli meselenin havanın hali olduğunu tebarüz ettirmiştir. Bu harekâtta, taarruza takaddüm eden 24 saat zarfında havanın hali hakkında yapılan tahminlerde, uçakların uçurulacağı bölgelerdeki hava mütehavvil ve güneş doğarken hedef bölgesindeki havanın muhtemel olarak açık olacağı anlaşılıyordu. Bu tahminlere göre, torpito bombardıman uçaklarının torpito yerine bomba almaları kararlaştırıldı. Hakikatte, havanın hali tahmin edildiğinin tamamen aksi idi. Buna göre uçaklar bomba yerine torpito taşımış olsalardı, düşmana daha fazla hasar verdirmek mümkün olacaktı ve uçakların bu suretle hazırlanması tabiatile duruma daha uygun gelecekti. Diğer taraftan, hedef bölgesindeki tavanın bir pike bombardıman taarruzuna imkan vermeyecek derecede alçak bulunabileceği faraziyesine göre de en az altı ve muhtemelen bütün torpito bombardıman uçakları torpito taşıyacaklardı.

XIII. (Cape Esperance) savaşı: 11 - Ekim - 942 (Kroki - 4)

Ekim - 942 nin ilk günlerinde güney Pasifik bölgesindeki Amerikan su üstü kuvvetleri kâfi derecede takviye edilmiş ve düşmanın (Guadalkanal) açıklarındaki gece harekâtına mukabele etmek üzere kruvazör

[1] Nachi: 10,000 ton, 35,5 mil sürat, 10 adet 7.87" luk, 8 adet 4.7" luk, top, 12 adet 53.3 lük torpito kovanı.

ve muhriplerden müteşekkil bir kuvvetin teşkili imkânı hâsıl olmuştu. 64,2. [1] müfrez filo olarak adlandırılan bu kuvvet Amerikan bahriyesine mensup Tuğamiral N Scott'ın komutası altına verilmişti.

7 - Ekim günü, 64. 2 müfrez filo (Espritu Santo) dan (Guadalkanal) bölgesine hareket etti. Bundan maksat gündüz düşman bombardıman uçaklarının menzili dışında kalmak üzere adanın güneyinde bulunmak, gece ise, düşmanın adaya sevkettiği takviye kuvvetlerini karşılamak üzere batı kıyıları açıklarındaki deniz sahasına sokulmuştu.

Alınan bu tertibat, üçüncü büyük Japon taarruz hareketinin başlangıç harekâtına da uyuyordu. Düşman ana kuvvetinin karaya çıkarılmasından evvel Henderson hava alayının tekrar ele geçirilmesini en önemli bir iş addediyordu. Fakat kıyıdaki kuvvetlerini yeter bir kuvvet haline çıkarmak için düşman tarafından tatbik edilen bu sızma şekli ağır bir iş olduğundan, düşman, gece bu bölgeye nakliyeler getirmek ve bunları çıkarmaya elverişli plâjlara baştankara etmek ve gemiler gündüzün hava taarruzlarile tahrip edilinceye kadar karaya mümkün mertebe fazla insan ve malzeme çıkarmak sistemini tatbike karar verdi.

İlk olarak 11/12 - Ekim gecesi için tatbikına karar verilen bu plân Tuğamiral Scott tarafından akamete uğratıldı. Bu maksatla yapılan gece harekâtı (Cape Esperance) savaşı olarak adlandırılmıştır.

64,2. müfrez filo, 9 - Ekimde harekât bölgesine ulaşmıştı. İki gün düşman hakkında özel hiçbir malûmat alınmadı. Fakat 11 - Ekim günü saat 13,47 de bir keşif uçağı, iki kruvazör ve altı muhripten müteşekkil bir düşman kuvvetinin (Guadalcanal)'ın 210 mil genel yıldız batı istikametinde bulunan bir mevkiden yüksek süratle adaya doğru yaklaşmakta olduğunu rapor etti. Saat 18,10 da alınan diğer bir keşif raporunda, bu kuvvet (100) mile sokulmuş bulunuyordu.

Tuğamiral Scott'un yaptığı hesaba göre, bu kuvvet 11 - Ekim günü saat 23,00 te çıkarma bölgesine vâsıl olacaklardı. Buna nazaran kendi kuvvetlerile, (Guadalcanal) ile (Savo) adası arasındaki bölgede bir ileri karakol hattı tesis etmek maksadile saat 16,00 da A = 11°30' —, T = 161° 45' + olan mevkiden genel yıldız rotasına 29 mil süratle seyretmeye başlamıştı.

Filo, saat 23,23 te Savo adasının kuzey ucunun 4 mil batısında bulunan bir mevkie vâsıl oldu ve rota 50 dereceden 230 dereceye değiştirilmek üzere iskeleye dönüş yapıldı. Filo şu şekilde seyrediyordu:

San Francesco, Boise, Salt lake city, Helena kruvazörleri pruva hattında olmak üzere seyrediyorlar, üç muhrip (Duncan, Laffey, Farenholt) kruvazörlerinin pruvası ilersinde, iki muhrip (Buchanan, Mc Calla)

[1] 64,2. müfrez filo, 20.3 lük toplu ağır kruvazör San Francisco (sancak gemisi), Boise, Salt Lake City hava defi kruvazörü (Helene) ve Faren halt, Laffey, Ducan, Buchanan Mc Gall muhripleri.

gerisinde bulunuyorlardı. [1] Rüzgâr 7 mil süratle keşişlemeden esiyor, doğu yönetinden gelen ölü denizler bulunmakla beraber deniz sakin, aysız karanlık bir gece, hava berrak idi.

Saat 21,00 den itibaren radar ile zayıf kontaklar yapılmıştı. Fakat, 23,25 te (yani genel lodos istikametine dönüş yapılmadan biraz önce) Helena topçu radarı ile 315 derece istikametinde ve 27700 yarda uzakta kat'î bir temas sağladı ve düşman radarla takibe başlandı. Diğer taraftan San Francisco topçu radarı ile donatılmadığı için, Amiral Scott diğer gemilerden gelecek raporları beklemek mecburiyetinde kaldı. Bu vaziyet muharebe teması ile bunu takibeden safhada, amirali çok müşkül durumlar karşısında bıraktı. [2] Saat 23,42 de düşmanın 285 derece cihetinde 12000 yarda mesafede ve 26 mil ile 140 dereceye seyrettiği tahmin edildi. Üç dakika sonra gemiler filonun sancak tarafında görüldü ve saat 23,46 da Amerikan gemileri 4000 - 5000 yarda mesafede ateşe başladılar.

Japonlar çok gafil avlanmışlardı. Bu suretle San Francisco ve (Boise) en ilerde bulunan gemiyi batırdılar. Bunun Nachi sınıfı bir kruvazör olduğu tahmin edildi. Ayrıca, (Boise) ve (Helena) orta bataryaları ile iki muhrip batırdılar. Bunun üzerine yanan bir ağır kruvazör üzerine ateş topladılar. Bu kruvazör derhal battı. (Salt Lake City) evvelâ bir hafif kruvazörle (Natori sınıfı) ve sonra bir ağır kruvazör ile savaştı. [3]

San Francisco ile Boise ayrı ayrı birer muhrip daha batırdılar sonra (Boise) bir ağır kruvazörü ateş altına aldı. Bu sırada kruvazör bir isabet aldı. Bu isabet saat 23,54 te alındı. Bu Amerikan gemilerinin aldığı ilk isabetti. (Boise) yanan bir muhriple birkaç dakika savaştıktan sonra, 12-Ekim günü saat 00,09 da 8 pusluk toplu bir ağır kruvazör ile bir muhrip tarafından şiddetli bir topçu ateşi altına alındı. Kruvazör 3 dakikada 7 isabet aldı ve teması kesmeğe mecbur kaldı. Bu sırada San Francisco bir muhrip daha batırmış ve şiddetli bir surette yanmakta olan Nachi sınıfı bir kruvazöre 7000 yarda mesafeden ve bunun 1000 yarda ilersinde bulunan diğer bir kruvazöre de ateş açtı. [4] (Salt Lake

---

[1] Hattın gerisinde bulunan iki kruvazör ile bunları takip eden iki muhribe, savaş başladıktan sonra hattın ateşaltı cihetini gözetlemeleri için sureti hususiyede emir verildi. Bu emir bu gemilerin ateşe iştirak etmemeleri mânasını tazammun etmiyordu.

[2] Savaşın başlangıcında oldukça büyük şaşkınlıklar oldu. Saat 23,44 te (Boise) 65 derecede beş gemi rapor etti. Bu evvelâ nisbi kerteriz zannedildi. Sonradan bunun 295 derece hakikî cihet olduğu anlaşıldı. İlk temas anında, saat 23,33 te yapılan 180 dereçelik dönüşten sonra başomuzluktaki mevkilerini yeniden almak istiyen muhriplerin kruvazörlerle düşman arasından geçişi endişeleri arttırdı.

[3] Bu muhakkak olarak (Helena)'nın battığını rapor ettiği kruvazördür.

[4] Bunların (Salt Lake City) ve (Boise) yi hasara uğratan kruvazörler olması mümkündür.

City) bir yardımcı gemi ile bir muhrip ve (Helena) da genel kuzey istikametinde bulunan bir kruvazörü batırdı. (Duncan) da yangın çıktı ve bilâhere battı gemi personelinin büyük bir kısmı kurtarıldı.

Saat 00,25 te bütün gemiler ateş kestiler bu esnada düşman imha edilmişti. Yanan birkaç gemi hariç olmak üzere (bunlardan 8 pusluk toplu bir ağır kruvazör ile bir muhrip bilâhare havaya uçtular.) Radarda hiçbir hedef görülmüyordu. Bizim gemilerimiz hafif surette hasara uğramıştı Yarım saatlik bir savaş sonunda filonun teşkilâtı bozulmuştu. Muhripler teşkilâttaki mevkilerinin dışında bulundukları için, gemilerimizin birbirlerine ateş açması tehlikesi mevcuttu bu durum karşısında Tuğamiral Scott çekilmeye karar verdi. Ve 12 - Ekim günü saat 00,27 de genel lodos istikametine yol verildi. Saat 03,05 te bütün Amerikan gemileri filo üzerine toplandılar. (Boise), (Salt Lake Ctiy) ve (Forenholt) hasara uğradılar. Ve (Duncan) kaybedilmişti. Buna mukabil düşman, 8 pusluk toplu iki ağır kruvazör, bir hafif kruvazör bir yardımcı gemi ve beş muhrip kaybetmiş, 8 pusluk toplu bir kruvazör ile diğer muhripler hasara uğratılmıştı.

(Guadalcanal) da bulunan uçaklar gün ağardıktan sonra 8 pusluk toplu bir ağır kruvazürle bir muhribi hasara uğratmak muhtemelen batırmak suretiyle kazanılan bu zaferi tamamladılar. [1]

Savaşa katılan düşman gemilerinin hakikî miktarı bilinmemektedir. Düşman kuvvetlerinin muhtemel olarak iki gurup halinde bulundukları, ve bunlardan birinci grupun 8 pusluk toplu üç kruvazör ile üç muhripten, [2] ikinci grupun, bir gün evvel öğle üzeri radarla tesbit edilen iki kruvazör ile altı muhripten ibaret olduğu anlaşılmaktadır.

[1] (Cape Esperance) savuşının plânçosu :

Gemilerin sınıfı	Japon		Amerikan	
	Batan	Hasara uğrayan	Batan	Hasara uğrayan
Ağır kruvazör	2	1	—	2
Hafif kruvazör	1	—	—	—
Muhrip	5	2 — 3 (?)	1	1
Yardımcı gemi	1	—	—	—

Düşman bütün kayıplarının 4 adet ağır kruvazör, 1 - 2 hafif kruvazör, bir yardımcı gemi ve yedi muhripten ibaret olması muhtemeldir.

[2] Denizden kurtarılan Japonların ifadesi, Amerikan gemileri radarları ile tesbit edilen miktarları teyit etmiştir.

Bu grupların arasında diğer muhriplerle yardımcı gemilerin bulunması muhtemeldir. Tuğamiral (Scott) bu önemli başarıdan sonra, güney Pasifiğin hava kuvvetlerinin kıyıda üslenmiş uçakları himayesinde (Espritu Santo) ya döndü.

Ertesi günü (13 - Ekim), (Guadalcanal)'daki Amerikan deniz piyadeleri, düşman tarafından hiçbir müdahale görmeden karaya çıkarılan 164. Amerikan piyade alayı ile takviye edildiler.

XIV. Hazırlık ve taarruz :- 13 ; 24- Ekim-1942 (Kroki - 2 ve 4)

(Cape Esperance) savaşındaki büyük kayıplardan yılmayan Japonlar (Guadalcanal)'a karşı tasarladıkları üçüncü büyük taarruz hareketi için yapmakta oldukları hazırlıklara büyük bir hız verdiler. Japonlar, hâlâ gece mevzii deniz hakimiyetini ellerinde bulunduruyorlar ve bundan faydalanıyorlardı. (13 : 14 - Ekim) gecesi savaşından iki gece sonra iki muharebe gemisi, bir hafif kruvazör ve 8 muhripten müteşekkil bir kuvvet Henderson hava alanını bir saat yirmi dakika denizden bombardıman ettiler ve birçok uçağı tahrip ettiler. Bunu takip eden iki gece, bombardıman kruvazör ve muhripler tarafından tekrarlandı fakat bunlar birincisinden daha az başarılı oldu. Yapılan hava taarruzlarile bu hasarlar arttırıldı. Fakat bu, düşmana büyük ölçüde uçak kaybına mal oldu. [1]

Düşman, 15 - Ekim günü gün ağarmadan evvel 6 nakliye gemisi ile getirilen 10000 kişi ile birçok malzemeyi (Kokumbona) mevkiinin batısında kıyıya çıkarmağa muvaffak oldu. (Kroki 4 e bakınız)

Henderson uçak alanındaki hava kuvvetleri gün ağardıktan sonra bunlardan üç veya dört nakliye gemisini batırmağa ve 8 pusluk toplu bir ağır kruvazörü hasara uğratmağa muvaffak oldular.

Güney doğuda ise, Amerikan ulaştırmalarına karşı 13 derece Güney arz dairesine kadar harekât yapan denizaltılarla uçak gemilerinde bulunan uçaklar, 15 - Ekimde (Meredith) yardımcı gemisini batırdılar, 20 - Ekimde de Chester kruvazörünü torpitoladılar ve ağır hasara uğrattılar. Kuzey batıda ise Japon kıt'aları ile uçakları Filipinlerden ve Felemenk Hindistanından ve diğer mevkilerden (Solomon) lara sevkediliyor ve (Rabaul) ile (Shortland) adaları bölgesindeki tahşidat hergün biraz daha artıyordu.

Amerikalılar bu tehlikeli durumu karşılayabilmek maksadiyle (Bismarck) bölgesinde denizaltı gemilerini üslendirdiler ve Güney pasifikte kıyıda üslenmiş ağır bombardıman uçaklarile keşif uçaklarının adedini arttırdılar. Güney batı Pasifik bölgesindeki hava kuvvetlerinin, işbirli-

---

[1] 1 ; 27 - Ekim tarihleri arasında (Guadalcanal)' daki uçaklarla hava defi topları tarafından (600 uçaktan) ortalama 200 uçak düşürülmüştür.

ği ile, (Rabaul)'a ve (Bismarch)'lardaki hava alanlarına yapılan hava taarruzları arttırıldı ve önemli tahribat yapıldı. [1]

Amerikan Deniz kuvvetlerinin büyük kısmı, (Guadalcanal)'a yaklaşacak düşman çıkarma kuvvetlerini karşılamak üzere harekete hazır bir vaziyette tutuldu. Japonlar 23 - Ekim akşam üzeri, şiddetli bir topçu hazırlığından sonra hedefleri Henderson hava alanı olmak üzere tanklar ve kitle halinde piyade kuvvetlerile Mathani Kau nehri boyunca Amerikan mevzilerine karşı taarruza geçtiler. 24 ve 25 - Ekim günleri şiddetli savaşlar verildi. Taarruzun ilk safhasında, yağan şiddetli yağmurların tesirile uçak alanından istifade edilemedi. 25 - Ekim günü düşman piyadesi bombardıman uçaklarına ilâveten, kruvazörlerle muhriplerin toplarile desteklendi. 25 - Ekim günü zevalinde hava biraz düzeldi ve Amerikan Hava Kuvvetlerinin yeniden kullanılması imkânı hasıl oldu. Bu kuvvetler birçok hava borbardımanlarını bertaraf ettikleri gibi iki kruvazörü de hasara uğrattılar. 25 - Ekim gecesi karadaki savaşların en kıritik bir anı olmuştu. Düşman Amerikan mevzilerini yarmış, fakat canla başla yapılan savaşlardan sonra büyük kayıplar verdirilerek geriye atılmıştı. Büyük taarruz akamete uğramış, önemli hava alanı Amerikalıların elinde kalmış ve 24 : 25 - Ekim gecesi (Buin) den hareket eden işgal kuvvetlerinin büyük kısmı bir defa daha geriye dönmeye mecbur kalmıştı. Bununla beraber girişilen düşman hareketi hemen hemen muvaffak olmak üzere idi. Zira, eğer Japonlar Henderson hava alanının işgal edilmesini beklemeksizin ve bu alanın kullanılmadığı sırada işgal kuvvetlerinin büyük kısmını çıkarmağa teşebbüs etmiş olsalardı, Amerikalıların bunu önlemesi çok müşkül olacaktı.

Ertesi günü (26 - Ekim) cereyan eden (Santa Cruz) savaşı ile düşmanın mağlûbiyeti bir hezimete müncer oldu. Bu savaşı da, doğu (Solomon) lar savaşı gibi, uçak gemilerindeki uçaklar tarafından yapıldı. Ve Amerikan hava ve su üstü kuvvetlerinin kayıpları 24 - ağustos'takinden ağır olmakla beraber Japon hava kuvvetleri bir defa daha tamamen yok edildi.

XV. Santa Cruz savaşı :- 26 - Ekim - 942 (Kroki - 2)

Amerikan deniz kuvvetleri aşağıdaki şekilde tertiplenirken bir taraftan da Japon hazırlıkları ilerlemekte bulunmuştu. Süratli muharebe gemisi (Vashington) üç kruvazör ve 10 muhripten müteşekkil olan 64 üncü müfrez filo Tuğamiral W. A. Lee'Jr. nın komutasında olmak üzere, çıkarma kuvvetlerini destekliyecek olan düşman Dz. kuvvetlerine taarruz etmek amacı ile (Guadalcanal) ın batı bölgesine seyir etmişti. (New-Hebride) lerden uzaklarda ve takriben 800 mil doğuda (Hornet) uçak

[1] Bu uçaklar 23 ; 25 - Ekim tarihleri arasında, içlerinde bir kruvazör ve bir de muhrip olmak üzere 10 gemiye isabet temin ettiklerini rapor etmişlerdir.

gemisi ile, mütebaki kravazör ve muhriplerden müteşekkil olan ve Tuğamiral (Murray) 'ın komutasında bulunan (61) inci müfrez filo, düşmanın çıkarma kuvvetleri büyük kısmının (Shortland) bölgesinden hareketine ait haberlere intizar ediyordu. (Enterprice) ucak gemisinin (Tuğamiral Kincai'nin Sancak gemisi) doğu Solomon savaşlarında aldığı hasarlar (Peral Harbour) da onarılıyordu. Bu gemi, onarımı için sarfedilen büyük gayretler neticesinde 24 - ekim günü (yani Japonların Henderson hava alanına karşı giriştikleri taarruzî hareketin ertesi günü) A = 13° 45' —, T = 171° 30' + olan mevkide Hornet uçak gemisi ile buluşabilmesi mümkün olmuştu. Uçak gemisi ile birlikte South Dacota muharebe gemisi de gelmişti. Tümamiral (Kincaid) filoda bulunan amirallerin en kıdemlisi olduğundan bütün filoya kendisinin komuta etmesi icap etmekte idi. [1]

Japonların taarruza geçtiklerine dair alınan haberler üzerine 61. Müfrez filo (Guadalcanal) bölgesine takarrüp etmek maksadile, Santa Cruz adalarının kuzeyinden geçmek üzere genel karayel rotasına yol verdi. [2] 25 - ekim günü alınan uçak keşif raporlarından, içlerinde muharebe gemileri ile uçak gemileri de bulunan kuvvetli düşman birliklerinin takriben 360 mil Yıldız - Batı cihetinde bulundukları bildiriliyordu. Amiral (Kincaid) rapor edilen düşmanla temasa geçmek üzere rota değiştirdi. Ve süratini 27 mile çıkardı. Ve 18 bombardımanla 11 avdan mürekkep bir taarruz grupu düşman deniz kuvvetleri üzerine sevkedildi. Bununla beraber düşman kuvvetleri kuzeye rota değiştirdiklerinden hava kuvvetleri düşmana yetişemediler.

[1] (Enterprice) ile ilgili olarak aşağıdaki teşkilât kabul edilmişti :

61. Müfrez filo
Tuğamiral Kincaid

17. Müfrez filo
Hornet
(Tuğamiral Murray Filo Komutanı)
Northampton
(Tuğamiral Good Sancak gemisi)
Pensacola
Sandiego
6 Muhrip

16. Müfrez filo
Enterprice
(Tuğamiral Kincaid Filo Komutanı)
South Dacota
Portland
(Tuğamiral Tisdale Sancak gemisi)
San Juan
8 Muhrip

[2] 61. Müfrez filo aşağıdaki direktif dahilinde harekât yapıyordu. (Santa Cruz) adalarının etrafından kuzeye, sonra (San Cristobal) in lodos ve doğusundan (Coral) denizine (Guadalcanal - Tulagi) bölgesine yaklaşacak düşman kuvvetlerini önleyebilecek bir mevkide, bulununuz. San Cristobal'in güney batı bölgesinde birçok düşman denizaltı gemisi bekleme mevkii almış bulunmaktadır.

25:26-ekim gecesi 61. Müfrez filo 20 mil süratle düşman deniz kuvvetlerine doğru seyrine devam etti. [1] Kıyıda üslenmiş hava kuvvetlerine bağlı bir uçak 26-ekim günü saat 04,10 da büyük bir uçak gemisi ile diğer 6 geminin 61. Müfrez filodan takriben 200 mil uzakta bulunduğunu rapor etti.

Bu rapor Tuğamiral Kincaid tarafından ancak 06,12 de alındı. Bu sırada Enterprice 16 uçaktan mürekep bir keşif grupu ile himaye için avlar uçurdu. Bu keşif grupundan saat 07,50 de alınan ilk keşif raporunda Enterprise'in 275 derece cihetinde ve 170 mil mesafesinde iki muharebe gemisi, bir ağır kruvazör ve altı muhripten müteşekkil bir düşman kuvvetine saat 7,17 de kuzeye doğru seyir etmekte olduğu bildiriliyordu. Bundan yarım saat sonra, saat 7,50 de alınan ikinci keşif raporunda birinci düşman filosunun kuzey istikametinde ve 75 mil mesafesinde himaye altında bulunan iki uçak gemisinin 330 dereceye seyir etmekte olduğu bildiriliyordu. Bu anda bir Japon uçağı da 61. filonun mevkiini kendi birliklerine bildiriyordu. [2] Amerikan keşif uçaklarından ikisi uçak gemilerinden birine (Shokaku) ya hücum ettiler ve iki isabet temin ettiler. Diğer ikisi muhtemelen bir kruvazör kıç tarafına isabet sağladılar.

26-Ekim günü saat 8,00 de 61 inci Müfrez filo A = 8°. 45′ — T = 166°.38′ — olan mevkide bulunuyor. (Santa Cruz adalarının 100 mil kuzeyinde) ve 23 mil süratle 270 dereceye seyrediyordu. Her iki uçak gemisi saat 08,30 ile 09,10 arasında 51 bombardıman ve torpito bombardıman uçağı ile 23 av uçağı havalandılar. [3]

---

[1] Santa Cruz savaşına katılan kuvvetler şunlardır :
MÜTTEFİKLER: (Ek — A ya bakınız).
2 Uçak gemisi, Enterprice, Hornet.
1 Süratli muharebe gemisi, South Dacota.
3 Ağır kruvazör, Portland, Northamton, Pensacola.
3 Hafif kruvazör, San Juan, Juneau, San Diego.
14 Muhrip.
JAPONLAR :
4 Uçak gemisi, Shokaku, Zuikaku, Zuiko, Hayataka.
4 Muharebe gemisi.
10-15 Kruvazör (Ağır ve hafif)
20-30 Muhrip.
Birçok denizaltı gemisi.

[2] Bu husus o sırada bilinmiyordu. Fakat bilâhare elde edilen vesikalardan anlaşıldı. İki Amerikan keşif uçağı (Enterprise) den 85 mil mesafede bulundukları sırada mukabil istikamette uçan bir düşman uçağına rasladılar. Buna taarruz etmediler ve bu teması da rapor etmediler.

[3] (Enterprise) 3 bombardıman (1000 librelik bombalarla, 6 torpito bombardıman (torpito), 8 av., (Hornet) birinci hücum grupu, 15 bombardıman uçağı (1000 librelik bombalarla) 6 torpito bombardıman (Torpito) 8 av uçağı, ikinci hücum grupu, 9 bombardıman, (1000 libre bomba ile) 9 torpito bombardıman, (beheri 4 adet 500 librelik bomba ile) 7 av uçağı.

Enterprise'den kalkan grup, saat 09,30 da gemiden 60 mil uzakta bulunduğu bir sırada, 61. Müfrez filoya taarruz etmek üzere yolda bulunan düşman bombardıman uçaklarının avları ile karşılaştılar. Düşman uçakları 3 torpito bombardıman ve 2 av düşürdüler, ve bir torpito bombardıman uçağı ile 2 av uçağını o kadar hasara uğrattılar ki; bu uçaklar (Enterprise)e döndüler ve denize iniş yapmağa mecbur kaldılar. Kalan uçaklar yollarına devam ettiler. Fakat uçak gemilerini bulamadılar. Bunun üzerine saat 10,40 ta (Kongo) sınıfı bir muharebe gemisine bir pike taarruzu yaptılar ve gemiye iki tane (1000) librelik bomba isabet ettirdiler. Torpito uçakları da (Atago) sınıfı [1] bir kruvazöre taarruz ettiler. Fakat isabet sağlayamadılar. Takriben 16 düşman uçağı düşürüldü.

(Hornet) ten kalkan grup düşman uçak gemilerini buldu ve 10,50 de bunlara taarruz etti. Pike bombardıman uçakları büyük bir uçak gemisine (Shokaku) 4 adet 1000 librelik bomba isabet ettirdiler ve 8 pusluk toplu (Chikuma) kruvazörüne de [2] iki isabet sağladılar ve her iki gemiyi de şiddetli şekilde yanar bir vaziyette terkettiler. Torpito uçakları ise, 8 pusluk toplu bir kruvazöre (Nachi sınıfı) 3 veya 4 torpito isabet ettirdiler. Ayrıca bir hafif kruvazöre (Tone sınıfı) 4 ilâ 5 adet 500 librelik bomba isabet ettirdiler.

Bu sırada düşman uçakları da (Hornet) e taarruz ediyordu. Saat 09,20 den biraz sonra, radarla 280 derece cihetinde ve 60 mil mesafede iki büyük düşman uçak grupu tesbit edildi. [3] Bu sırada (Hornet) muhrip ve kruvazörlerle yakın emniyete alınmış olduğu halde A = 08° 38'—T=166° 43' + olan mevkide bulunuyordu. Enterprise grupu ise, bu kuvvetin 8 — 10 mil yıldız gündoğuşu cihetinde bulunuyordu. Bu kuvvetin üstünde 15 av himaye yapıyordu. Bu uçaklar saat 10,00 dan kısa bir müddet evvel düşman uçaklarını karşıladılar ve bunlardan bir kısmını düşürdüler. Bununla beraber avlardan kurtulan 15 pike bombardıman uçağı saat 10,12 de (Hornet) e taarruza geçtiler. Bu taarruzla hemzaman olarak 12 veya daha fazla düşman uçağı muhtelif istikametlerden iyi koordine edilmiş bir torpito taarruzu yaptılar. Su üstünden gayet alçaktan uçan bu uçaklar Amerikan avlarından hiçbir mukabele göremediler, buna mukabil hava defi bataryaları tarafından ağır kayıplara uğratıldılar. [4] Üç dakika içinde bir bombardıman uçağı (Hornet) e

[1] (Atago) 9850 ton, 33 mil sürat, 10 adet 7.87 pusluk, 4 adet 4.7 pusluk uçaksavar, 8 adet 60 santimetrelik torpito.

[2] (Chikuma), 8450 ton, 33 mil sürat, 8 adet 7.87 pusluk, 8 adet 5 pusluk uçaksavar, 12 adet 60 santimetrelik torpito.

[3] Bunlar, (Hornet)in uçaklarının gemiden ayrıldıkları aynı saatte rapor edilmişlerdir.

[4] (Pensacola), Torpito hücumuna katılan uçakların 20 kadar olduğunu ve bunlardan yarısının torpitolarını salmağa vakit bulamadan düşürüldüğünü tahmin etmektedir.

isabet sağladı. [1] Bu uçak 3 adet 500 librelik bomba ve iki torpito hamulesi ile uçak gemisine pike yaptı ve gemi de infilâk etti. Hususile torpitolar çok büyük hasara sebep oldu. İki kazan dairesine ve baş makine dairesine su girdi. Gemideki muharrik kuvvet, elektrik ve muhabere devresi sukut etti. Büyük yangınlar çıktı ve gemi sancak tarafa 7 ilâ 8 derece yattı. İki dakika sonra torpitosu bulunmıyan bir uçak gemiye çarparak havaya uçtu ve büyük bir yangın daha çıkardı. Saat 10,17 de yani ilk bambanın atılmasından beş dakika sonra taarruz sona erdi. Uçaksavar bataryaları avları geçerek gemiye taarruz eden uçaklardan 8 veya daha fazla torpito - bombardıman uçağı ve 15 bomba uçağından 12 sini düşürdüler.

Bu sırada (Hornet) stop etmiş bir vaziyette idi. Muhrip ve kruvazörler gemi etrafında çepeçevre bir emniyet perdesi teşkil etmişler, bir kısım muhripler ise fazla yalpa etmelerine rağmen uçak gemisinin iki tarafında yangın söndürme işine yardımda bulunmuşlar ve olağanüstü başarı göstermişlerdir.

Saat 11,00 de bütün yangınlar bastırılmış ve Northampton gemiyi yedeklemeye başlamıştır. Tam bu sırada, diğer bir düşman hava teşkili (Enterprise)'e taarruz ediyordu. (Hornet)'e taarruz başladığı sırada, Tuğamiral (Kincaid) bir yağmur sağanağından faydalanmak için genel kuzey istikametine dönmüştü. [2] Saat 10,31 ile 10,48 arasında Enterprise kesif uçaklarını gemiye aldı bunlar 7 düşman av uçağı ile bir torpito bombardıman uçağı düşürdüklerini rapor ettiler. Saat 11,07 de denize düşerek parçalanan Amerikan uçağının personelini kurtarmakta olan (Porter) muhribi bir denizaltı tarafından torpitolandı. [3] ve takriben beş dakika sonra da filo havadan şiddetli bir taarruza uğradı.

Düşmanın saat 10,27 ye kadar ikinci Amerikan uçak gemisinin mevcudiyetinden haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Bu saatte bu haber telsiz telefonla irsal ile meydana vurulmuştur. Düşman harekete geçmek hususunda hiç zaman kaybetmemiş ve müteakıp iki saat içinde bu uçak gemisine üç büyük hava taarruzu yapmıştır.

İlk taaruz, saat 11,15 ile 11,19 arasında takriben 24 pike bombardıman uçağı tarafından icra edilmiştir. Semanın kısmen bulutlu olmasından büyük sayıdaki dost ve düşman uçaklarının radar ahizesindeki iş'aratı biribirine karıştığından düşman uçakları pikeye geçinceye kadar görülememiştir. Bunlardan 10 tanesi düşürülmüş fakat Enterprise, yakın düşen

[1] Bu bombardıman uçağı iki adet 100 librelik ve bir adet 500 librelik bomba taşımaktadır. 100 librelik bombaların her ikisi de infilâk etmiş 500 librelik bomba patlamamıştır. Hornet'e vâki hasar için (Ek - B) ye bakınız.

[2] İki grup biribirini uzaktan görmüş ve bu görüş teması 10,45 te kesilmiştir. Bu temas aynı gün bir daha sağlanamamıştır.

[3] Gemi o kadar ağır hasara uğramıştır ki; neticede amiral gemisinin terkedilmesini ve top atışı ile batırılmasını emretmiştir.

bir bomba ile iki tam bomba isabet neticesinde hasar almış ve bu yüzden baş asansör harap olmuş ve büyük hasara sebebiyet vermiştir.

Yarım saat sonra, yani 11,45 te avların refakatinde bulunan 15 torpito - bombardıman uçağı bir taarruz yapmışlardır. Bunu hemen takiben gelen 12 pike - bombardıman uçağının ekserisi emniyet perdesini teşkil eden gemilere taarruz etmişlerdir. Esas taarruzda ne torpito ve ne de bomba isabeti alınmamıştır. Fakat iki dakika sonra bulutların arasından sıyrılan münferit bir uçak (South Dacota)'ya tam bir isabet temin etmiş ve iki numaralı taretin iki topunu tahrip etmiştir. (Smith) muhribi de üzerinde parçalanan bir torpito uçağı ile hasara uğramıştır. [1] (Enterprise) gemisinin ustalıkla idare edilmesi ve uçaksavar toplarının iyi faaliyeti neticesinde hiçbir isabet almamıştır. Takriben 12 torpito veya daha fazla pike - bombardıman uçağı düşürülmüştür.

Bu taarruzu hemen takiben (Saat 11,55 te) bir denizaltı gemisi (Portland)'a 4 torpito attı. Bunlardan birisi baş taraftan geçti. Diğerleri muhtemelen isabet etti. Fakat infilâk etmedi. 10 dakka sonra (San Juan) bir periskop gördü. Denizaltı gemileri gemiye torpitolar attı. Fakat gemi izlere muvazi seyretmeye muvaffak oldu.

12,21 ile 12,23 arasında 20 pike - bombardıman uçağı (Enterprise)e alçaktan pike taarruzu yaptılar. Yakın düşen bir bomba büyük hasarata sebep olmakla beraber hiçbir tam isabet temin edilemedi. Bunlardan dokuzu düşürüldü. Bunu takiben 9 av himayesinde bulunan 15 bombardıman uçağı (San Juan'ın) yakınına beş bomba düşürdüler. Ve gemiye bir tam isabet temin ettiler. Bunlar gemide önemli hasarlar yaptı. Uçakların 10'u düşürüldü. Bu, 61. Müfrez Filoya yapılan son hava taarruzu idi. Yapılan 3 taarruza 80 den fazla uçak katılmış ve bunlardan en az 60'ı düşürülmüştü. [2] Buna mukabil Amerikan gemilerine verdirilen hasar çok hafif olmuştur. Son taarruzlar nihayetlenir nihayetlenmez (Enterprise) uçaklarını gemiye almaya başladı. Zira bunlardan bir kısmının benzini hemen hemen tükenmişti. Birçoğunun benzini tamamen bitmiş ve denize iniş yapmışlardı. 61. Müfrez Filoya bu hava taarruzları yapılırken 17. Müfrez Filo münferit bir uçak tarafından saat 11,09 da yapılan ve hiçbir sonuç vermiyen bir taarruz hariç hiçbir veçhile iz'aç edilmemişti. Öğleden biraz sonra Northampton (Hornet) 'i yedeklemeye başladı. Bir müddet sonra yedek halatı kurtulduğundan bir gecikme oldu. Fakat saat 14,20 de gemi yedekte üç mil süratle çekilmeğe baş-

[1] Smith alevler içinde bulunmasına rağmen filodaki mevkiini muhafaza etmiştir.

[2] Amerikan av uçakları 10 adedi torpito ve bombardıman uçağı olmak üzere 18 uçak düşürmüşlerdir. Yapılan hücumlar sırasında Amerikan avları yalnız bir defa, pike bombardıman uçakları pikeye geçmeden evvel taarruz etmek imkânını bulmuşlardır: Uçaksavar ateşi çok müessir olmuş, ve pike bombordıman uçaklarının pikeye geçişleri sırasında birçokları yakılmış, diğerleri de dönerek yüksek irtifaa çıkmışlardır.

landı. Geminin kurtarılması mümkün olabilecekti. [1] Fakat hâdiseler normal cereyan etmedi.

Saat 16,20 de 17. Müfrez Filo 9 torpito ve 6 pike - bombardıman uçağı tarafından taarruza uğradı. [2] Torpito uçakları yaklaşırken Northampton yedek halatını çözdü. Ve torpitolardan kaçınmak için ancak zaman bulabildi. Üç veya dört uçak düşürüldü. Fakat Hornet bir torpito isabeti aldı. Ve diğer makine dairesine su yürüdü. Geminin sancağa yaptığı meyil tedricen 20 dereceyi buldu. Bunun üzerine gemiyi terkedilmesi için emir verildi. Fakat bu emir tatbik edilmeden evvel bulutlar arasında görünmeden yaklaşan iki motorlu 9 bombardıman uçağı 8000 kadem irtifadan bir yüksek ufkî bombardıman yaptılar. Saat 16,55 te Hornet'e bir bomba isabet etti. Ve atılan bombaların kalanı uçak gemisi ile (San Juan) nın kıç tarafları yakınlarına düştü. Bir saat sonra (Saat 18,05) denizde bulunanların son partisi de kurtarıldığı bir sırada ikisi düşürülen dört bomba uçağı, batmak üzere olan uçak gemisine taarruz ettiler. Bir bomba köprüüstünün ilerisindeki hangarda infilâk etti. Bu sırada Japon keşif uçakları (Guadalcanal) ın güneyinde bulunan Tuğamiral (Lee) nin 64. Müfrez Filosunu (Washington) 'u gürmüşlerdi. Japon Deniz Kuvvetleri Komutanı, bu filonun yaralı uçak gemisini himaye etmek üzere doğuya seyredeceğini tahmin ettiğinden (Santa Cruz) bölgesindeki Amerikan Filosuna, muharebe gemilerinden müteşekkil kuvvetli birliklerle himaye edilen, muhrip ve kruvazörlerle bir gece hücumu yapılması emrini verdi. Tuğamiral (Murray) bu taarruzun pek yakın olduğunu hissetti. Ve saat 19,05 te (Mustin) ile (Anderson) muhriplerinin (Hornet)'i batırmalarını ve 17. Müfrez Filosunun kalan gemilerile genel keşişleme istikametine çekilmek emrini verdi. (Hornet) ağır hasara uğramış bulunmasına rağmen, kendisini batırmak isteyen muhripleri 2,5 saat uğraştırdı. Muhripler bu müddet içinde gemiye 12 lik toplarla 369 atım ve 9 torpito attılar. [3] Şiddetli surette yanmakta ve tedricen batmakta olan gemi hâlâ yüzmekte idi. Nihayet muhripler saat 21,40 ta ateş kestiler ve yüksek süratle 17. Müfrez Filoyu takiben aynı istikamete çekildiler. Bu iki muhriple, tenvir bombası kullanan düşman uçakları 27 - Ekim günü saat 01,00 a kadar temas muhafaza ettiler. Diğer taraftan aynı muhripler haberleri olmaksızın takriben 40 mil den daha yakın mesafeden düşman kruvazörleri tarafından takip edildiler. Bununla beraber bu kru-

[1] Bu anda, makine dairesi tekrar faaliyete geçmek üzere hazırlıklarını ilerletmiş bulunuyordu. Bununla beraber bir ihtiyat tedbiri olarak muhripler tarafından alınmış olan seyir ve savaş personelinin hepsi gemiye alınmadı.

[2] (Enterprise) de her iki geminin uçaklarının bulunmasından hâsıl olan sıkışıklıktan ve ayrıca, bu gemide asansörlerden birinin gayrı faal olması dolayısile durumun biraz daha fenalaşmış olmasından, bu gemiden av himayesi telep etmek mümkün olamadı.

[3] Ek — B ye bakınız

vazörler 26 : 27 - Ekim gece yarısı takipten vazgeçtiler. Cereyan eden Deniz - Hava hareketlerinin sonunda; iki düşman uçak gemisi (Zuikaku) ve (Shokaku), bir muharebe gemisi (Kongo) sınıfı, iki ağır kruvazör (Shikuma), (Tone) ve bir hafif kruvazör bomba isabeti ile hasara uğratılmış, bir ağır kruvazöre (Nachi) sınıfı iki torpito isabeti sağlanmıştır [1]

Buna karşılık, Amerikan kayıpları çok daha ağır olmuştur. (Hornet) ve bir muhrip (Porter) batmış, (Enterprise) [2] , (South Dacota), (San Juan) ve (Smith) hasara uğratılmıştır. Personel kaybı ise, 29 subay ve 254 erdir. Havada ise; doğu (Solomon) lar sahasında olduğu gibi, düşman ağır kayıplara uğramış bu suretle 74 Amerikan uçağının kaybına karşılık [3], avlarla ve uçaksavar ateşi ile 123 uçak (Uçak gemilerindeki uçaklardan) düşürülmüştür. Amerikan uçaklarından yalnız 20 si düşürülmüş ve bunlarda 23 subay ile 10 er kaybedilmiştir. Geri kalan Amerikan uçakları ise ya uçak gemilerinde veya (Hornet) in savaş dışı oluşundan sonra, her iki uçak gemisinin uçaklarını üzerine almak isteyen ve fakat kendisi de hasara uğramış bulunan (Enterprise) ın bunu başaramamasından ileri gelmiştir.

[1] 24 ve 27 - Ekim tariblerinde Guadalcanal ve Espritu Santo'dan kalkan uçaklar ayrıca iki ağır kruvazörle iki hafif kruvazörü hasara uğratmışlar ve içlerinde bir hafif kruvazörle bir muhrip te bulunan 10 gemi de Güney Batı Pasifik Komutanlığına bağlı uçaklar tarafından (Rabaul) hasara uğratılmıştır.

[2] Bu gemilerin her ikisi de, 3 hafta sonra cereyan eden Guadalcanal savaşına katılacak şekilde zamanında onarılmışlardır.

[3] (Santa Cruz) savaşının neticesi şöyledir.

Gemi sınıfı	Japonlar		Amerikalılar	
	Batan	Hasara uğrayan	Batan	Hasara uğrayan
Uçak gemisi	—	2	1	1
Muharebe gemisi	—	1	—	1
Ağır kruvazör	—	3	—	—
Hafif kruvazör	—	1	—	1
Muhrip	—	—	1	1
Uçak	123 Uçak hasara uğradı		74 uçak hasara uğradı	

26 : 27 - Ekim gecesi 16. ve 17. Müfrez Filolar, müstakillen (Espiritu Santo) nun 185 mil keşişleme cihetindeki bir noktaya çekilmişler ve bu bölgede buluştuktan sonra ertesi günü akaryakıt ikmali yapmışlardır. 27-Ekim günü Japon uçakları (Santa Cruz) bölgesinde bu filoları aramışlar, diğer taraftan, Japon su üstü kuvvetleri (Guadalcanal) ın poyraz cihetindeki normal üslerine çekilmişlerdir. Fakat adanın âkıbeti, (Henderson) uçak alanının Japon kara kuvvetleri tarafından ele geçirilmemesi ile taayyün etmiş ve 27-Ekim günü akşamı hasara uğramış gemilerle uçakları imha edilmiş uçak gemileri kuzeydeki üslere doğru çekilmeğe başlamışlardır.

Dördüncü Japon taarruzu

XVI. Santa Cruz savaşını müteakıp cereyan eden olaylar:-

Japonlar Santa Cruz savaşını müteakıp çekildikten sonra, (Guadalcanal) a karşı yeni bir teşebbüse girişmek üzere gemi ve kıtaat toplamağa başladılar. Ada kıyılarında ise Ekim ayının son günlerinde Amerikan mevzilerine karşı yönelttikleri taarruzlar kendilerine pahalıya mal oldu ve bu kayıpları telâfi için takviye göndermelerine imkân kalmadan Amerikalılar mukabil taarruza geçtiler.

30-Ekim günü saat 00,30 da (Atlanta) ile dört muhrip (Poin Kruz) un gerisindeki Japon mevzilerini sekiz saat bombardıman etti. Sabahın alacakaranlığında hava kuvvetlerile büyük mikyasta desteklenen Amerikan deniz piyadeleri (Matanikaa) nehrini geçtiler. 3-Kasım günü ise (Point Kruz) üzerinden ilerliyerek birçok Japon öldürdüler ve külliyetli miktarda harp malzemesi ele geçirdiler. Bununla beraber 2:3-Kasım gecesi, Japon muhripleri ile kruvazörlerinin desteği ile (Kolipoint) in doğusunda 1500 kişilik bir kuvvet karaya çıkmağa muvaffak olduğundan, batıya yöneltilen Amerikan taarruzu bu yeni tehlikeyi bertaraf etmek üzere durduruldu.

Koli Point'in doğusundaki Japon kuvvetleri 4-Kasım günü Helena ve Sterret tarafından başarılı surette bombardıman edilmiş ve günlerce devam eden savaştan sonra bu kuvvetlerin büyük kısmı (Tettere) de kuşatılmış ve 11-Kasımda yok edilmiştir.

Diğer taraftan Amerikalılar (Santa Cruz) savaşı neticesinde Japon su üstü kuvvetlerinin geri atılmasile hâsıl olan durumdan faydalanmakta gecikmemişlerdi. (Guadalcanal) ın elde tutulmasının karaya yeter miktarda asker çıkarmak ve taarruza devam etmekle kabil olduğu anlaşıldığından, Kasımın ilk günlerinde (Lunga) ya yeniden kuvvet çıkarıldı. Ayrıca bir hava meydanının inşasına başlanmak üzere (Aloa Bay) ın doğusunda (3 No. lı krokiye bakınız) karaya asker çıkarıldı. [1]

Diğer taraftan Tuğamiral (Turner) in komutasında olarak 6000 er cepane ve malzeme yüklü iki konvoyun ayın ortasında ayni bölgeye getirilmesi hususu tertiplendi. (Lunga) bölgesindeki hava meydanının inşaatı süratle ilerliyordu. Bu meydandan kalkan uçaklar, 7-Kasımda bir hafif kruvazör ve 10 muhripten müteşekkil bir büyük düşman deniz birliğine taarruz ettiler. İki muhribin hasara uğratılmasından başka kru-

[1] (Koli Point) de daha müsait bir yer bulunduğundan, bu mevki bilâhare değiştirilmiştir.

vazöre bir bomba ve iki torpito isabeti sağlandığı rapor edildi. Ayrıca 16 düşman uçağı düşürüldü.

Güney Pasifik kuvvetleri komutanına bağlı bulunan ve 42. Müfrez Filo olarak adlandırılmış bulunan 24 denizaltı gemisinin kullanılmasına ait, (Santa Cruz) savaşından evvel verilen karar gereğince, Kasım ayının ilk yarısında yapılan denizaltı harekâtı da iyi sonuçlar verdi. Düşmanın (Solomonlara) doğru uzanan ikmal hatlarına doğru yöneltilen bu harekât ile şu neticeler sağlanmıştı :

Bir muhrip kat'î ve bir muhrip muhtemel olarak batırıldı. Diğer biri hasara uğratıldı. Bir ağır kruvazöre bir torpito isabeti (Natori) sınıfı [1] bir hafif kruvazöre iki torpito isabeti sağlandı. Bir mayn tarayıcı 4 nakliye ve yağ gemisi batırıldı ve en az diğer 3 ü hasara uğratıldı. (Chioda) sınıfı [2] bir uçak ana gemisinin (Maimahreci 9000 ton, sürati 20 mil, 16 deniz uçağı, 4 adet 5 pusluk uçaksavar) iki torpito isabet ettirildi.

(Tulagi) de üslendirilmiş bulunan Amerikan hücumbotları filotillâsı ile uçakların ve gemi topçusunun Japon takviye kuvvetlerine verdirdiği kayıplara rağmen muhrip ve küçük araçlara bindirilmiş ve yüklenmiş olan Japon kıt'aları ile harp malzemesi hemen hemen her gece (Guadalcanal) a ulaşıyordu. Diğer taraftan (Rabaul) un (Buin) bölgesine yapılan Japon yığınağı da gün geçtikçe büyüyordu.

XVII. 10-Kasım-1942 günü deniz durumu :-

10-Kasım günü kıyıda bulunan bir gözcü, içlerinde 4 muharebe gemisi 6 kruvazör ve 33 muhrip bulunan en az 60 gemilik bir düşman kuvveti rapor etti. Bu düşman deniz kuvveti içinde ayrıca iki uçak gemisi ile 6 hafif kruvazörün bulunabileceği tahmin edildi. Düşmanın (Guadalcanal) a karşı pek yakında büyük mikyasta bir taarruza geçeceği açık olarak anlaşılıyordu ve evvelce kazanmış oldukları muvaffakıyete rağmen durum Amerikalılarca pek kritik görülüyordu. Amerikan kara kuvvetlerinin Japonlara faik bulunması ihtimali mevcuttu. Fakat Japonlar devamlı olarak küçük takviye kuvvetleri alıyorlar ve büyük bir hücum grupunu kuzeyde bulunduruyorlardı. Diğer taraftan Japon deniz ve hava kuvvetleri adedi bakımından çok üstündü. Japonların bu harekâta kaç uçak gemisi ayırdıkları bilinmiyordu. Fakat bir ihtimal olarak bu bölgede (Hayataka) (Hitaka) [3] ve (Zuiko) [4], uçak gemileri bulunuyordu. Ayrıca (Zuikaku) nun tamamen onarılmış olarak harekâta katılması ihtimali de mevcuttu.

[1] (Natori) 5170 ton, sürat 38 mil, silâhları 7 adet 5.5 pusluk, 2 adet 0.15 pusluk hava defi, 8 adet 53 santimetrelik torpito.

[2] (Chioda) 9000 ton, 20 mil sürat, 16 deniz uçağı, 4 adet 5 pusluk uçaksavar.

[3] Hayataka-Hitaka (eski ticaret gemileri) 27.000 ton, sürat 28 mil, 54-58 uçak.

[4] (Zuiko) tankerinden muaddel, 12.000 ton, 25 mil sürat 42 uçak.

Amerikalılara gelince; elde kısmen onarılmış olarak yalnız (Enterprise) uçak gemisi mevcut bulunuyordu. [1] Bu gemi 21-Kasıma kadar harekât için tamamen hazır bulunabilecekti. (Noumea) da bulunan bu gemi (Washington), (South-Dacota) muharebe gemileri (Northampton) ve (San Diego) kruvazörleri ve 8 muhrip 16. Müfrez filoyu teşkil ediyorlar ve Tuğamiral (Kıncaid) ın komutası altında bulunuyorlardı. Geri kalan Amerikan su üstü kuvvetleri Tuğamiral (Turner) in komutası altında olarak harekât yapıyorlardı. Bu sırada Amiral (Mc Cawley) nakliye gemisine forsunu çekmiş olduğu halde (Noumea) dan (Guadalcanal) a gidiyor ve bu mevkideki garnizonun takviyesi için gerekli bulunan 4 nakliye gemisi (Portland) ve (Juneau) kruvazörlerile 4 muhribin, 67. filo himayesinde olarak 12 - Kasımda adaya muvasalatları bekleniyordu. Diğer taraftan daha küçük bir konvoy (62.4 üncü Müfrez grup) Atlanta kruvazörü (Tuğamiral Scott'un sancak gemisi) 4 muhribin refakatinde olarak (Espritu Santo) dan (Guadalcanal) a geliyordu ve 11-Kasımda adaya muvasalatı bekleniyordu. Bu harekâtı, Tuğamiral (Callaghan) ın komutasında bulunan ve 67.4 üncü Müfrez grupu teşkil eden San Francisco, Pensacola ve Helena kruvazörlerile 6 muhrip himaye ediyordu.

XVIII. 11-Kasım günü Japonların (Guadalcanal) a karşı yaptıkları taarruz :-

Japonların bu teşebbüslerinin hedefi (Henderson) uçak meydanını hava taarruzları ve muharebe gemilerinin bombardımanı ile kullanılmaz bir hale getirmek ve bunu takiben kuvvetli himaye altında bulunan konvoylara yüklü büyük kara kuvvetlerini bu bölgeye çıkarmaktı.

Japonların karada üslenmiş hava kuvvetleri 11-Kasımda hava meydanına karşı büyük mikyasta taarruza geçtiler.

Aynı gün Tuğamiral Scott'un nakliye gemilerinde 6000 er, harp malzemesi cepane ve yiyecek maddesi adaya boşaltılmağa başlandı. Japon bombardıman uçakları tarafından nakliye gemilerine taarruz edildi. Fakat bunlardan yalnız bir gemi (Zeilin) isabet aldı. Takriben 13 uçak avlar tarafından ve birçoğu da uçaksavar ateşi ile düşürüldü.

Japonların (Guadalcanal) a karşı büyük mikyasta yeni bir taarruza geçtikleri anlaşılıyordu. Bu sebepten Tuğamiral (Turner), ertesi günü gelmesi beklenen takviye kuvvetlerinin mütebakisini de bu bölgeye

[1] (Saratoga), 31-ağustosta torpitolanmasından ve uçaksavar silâhlarının takviyesi ile onarımının tamamlanmasından sonra (Peral Harbor) u hemen terketmek üzere bulunuyordu. (Santa Cruz) savaşını müteakıp, bir İngiliz uçak gemisinin güney Pasifiğe gönderilmesi talep edilmiş, fakat kuzey Afrikaya yapılan Müttefik çıkamasının (8-Kasım-1942) sonucu şüpheli bulunduğundan bu talep bir müddet yerine getirilememiştir.

(Victorious), 16-Aralıkta Avrupa sularından ayrılmış ve (Pearal Harbour) a 1943 yılı martının ilk yarısında gelmiştir.

çıkarmakla yetinmeyip, aynı zamanda bu bölgenin kilit noktasını teşkil eden Henderson hava alanının korunması için himaye kuvvetlerile düşmanın alanı bombardıman edecek deniz kuvvetlerini karşılamağa karar verdi. Bu gaye uğrunda ağır kayıpları göze almağı kabul etmek yolunda verilen bu cür'etkârane kararın isabeti hâdiselerle belli oldu.

11 - Kasım günü güneş batarken, boşalmakta bulunan nakliye gemileri bu bölgeden (İndispensable) geçidine çekildiler. Ve yaklaşmakta olan ikinci konvoyla birleştiler. Tuğamiral (Callaghan) komutasında bulunan su üstü kuvvetleri (Savo) adasile doğu ve batı bölgelerinde akşam üstü bir keşif hareketi yaptılar. Fakat hiçbir düşman gemisi görmediler. Bunun üzerine konvoylar demir mevkilerine doğru ilerlemeğe başladılar. 12 - Kasım sabahı nakliyelerin boşaltılmasına tekrar başlandı. Saat 14,05 te 12 av uçağı himayesinde bulunan 21 Torpito - Bombarbıman uçağının yaptığı büyük bir hava taarruzu ile boşaltmaya ara verildi. Uçaksavar ateşinin mükemmelliği gemilerin güzel manevra yapması ve (Guadalcanal) daki av himayesile gemiler bu hava taarruzundan zararsız kurtuldular. [1] Düşmanın bir torpito bombardıman uçağı ile birçok av uçağının yok edildiği sanılmaktadır.

Bir gün zarfında düşman hakkında alınan birçok raporlar Japonların muhtemel olarak iki muharebe gemisi ve 4 ilâ 6 kruvazör ve on veya daha fazla muhripten müteşekkil bir kuvvetin geceleyin nakliye gemilerine taarruz etmek veya Henderson uçak alanını bombardıman etmek emelinde olduğu anlaşılıyordu. 12 - Kasım günü saat 18,15 te Tuğamiral (Turner) (Lunga Raado) dan ayrıldı. Ve Amiral Callaghan ile Scott'a yaklaşmakta olan düşman kuvvetlerini karşılamak üzere 5 kruvazör ve altı muhribi bırakarak [2] kendisi nakliyeler ve bunlara refakat eden 3 muhriple birlikte (Espritu Santo) ya seyre başladılar.

Bu sırada Tuğamiral (Kincaid) in komutasında bulunan ve (Enterprise) iki muharebe gemisi, iki kruvazör [3] ve 8 muhripten müteşekkil olan 16. Müfrez Filo 13 - Kasım sabahı (Guadalcanal) ın güneyinde uçakları uçuracak bir mevkide bulunmak üzere almış olduğu emre imtisalen (Noumea) dan kuzeye doğru seyrediyordu. Bu başlangıç duru-

---

[1] (San Francisco), gemi güvertesinde parçalanan torpito uçağı tarafından hasara uğramış, (Buchanan) ise Amerikan gemilerinden biri tarafından atılan 5 pusluk bir mermi isabeti almıştır.

[2] 64.7 nci müfrez grup San Francisco (Tuğamiral Callaghan'ın sancak gemisi) Portland, Atlanta (Tuğamiral Scott'un sancak gemisi), Helena, Juneau ve sekiz muhrip.

[3] 16. Müfrez filo, (Tuğamiral Kincaid'in sancak gemisi), Washington (Tuğamiral W. A. Lee'nin sancak gemisi), South Dacota, Northampton San Diego ve sekiz muhrip, düşmanın büyük mikyasta bir taarruz teşebbüsüne geçeceği anlaşıldıktan sonra, 11 - kasım günü (Noumea) dan hareket etmişlerdir. Bununla beraber filonun hareketi 12/13 - kasım günü yapılan bombardımanın doğurduğu tehlikeyi bertaraf etmek üzere zamanında harekât sahasına yetişmesi için çok geçti.

muna göre kat'î neticeli bir savaş olarak gelişen harekât (Guadalcanal) savaşı olarak anılmaktadır. Bu savaş her iki tarafın kuvvetli su üstü birlikleri arasında cereyan eden ve bütün süresince birçok hava harekâtını da ihtiva eden biribirinden tamamen ayrı iki gece muharebesinden biri 12/13 diğeri 14/15 - Kasım geceleri - ibarettir. Japonlar bu savaş ile o kadar kat'î bir mağlûbiyete uğramışlardır ki; adayı tekrar ele geçirmekten ümitlerini kesmişler ve bundan sonra bütün gayretlerini, adadaki kuvvetlerinin atılmasını veya geri alınmasını geciktirmeye sarfetmişlerdir.

XIX. (Guadalcanal) savaşı :- 12/15 - Kasım - 1942.

(1) 12/13 gecesi cereyan eden savaş. (Kroki - 5).

Keşişleme genel istikametinde, Tuğamiral (Turner)'in nakliye gemilerine refakat eden, Tuğamiral (Callaghan)'ın kuvvetleri 12/13 gecesi, gece yarısı (Lengo) geçidine tekrar girdiler. Filodaki gemiler şu sıra ile pruva hattında seyrediyorlardı.

Cushing (10. muhrip filotillâları komutan gemisi), Laffey, Sterret, O'bannon, Atlanta hafif kruvazörleri (Tuğamiral Scott'un sancak gemisi) Helena ve Juneau hafif kruvazörleri, Azron Ward muhribi (12. muhrip filotillâsı komutan gemisi), Barton ve Monssen ve Fletcher muhripleri.

Gök yüzü bulutlu ve gece karanlık idi.

13 - Kasım gecesi saat 01,24 te Helena'nın radarı ile 310 - 320 istikametinde ve 27000 ilâ 32000 yarda mesafede 3 düşman gemi grubunu yakalaması üzerine ilk muharebe teması oldu. Düşman deniz birlikleri arasında büyük gemilerin bulunduğu ve cenahlarının hafif kuvvetler tarafından emniyete alınmış olduğu anlaşılıyordu. Bu sırada pruva hattında bulunan Amerikan deniz kuvvetleri 280 dereceye seyrediyor ve Lunga m vkiine yaklaşmış bulunuyordu.

Tuğamiral Callaghan birliğinin rotasını evvelâ 310 dereceye ve kısa bir müddet sonra yıldıza tebdil etti. Düşman güney keşişleme rotası üzerinde süratle yaklaşıyordu. [1] Savaş başladığı zaman, evvelce tesbit edilmiş bulunan 3 düşman grupundan maada, poyraz istikametinde ve 10000 ilâ 15000 yarda mesafede 3 veya daha fazla gemiden müteşekkil diğer bir grupun mevcut bulunduğu anlaşıldı. Amiral Callaghan'ın sancak gemisi bir talihsizlik eseri olarak topçu radarı ile teçhiz edilmemişti. Bu bakımdan Amerikan radar cihazlarının üstünlüğünden beklenen avantajdan bu suretle faydalanamadı. Amiral Callaghan durumu kavrayamadan hattın ilersindeki gemileri düşman gemileri arasına düştüler ve ateş açılmadan evvel bir karışıklık hüküm sürdü. Amiral saat 01,48 de tek tâbiye numaralı gemilerin sancağa, çift tâbiye numa-

[1] Rota 134°, b'lâhare 124 derece, sürat 20 - 23 mil; ateş açıldığı zaman Radardaki ekoların adedi onaltı idi.

ralı gemilerin iskeleye ateş açmaları emrini verdi. Diğer yandan, her iki taraftaki Amerikan gemilerile borda bordaya ve yakın mesafede bulunan düşman gemileri bir anda ışıldaklarını yaktılar, böylece savaşın en şiddetli safhası başlamış oldu.

Yaklaşmakta bulunan 3 düşman grupu biribirinden 2000 ilâ 3000 yarda mesafe ile pruva hattında ilerliyor ve cenahtaki hatlar daha ilerde bulunuyordu. Şimal grupunu teşkil eden emniyet kuvvetleri hattı en ilerde bulunan Amerikan muhriplerini geçer geçmez Amiral Callaghan, gemisi ile, iki cenah hat arasında ve düşmanın muharebe gemilerinin bulunduğu ana kuvvetle karşı karşıya ve bu kuvvetlerin seyir hattı üzerinde kaldı.

Amerikan topçu ateşi gayet müessirdi İlk beş dakka içinde şimal grupunda bulunan ve bir hafif kruvazör olduğu tahmin edi en bir gemi havaya uçtu. Ve diğerleri ana kuvvet üzerine çekilmeğe vakit bulamadan hasara uğradılar. Portland ile Helena düşmanın cenup grupuna mensup olan ve ana kuvvet üzerine çekilen düşman gemilerinden birer destroyer batırdılar. Helena, ağır kruvazör olduğu tahmin edilen bir düşman gemisine müteaddit isabetler sağladı. Ve bu gemiyi batarken gördü. Bu grupta bulunan diğer gemiler de hasara uğratıldı.

Bu kısa muharebe temasında Amerikan gemilerinin çoğu isabetler aldılar. Bu meyanda Atlantaya düşman bir veya iki torpito isabet ettirmiş olup bu, ciddî surette hasar almış yegâne gemi idi. Hasarın büyüklüğünün, düşmanı ana bataryası ile tahrip danesi atmış bulunması ile de husule gelmiş olması mümkündür. Diğer taraftan filonun teşkilâtı, emir ve komuta altında bulunan bir teşkilât manzarası göstermiyordu. Birçok yanlışlıklar oldu. Dostu düşmandan tefrik imkânsızdı.

Amiral Callaghan bazı gemilerin (Atlanta) [1] üzerine ateş ettiklerini zannettiğinden saat 01,55 te kes ateş emrini verdi. Birkaç dakika sonra düşman ana kuvvetinin yaklaşmasile savaşın ikinci safhası başladı. Kongo sınıfı bir muharebe gemisi, Cushing'in iskelesinden ve en ileri muhrip hattının içinden ve Laffen'in pupasından geçti. (Bu gemi esas teşkilâtta hattın ikinci gemisi idi.)

Bu Japon muharebe gemisi, muhtemelen Portland ile San Francisco'nun açtıkları top ateşi ile müteaddit isabetler aldı. Laffey muharebe gemisinin kendisine bindirmemesi için süratini tam yola çıkardı ve torpitolarını ateşledi. Fakat mesafe çok kısa idi. Çok geçmeden kendisi

[1] (Atlanta) nın San Francisco tarafından ateş altına alınmış olduğunu gösteren birçok sebepler mevcuttur. Bu gemi 3500 yarda mesafeden 3 - 4 salvo içinde 19 adet 8 pusluk mermi isabeti aldığını rapor etmiştir.

San Francisco ise, bu sırada sancak başomuzluğunda ve 3300 yarda mesafede bulunan bir düşman hafif kruvazörü veya muhribine iki salvo ateş ettiği malûmdur. Harekât hakkında verilen rapor ve mevkiler o kadar nâtamamdır ki; bunlarla tam bir sonuca varmak mümkün değildir.

bir torpito isabeti aldı. Ve birkaç dakkika içinde havaya uçtu. Gayet ağır insan kaybına maloldu. Muharebe gemisi rotasını aksetti. Bu sırada Cushing'den atılan 3 torpito gemiye isabet etti. Gemi batıya doğru ağır ağır gözden kayboldu. Takriben aynı anda düşman top ateşi ile ağır hasara uğramış bulunan O'bannon bir düşman muharebe gemisine üç torpito isabet ettirdi. Korkunç bir infilâk sesi duyuldu. Muharebe gemisini pruvasından pupasına kadar alevler sardı. Savaşın bu ikinci safhasında (Saat 01,55 ten 02,00 ye kadar) hattın gerisinde bulunan muhriplerin rehber gemisi olan (Aaron Ward)'ın sancak tarafında ve 1500 yarda mesafesinde bulunan büyük bir düşman gemisi albura oldu ve battı. Helena, albura olmuş büyük bir gemiye hemen hemen mahmuzlayacak vaziyette yaklaştı. Ve çok yakından geçti. Ve San Francisco'dan daha büyük bir geminin pruvasından pupasına kadar yanmakta ve muhtemelen batmak üzere bulunduğunu gördü. Monssen (Aaron Ward' ın dümen suyunda bulunan 3. gemi) 4000 yarda sancak tarafında bulunan Kongo sınıfı bir gemiye iki torpito isabet ettirdi. [1] Barton iki torpito isabet alarak battı. (Cushing) topcu ateşi ile ağır hasara uğradı. Ve hareketten sâkıt kaldı. (Portland) kıç tarafına isabet eden bir torpito ile dümen donanımı sukut etti. Ve gemi daireler çizmeğe başladı. Bu suretle devirler yapan gemi topcu ateşi ile karşısındaki muharebe gemisine isabetler temin ediyordu. Bu sırada baş makine dairesine bir torpito isabeti alan (Juneau) hareketten sâkıt kalmıştır.

Savaşın, saat 02,00 den 02,30 a kadar süren 3. safhasında San Francisco bir muharebe gemisine ateş açmış, bu geminin güverte üstündeki kısımlarını ağır hasara uğratmış fakat kendi orta bataryası da 30.5 S/m. lik mermilerle tamamen savaş dışı olmuş, diğer taraftan nişancıları tarafından idare edilen bir top bir düşman muhribinin su bombalarını infilâk ettirmiş ve muhrip bunun neticesi olarak muhtemelen batmıştır. San Francisco düşmanın iki gemisi tarafından ateş altına alınmış, büyük çap 15 isabet ve küçük çap birçok isabetler almış ve ağır hasara uğramıştır. Bu savaşta Tuğamiral Callaghan'ın kurmay heyetinin büyük bir kısmı, gemi komutanı Albay Young dahil olmak üzere 85 kişi ölmüştür. Bu durumda bulunan kruvazöre, temasta bulunduğu büyük gemi tarafından ağır hasara uğratılan, diğer taraftan iki muhripte yangın çıkmasına sebeb olan Helena yardım etmiştir. Bu sırada düşman gemileri muhtemelen birbirine ateş ediyorlardı. 02,05 ile 02,20 arasında "Sterrett" hasar almış bulunan Kongo sınıfı bir muharebe gemisinin kıç tarafına

[1] Bir olayın muhtelif gözcüler tarafından iki defa rapor edilmesinden ve gece harekâtının husule getirdiği kargaşalıktan, düşman kayıplarının fazla gösterildiği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, bazı gemilerin, top alevlerinin alçak bulutlar üzerine aksettirdiği kendi gölgelerine ateş açtıkları da muhtemel görülmektedir. (Ek - c ye bakınız) Harekâtın incelenmesinden ve sonradan alınan raporlara nazaran yapılan hesaplara göre tahmin edilen kayıplar kitabın son kısmında görülmektedir.

iki torpito isabet ettirdi. Bu sırada gemi personelinin muharebe gemisini terketmekte oldukları görülüyordu. Sterrett 02,30 da (Fubuki) sınıfı bir düşman muhribine torpito isabet ettirdi. [1] ve bu muhrip havaya uçtu. Muhribin infilâkı anında Sterrett aydınlandı. Ve derhal üzerine kesif bir topçu ateşi açıldı ve hasara uğradı. Aldığı 40 isabetle bir enkaz haline gelen (Munssen) [2] 02,30 da terkedildi. Hareketten sâkıt bir vaziyette bulunan (Cushing) torpitolarını attı ve üzerine kesif bir topçu ateşi açıldı. Bunun üzerine personel gemiyi terketti. 02,05 ten bir müddet sonra düşman hattının arasından geçen (Aaron Ward) 3 tane 32.5 S/m lik ve 2 adet 20.5 S/m lik ve müteaddit küçük çap isabetler aldı. Bu muhrip bir kruvazör batırdı veya batırılmasına yardım etti. İki muhribi hasara uğrattı bundan sonra hareketten sâkıt kaldı. Ve gün ağardıktan sonra (Tulagi)' ye çekildi. Bu safhada (Fletcher) bir ağır kruvazörü torpitoladı.

Ateş kesildikten sonra düşman Kuzey batı istikametinde çekildi. Savaş bölgesinde 9 gemi yanar bir vaziyette terkedildi. Bunların üçü (Atlanta), (Cushing) ve (Monssen) idi.

Amerikan deniz kuvvetlerinin hareket kabiliyetini muhafaza eden bakıyesi 18 mil süratle (Espritu Santo) istikametine doğru çekildi. Bu kuvvetler hafif hasara uğramış bulunan (Helena) (O'bannun) ve (Fletcher) ile ağır hasara uğramış bulunan (San Francisco) (Juneau) ve (Sterrett) den müteşekkildi. Hareketten sâkıt kalmış bulunan (Portland) (Aaron Ward) savaş bölgesinde kendi hallerine terkedilmişler, (Laffey) ile (Barton) batmıştır. [3]

II. 13 : 14 - Kasım gecesi cereyan eden savaş:- (Kroki - 2 ve 5)

13 - Kasım günü saat takriben 05,50 de savaş bölgesinde gün ışıdığı zaman hâlâ hareketten sâkıt bulunan (Portland), kendisini hasara

[1] (Fubuki), 1700 ton, 34 mil sürat, 6 adet 5 pusluk top, 6 adet 53 lük torpito tüyubu.

[2] Gemi bütün gece müddetince yanmış ve 13 - Kasım günü takriben öğle vakti havaya uçmuştur.

[3] 12 : 13 - Kasım harekâtının sonucu şöyledir.

Gemi sınıfı	Japonlar		Amerikalılar	
	Batan	Hasara uğrayan	Batan	Hasara uğrayan
Muharebe Gm.	—	2 [4]	—	—
Ağ. Kruvazör	1	1	—	3
Hafif Kruvazör	1	1	2	4
Muhrip	4	—	4	3

[4] Ertesi gece (Hiyei) sınıfı bir gemi batmıştır.

uğıamış (Shigure) [1] sınıfı bir muhribin ateş menzili içinde buldu. Fakat bu muhrip 12500 yarda mesafede olduğu halde süratle battı. Kruvazör aynı zamanda kuzeyde ufuk üzerinde bir kruvazör ile, Savo adasının, kuzey doğu istikametinde ağır yolla daireler çizen (Kongo) sınıfı bir gemi gördü. Düşman muharebe gemisi 25000 yarda mesafeden (Aaron Word)'a iki toplu 4 salvo attı. Ve Amerikan uçaklarının yaptığı bir hücumdan sonra muhribe açtığı ateşi kesti. (Portland) yedeklenme sayesinde (Tulagi)' ye ulaşmaya muvaffak oldu. Diğer taraftan Tuğamiral Scott dahil olduğu halde personelinin % 40 ını kaybeden (Atlanta), (Lunga Point)'e kadar yedeklendikten sonra 13 - Kasım günü akşamı 20,15 te battı.

13 - Kasım günü zevalinde (Guadalcanal) ın 250 mil kuzeyinde bir düşman uçak gemisi [2] bir muharebe gemisi ve diğer harp gemileri görüldü. Bu gemilerin, kendi hasara uğramış gemilerini himaye etmek veya muhtemelen hasara uğramış Amerikan gemilerine taarruz niyetinde oldukları anlaşılıyordu. Bu bakımdan (Espritu Santo) ya doğru ilerleyen gemilerin durumundan endişe edilmeye başlandı. Fakat bu kuvvetler hiçbir harekette bulunmadılar. Diğer taraftan (Juneau) bir düşman denizaltısının kurbanı oldu. Gemi 11 - Kasım günü saat 11,01 de A = 10°, 32' — T = 161°, 20' + olan mevkide bulunurken bir torpito isabeti aldı ve berhava oldu. Hemen hemen bütün personeli kayboldu. [3]

(Savo) adası açıklarında bulunan hasara uğramış Japon muharebe gemisine karşı ki; bu geminin (Hiyei) olduğu anlaşılmıştır, bütün gün hava kuvvetlerile taarruz edildi. Gemiye 7 torpito [4] ve iki adet 1000 librelik bomba isabeti sağlandığı rapor edildi. Fakat son defa görüldüğü zaman hâlâ yüzdüğü ve bir kruvazörle 5 muhrip yardıma hazır bir vaziyette civarında bulunmakta idi. Gemi geceleyin battı. Hava keşfi sonunda Florida ile Santa İsabel adası arasında hasara uğramış diğer bir muharebe gemisi (Fuso sınıfı) görüldü. (Espritu Santodan) kalkan B. 17 tipi uçaklar tarafından yeniden hasara uğratıldı.

(Olevuga) adasının (Florida adasının kuzeyinde) kıyılarında karaya oturmuş bir muhrip görüldü. Aynı gün zarfında (Filorida) adasının gü-

[1] Shigure - 1368 ton, 34 mil sürat, 5 adet 5 çift maksatlı top, sekiz adet 53.3 santimetrelik torpito kovanı.

[2] Hava kuvvetleri tarafından sık sık rapor edilmesine rağmen bu harekâta hiçbir Japon uçak gemisi katılmamıştır. Bir kısım nakliye gemisinin bilhassa havadan yapılacak keşiflerde uçak gemisi şeklinde gözükecek veçhile kamufle edilmiş olması muhtemeldir.

3] Birlikteki kıdemli gemi komutanı bu bölgeden ayrılmak üzere rota değiştirmiş ve refakat tayyarelerinden birine işaretle verdiği mevki işaretinin pasaparolasını talep etmiştir. Fakat bu mevki işareti pasaparola edilememiş ve infilâktan kurtularak sallar üzerinde bulunan 60 kişinin kaybına sebep olmuştur.

[4] Torpitoların hepsi 10 kadem umka ayarlı idi.

ney batı istikametinde tipi tesbit edilemiyen bir gemi havaya uçtu ve battı.

12 - Kasım günü (Guadalcanal) a yaklaşmış bulunan ve ertesi günü karaya çıkarılmaya hazırlanan kıtaat yüklü büyük düşman gemi kafileleri, kendi su üstü kuvvetlerinin Amiral Callaghan tarafından mağlûp edilmesi üzerine (Buin) e döndüler. Bu gemi kafileleri yeni bir çıkarma teşebbüsünde bulunmak üzere 13/14 - Kasım gecesi yeniden denize açıldılar.

Diğer taraftan (Noumea) dan gelen 16. müfrez filo, aldığı emir gereğince, 13 - Kasım sabahı (Guadalcanal) ın [1] 300 mil güneyinde bulunan bir mevkie ulaştı. (Enterprise) ın uçak asansörlerinden biri (Santa Cruz) savaşında hasara uğradığından, gemideki uçak adedinin azaltılmasına karar verildi ve 9 torpito - bombardıman, 6 avla birlikte (Guadalcanal) a gönderildi. Bu uçaklar yolda, hasara uğramış bulunan (Hiyei) ye taarruz ettiler ve isabet sağladılar. Henderson uçak alanından üslenen bu uçaklar müteakıp harekâtta pek önemli başarılar sağladılar.

Aynı günün zevalinde Tuğamiral (Tisdale) in sancak gemisi olan (Pensacola) 16. müfrez filoya iltihak etti ve saat 11,10 da Tümamiral (Ghormley) i değiştiren, yeni güney Pasifik bölgesi komutanı Tümamiral (Halsey) den alınan bir emirde, evvelki gece hasara uğrayan gemileri himaye etmek üzere gemilerin bulunduğu bölgeye hareket edilmesi, fakat durum icap ettirmedikce 11 derece 40 dakika arzın güneyinde kalınmasını bildirdi. Tuğamiral (Kincaid) süratini 23 mile çıkardı ve kuzey istikamete doğru seyre başladı. Güney Pasifik bölgesi komutanlığından saat 16,53 te alınan diğer bir emirde, içinde muharebe gemisi bulunan bir vurucu kuvvetin teşkili ve gece zarfında (Lunga Point) açıklarına bombardıman maksadile gelmesi beklenen düşman deniz kuvvetlerinin önlenmesini bildiriyordu.

Bununla beraber bu kuvvet, güney Pasifik bölgesi komutanlığından bu hususta ikinci bir emir almadan bu görev için harekete geçmiyecekti. (Washington) muharebe gemisi (sancak gemisi), (Sout Dacota) ve 4 muhrip [2] Tuğamiral (Lee) komutasında olarak bu görev için ayrıldı ve saat 19,29 da [3] bu kuvvete, gece, su üstü düşman kuvvetlerine taarruz etmesi emri verildi. Fakat bu kuvvetin zamanında (Lunga) bölgesinde bulunması imkânı yoktu. Bu bakımdan terkibi ve kuvveti malûm olmıyan düşman deniz birlikleri 14 - Kasım günü saat 01,20 den saat 02,40 a kadar Henderson uçak alanını bombardıman ettiler. Bu

[1] A = 14° 00′ —, T = 161° 30′ +

[2] Washington (Sancak gemisi), South Dacota, muhripler: Preston, Gwin, Benham, Walke. Bu kuvvete 64 üncü müfrez filo adı verilmiştir.

[3] Başlangıç saati : 13 - Kasımı : Saat 16,52.

hareket, Tulagiden hareket eden 6 hücumbotu hariç hiçbir mukabeleye maruz kalmadı. Hücumbotlarının harekâtı ile en az bir torpito isabeti sağlandı ve düşman çekilmeye mecbur kaldı. Bombardıman neticesinde alandaki uçaklardan 3 bombardıman uçağı tahrip edildi ve ekserisi hafif olmak üzere 17 av hasara uğradı.

Düşmanın, kayıplara bakmaksızın 14 - Kasım günü Guadalcanal'a takviye kuvveti çıkarmak kararında bulunduğu anlaşılıyordu. Amerikan keşif uçakları günün erken saatlerinde, 3 hafif kruvazör ve 8 muhrip tarafından himaye edilen 12 nakliye gemisinden mürekkep bir gemi kafilesinin (New Georgia Sound) dan (Guadalcanal) a doğru seyrettikleri rapor edildi.

Diğer taraftan batıya doğru seyreden kruvazörlerden mürekkep bir düşman deniz birliği de görüldü. Bu deniz birliğine (Henderson) uçak alanından havalanan uçaklar taarruz ettiler. Bir hafif kruvazöre 3 torpito ve Atago sınıfı bir kruvazöre de 1000 librelik iki bomba isabeti sağlandı. (Enterprise)ın uçakları yaptığı keşifte, her iki geminin de battığını rapor ettiler. (Enterprise) gece zarfında (Guadalcanal) a takarrüp etti. 14 - Kasım sabahı gün ışıdığı zaman adanın 200 mil batısında bulunuyordu. Düşmanın kruvazör birliği hakkındaki keşif raporu üzerine uçak gemisinin havada bulunan 17 bombardıman ve 10 av uçağına bu birliğe taarruz etmesi ve sonra (Guadalcanal) a dönmesi emri verildi. Bilâhare 8 bombardıman ve 12 av uçağından mürekkep bir vurucu kuvveti, düşmanın büyük gemi kafilesine taarruz etmek üzere sevketti ve bu durumda geminin korunması için sadece 16 av uçağı kaldığından, müteakıp harekâta iştirak etmeksizin güneye doğru çekildi. Her iki vurucu kuvvet te hedeflerine vardılar ve hedeflerini hasara uğrattıktan sonra Henderson hava alanına avdet ettiler. Kıyıda üslenmiş uçaklar ise, gündüz müddeti zarfında gemi kafilesine müteaddit taarruzlar yapmak suretile harekâta katıldılar. Bu taarruzlara ait tafsilâtlı malûmat mevcut değildir. Fakat birçok nakliye gemisi ile harp gemisi hasara uğratılmıştır. 14 - Kasım günü saat 19.00 da gemi kafilesinde bulunduğu bildirilen 12 gemiden bir veya birkaçının battığı ve 6 geminin esaslı surette hasara uğratıldığı ve diğer gemilerin (Savo) adasının 60 mil kuzey batısında adanın etrafını dolaşmakta oldukları rapor edildi. Bu gemilere karanlık basıncaya kadar taarruz edildi. Birçoğu batırıldı ve üçü yanar vaziyette terkedildi. [1]

---

[1] 14 ve 15 - Kasım günleri Guadalcanal'dan harekât yapan (Enterprise'ın uçakları dahil) uçakların sağladığı kayıpların toplamı:

1 Ağır kruvazör (Nachi sınıfı) batırıldı.
2 Hafif kruvazör
12 Nakliye gemisi
1 Ağır kruvazör } hasara uğratıldı.
1 Muhrip }

III. 14/15 - Kasım gecesi harekâtı .- (Kroki - 6)

Tuğamiral (Lee) nin komutasındaki, içinde muharebe gemileri de bulunan birlik, 14 - Kasım günü zevalinde (Guadalcanal) ın 50 mil güney batı istikametinde bulunan bir noktaya yaklaşmışlardı. 14 - Kasım günü zarfında alınan keşif raporlarından düşmanın gece hava alanını bombardıman etmek teşebbüsünü tekrarlayacağını ve muhtemel olarak bu harekâtta muharebe gemileri kullanacağı anlaşılıyordu. Amiral (Lee) bu kuvvetlere baskın yapmak amacı ile, öğleden sonra geç saatlere kadar bu bölgede kalmağa karar verdi. [1] Bundan sonra akşamın erken saatlerinde (Russel) adası ile (Savo) adası arasından geçmek üzere seyre başladı. Savo adasının kuzeyinde hiçbir düşman kuvveti görülmedi. Bunun üzerine 14 - Kasım günü saat 23,53 e kadar genel keşişleme rotasına seyretti. Bu saatten sonra rotayı 270 dereceye tebdil ettiği zaman amiralin emrindeki kuvvetler (Lunga) mevkiine doğru yol almış bulunuyorlardı. Filo pruva hattında seyrediyordu. (Walke) tarafından rehberlenen muhripler (Washington) muharebe gemisinin iki mil pruvası ilersinde seyrediyorlardı. Muharebe gemileri arasındaki mesafe 1700 yarda, sürat 17 mil idi. Ay ilk terbide ve gece görüş şartları iyi idi.

(South Dacota) saat 23,07 de batmak üzere bulunan ayın hafifce aydınlattığı 3 geminin 330 dereceye seyrettiğini gördü. Rehber gemi bir muharebe gemisi veya bir ağır kruvazör, rehberi takip edenler hafif kruvazördü. Bu gemiler (Savo) adasının doğu istikametinde ve Amerikan gemilerinin güney doğuya seyirleri esnasında geçmiş bulundukları aynı mevkide bulunuyorlardı.

Saat 23,17 de [2] (Washingtoa) radar mesafesi olan 18000 yardadan rehber gemi üzerine ateş açtı. Bunu hemen takiben South Dacota da ikinci gemiye ateş açtı. Her iki hedefe birinci veya ikinci salvolardan sonra isabetler temin edildi. Gemilerde yangınlar çıktı. Ateşe başlandıktan 7 dakika sonra ve 7. veya 8. salvodan sonra her iki gemi de battı. Düşman hattının son gemisi muhtemel olarak savaş bölgesinden uzaklaşmıştı. Veya beş dakika sonra (South Dacota) nın sancak başomuzluğunda görünen ve 10000 - 11000 yarda mesafeden üzerine ateş açılan gemi olması muhtemeldir. Birkaç salvodan sonra düşman gemisinin ikiye bölündüğü ve saat 22,33 te battığı görüldü.

[1] Hakikatte 64. müfrez filo bir Japon uçağı tarafından görülmüş ve muhtemel olarak bir muharebe gemisi, bir kruvazör ve dört muhrip olarak rapor edilmiştir.

[2] (South Dacota) o akşam saat 20,30 dan itibaren Japonların 2070 - 2080 kilosaykıl üzerinden devamlı olarak yaptığı telsiztelefon irsalini duymuştur. Ateş başladığı zaman, heyecan artarak adetleri artmış ve muayyen bir anda 13 muhtelif istasyon duyulmuştur. Bu husus kurmay heyeti arasında Japonca bilen bir kimse bulunmasının nekadar arzuya şayan olduğunu göstermiştir.

Bu birinci temastan sonra Amiral (Lee) rota değiştirerek 300 dereceye yol verdi. Bu sırada filo Cape Esperance ile Savo adasının ortasında bulunan bir noktaya doğru seyretmekte idi. Saat 23,26 da en ilerde bulunan Amerikan muhripleri Savo adasının güney kıyılarına yakın olan ve muhtemelen aralarında bir kruvazör de bulunan düşman muhriplerine ateş açtılar. [1] Buna muharebe gemileri de katıldılar. Ve en az iki düşman gemisini hasara uğrattılar. Fakat, Preston ile Walke torpitolarını atmağa imkân bulamadan, büyük insan kaybı vererek saat 23,34 te battılar.

Bu sırada Washington ile South Dacota üzerine sancak taraflarında bulunan ve tipleri teşhis edilemiyen düşman gemileri tarafından ateş açıldı. Gemilerin ikisine de hiçbir isabet vâki olmadı. Düşman mermilerinin çoğu uzun düşüyordu. Bununla beraber, South Dacota'da elektrik ârızası zuhur ettiği için, 3 dakika müddetle elektrikle işleyen aletler ve bu meyanda SG radarları saat 23,33 ten 23,36 ya kadar âtıl kaldı. Saat 23,40 ta sürat 26 mile çıkarıldı. Müteakıp 5 kakika zarfında South Dacota, Savo adasının yakınlarında bulunan düşman gemilerile temas sağladı. Bu sırada filo adanın batısına doğru çekiliyordu. Ve sancak kıçomuzluğunda bulunan hedefler gayet iyi görülüyordu [2].

Bu sırada Washingtonun radar çerçevesi üzerinde 8 gemiden müteşekkil bir düşman grupunun sancak başomuzluğu istikametinde yaklaşmakta olduğu görülüyordu. Amiral (Lee) kendi SG radarının ölü mıntakasında kaldığı için South Dacota'nın hakikî mevkiini bilmiyor ve ayrıca South Dacota'nın radarında inkıta olduğundan ve bunun neticesi olarak, geminin düşman gemilerinin kuzey batıdan yaklaşmakta olduklarından haberi olmadıkları hakkında hiçbir malûmata sahip bulunmuyordu. 15 - kasım günü saat 00,00 da South Dacota sancak bordası istikametinden bir ışıldakla aydınlatıldı. Ve akabinde, takriben 6000 yarda mesafeden 3 veya 4 gemi tarafından ateş altına alındı. Washington derhal rehber gemi üzerine ateş açtı. Bu gemi ikiye bölündü ve battı. Birinci ve üçüncü gemiler isabetler aldılar. Ve gemilerden kesif dumanlar çıkmakta idi. Dördüncü geminin, 15 - Kasım günü sast 00,10 da temas kesildiği zaman hasara uğramış bulunduğu sanılmaktadır. [3] Bu

---

[1] Muhriplerin ateş açması, düşman muhriplerinin torpitolarını muharebe gemilerimize atacak yerde, muhrip filatillâları üzerine atmalarını intaç etmiştir. (Tuğamiral Lee'nin raporundan).

[2] 3 No. lı taretten atılan bir salvo Soth Dacota'nın kıç tarafında bulunan uçaklardan birisinin ateş almasını mucip olmuş, ikinci salvo ise, alabandada bulunan 3 uçaktan ikisini uçurmuş ve yangının sönmesini sağlamıştır.

[3] (South Dacota) bunun 14 - kasım günü saat 23,48 de, Washington ise 15 - kasım günü saat 00,00 da vuku bulduğunu bildirmektedir. İki tarih arasında uzlaştırma yapmağa imkân yoktur. Fakat harta üzerindeki harakâtın tayininden (Washington) un verdiği daha doğru olduğu anlaşılmaktadır.

kısa muharebe temasında (South Dacota) 35 lik, 20.3 lük, 15 lik ve daha küçük çaplı birçok isabetler aldı. Takriben 30 kişi öldü. Ve 60 kişi yaralandı. 5 mazot sarnıcı delindi. Ve radarlara top direktörleri ile aletlerde birçok hasarlar vukua geldi. Bu anda herşeye rağmen geminin kurtarılması bir görev haline gelmişti. Buna göre gemi komutanı (South Dacota) yı savaş bölgesinden uzaklaştırmağa karar verdi. Ve 15-kasım günü saat 00.10 da güney batı genel istikametine seyre başladı.

Washington, düşman nakliye gemilerini ve diğer gemileri arayıp bulmak üzere kuzey batı ve kuzey istikametlerinde seyrine devam etti. Saat 00.33 te Japon muhripleri tarafından vaze'dilen bir sis perdesinden kaçınmak üzere sancağa keskin bir rota tebdili yaptı. Amiral (Lee) düşman nakliye gemilerinin gün ışımadan evvel Guadalcanal'a ulaşmalarını imkânsız kıldığını tahmin ettiğinden, geri çekilmeğe karar verdi. Ve rota tebdil ederek güney batı genel istikametine seyre başladı [1].

Bu çekilme hareketi sırasında iskele kıçomuzluğu istikametinden müteaddit torpito atışları yapıldı. 4 veya 5 torpito geminin çok yakınına geldi. Ve geminin çok mahirane kullanılması sayesinde bunların gemiye isabeti önlendi. [2] Russal adası geçildikten sonra hasara uğramış bulunan Benham [3] ve Gwin ile radar teması sağlandı. Washingtonla South Dacota [4] ya tekrar mülâki olması sırasında (Gwin) e müstakillen (Esprito Santo) ya gitmesi emri verilmişti.

Düşman teşebbüsünde ademi muvaffakıyete uğramış ve kuzeye doğru çekiliyordu. Düşmanın bu gece zarfında yapabildiği yegâne şey, Cape Esperance civarında, Japonların elinde kıyı parçasındaki kumsala 3 nakliye gemisile bir malzeme gemisini oturtmuş olmalarıdır. Bu düşman gemilerine ertesi sabah uçaklarla taarruz edildi. Ve neticede Meade muh-

[1] Düşmanın rehber muhribinden kaçınma yapılmak üzere, hasara uğrayan Amerikan gemilerinin, dümen suyu istikametinden oldukça açığa ve batıya müteveccih bir rota seçilmiştir.

[2] Tuğamiral Lee'nin raporundan.

[3] (Benham) o gün öğleden sonra (Esprito Santo) ya doğru ilerlerken gemi parçalanmak üzere bulunuyordu. (Gwin) geminin pesonelini aldıktan sonra (enham) ı top aaeşile batırdı.

[4] 14 : 15 - kasım harekâtının sonucu.

Gemi sınıfı	Japonlar		Amerikalılar	
	Batan	Hasara Uğ.	Batan	Hasara Uğ.
Muharebe gemisi	1	1	—	1
Ağır kruvazör	1	1	—	—
Hafif kruvazör	1	1	—	—
Muhrip	2	3	3	1

ribi tarafından tahrip edildiler. Bu muhrip bir filo yardımcı gemisine refakat etmekte olduğu halde bir gün evvel (Tulagi) ye gelmişti. Muhrip bu bölgedeki yegâne harp gemisi idi. Muhrip, (Walke) ile (Preston) dan denize dökülen 266 kişiyi ve (Benham) ın havaya uçması üzerine denize uçan bir kişiyi kurtardı.

Bu suretle (Guadalcunal) savaşı Japonların tekrar adayı ele geçirmek ümitlerini sona erdirmiş oluyordu. Japonlar o anda ellerinde bulunan en büyük kuvvetle işe sarılmışlar ve büyük gayretler sarfetmişlerdi [1].

Pek mahdut miktardaki takviye kuvvetlerinin ikmal malzemesiz olarak kıyıya çıkarılması hariç, hiçbir iş görememişler, buna mukabil su üstü gemilerinde o kadar büyük kayıplar vermişlerdir ki; Amerikalılar 9-ağustostanberi bu bakımdan en büyük üstünlüğü elde etmişlerdi.

Pasifik filosu başkomutanı bu savaş hakkında şunları söylemişti :

Geçen 4 gün içinde (Guadalcanal) ın âkıbeti ve aylardanberi süren güney Pasifik harekâtımızın âkıbeti bir sonuca bağlandı. Asttan üst komuta makamlarına kadar birçok cesurane kararlar alındı ve sayısız fedakârlıklar yapıldı. Bununla beraber bunların arasında en önemlisi 67. Müfrez filonun komutanına raci bulunmaktadır. Çünkü; bu komutan düşmana nazaran madun vaziyette bulunduğunu ve kuvvetlerinin imha edilmesinin mümkün olduğunu bildiği halde, muhrip ve kruvazörlerini kat'î neticeli savaş için Japon muharebe gemileri üzerine sevketmek hususunda çok azimkârane hareket etmiştir.

---

[1] Ekim ayının son üç haftası içinde cerayan eden başlıca deniz ve hava harekâtını ihtiva eden ve ele geçirilen bir Japon savaş raporunda şu hususlar yazılı bulunmaktadır:

«Guadalcanal adasının ele geçirilmesi veya kaybedilmesi ve bununla ilgili olarak cereyan eden önemli bir deniz savaşının sonucu, bizi veya onları zafere ulaştıracak bunun ayrılık noktasını teşkil etmektedir.

Ordu ve donanmamız alacakları görevde, müştereken karşılaşacakları güçlükleri hiç kale almamalıdırlar. Çünkü, ileri atılmamız ve hedefimizi ele geçirmemiz için zaman bizi beklemektedir.

Beşinci Japon taarruzu

XX. Guadalcanal savaşını müteakıp cereyan eden olaylar : - (Kroki - 7)

Guadalcanal savaşını müteakıp araya iki haftalık bir sükûnet devresi girdi tamamen mağlûp edilmiş olan Japon deniz kuvvetleri, Shortland adasındaki ileri üslerini geçici olarak terkederek (Rabaul) bölgesine çekildiler. Bu sırada Amerikan deniz kuvvetleri de hasarların onarımı ve kuvvetlerin tekrar teşkilâtlandırılması için (Esprito Santo) ve (Noumea) ya çekilmişler, fakat olağanüstü bir vaziyeti karşılamak için kruvazör ve muhriplerden müteşekkil olan 67. Müfrez filo ve Tuğamiral (Kin Caid) komutasında olarak harekete hazır bir vaziyette (Esprito Santo) da bulunuyordu.

Bu dönem zarfında düşman orta (Solomon} lardaki mevzilerini takviye için büyük gayretler sarfediyor ve bu arada (New Georgia) nın (Guadalcanal) ın takriben 200 mil kuzeyinde) [1], Munda mevkiinde yeni bir hava alanı inşasına başlamış bulunuyordu. Himaye altında bulunan iki Japon nakliye gemisi Amerikan hava kuvvetleri tarafından 28-Kasımda bu bölgede hasara uğratıldı. Guadalcanal kıyılarında ise, Amerikalılar teşebbüsü ele alarak deniz piyade kıt'aları ile taarruza geçmişler ve kasım ayı sonunda Japonların esas kuvvetlerini (Point Cruz) un batısına ve oldukça uzaklara atmağa muvaffak olmuşlardı. Bu hareketle aynı zamanda olarak Amerikan hava alanının doğusunda bulunan Japon kıt'aları da (Tenaru) nehrinin (7 No. lı krokiye bakınız) doğusuna sürülmüş ve dağılmıştı. Amerikan kıt'aları bu harekât esnasında donanma topçusu tarafından desteklenmişti. Bu sıralarda deniz piyadelerinden mevzileri devralacak kara kuvvetleri adaya vâsıl oldu ve bu münasebetle esaslı kara harekâtı bir müddet için tatil edildi. [2] Düşmana gelince; durumun gayet ciddî olduğu anlaşılıyordu, zira 24-Kasım günü (Buinfaisi) bölgesinde fazla adette geminin toplanmış bulunması [3] yeniden takviye kuvvetleri gönderilmesi için hazırlıklar yapıldığını gösteri-

[1] Hava alanı inşaatı, hindistancevizi ağaçları ile tabiî olarak o kadar ustalıkla kamufle edilmişti ki; burada meydan inşa edilmesinden şüphe edilmiş olmakla beraber bu husus ancak meydanın tamamlanmasını yakın bir zamanda ve Aralık ayının başlarında kat î olarak tahakkuk etti.

[2] Bunun, durumun ilk müsait anında tatbik mevkiine konmak üzere daha başlangıçta karar verilmişti.

[3] Bir hafta evvel takriben bir düzine kadar gemi bulunmasına rağmen 27-kasımda bu bölgede takriben 25-30 gemi rapor edilmişti.

yordu, bu keyfiyet 30-Kasımı 1-Aralığa bağlayan gece yapıldı ve bu hareket (Lunga Point) muharebesi olarak adlandırılan gece savaşına müncer oldu, bu savaş düşman torpito hücumları neticesi olarak Amerikalıların kruvazörlerde büyük kayıplar vermelerine mal oldu.

XXI. Lunga Point muharebesi :- 30-Kasım 1-Aralık (Kroki-7)

29-Kasım günü akşamı bir gün evvel Tuğamiral (Kin Caid) i değiştirerek 67. Müfrez filonun komutanlığını deruhde eden [1] Tuğamiral Wrigth aldığı bir emirde, 30-Kasım günü saat 23,00 te Tassa Faronga (Guadalcanal) açıklarında bulunacağı haber alınan 8 muhrip ile 6 nakliyeden müteşekkil bir düşman kuvvetinin önlenmesi için mümkün olan en kısa bir zamanda kuvvetlerile denize açılması bildiriliyordu. 67. Müfrez filo bu gece yüksek süratle seyretti [2] ve 30-Kasım günü saat 21,45 te (Lengo) geçidine vardı.

Tuğamiral Wrigth'ın maksadı muhripleri radarla düşmanı görmeden torpitolarını attıktan sonra yine radarla 12.000 yarda mesafeden topçu muharebesi yapmaktı. Bu maksatla muhripler ana kuvvetten 2 mil mesafede ve düşman tarafındaki başomuzlukta mevki alacaklar torpitolarını attıktan sonra sahayı ana kuvvetin topçu muharebesi için serbest bırakacaklar ve kruvazörler düşman üzerine ateş açar açmaz muhripler de bu ateşe iştirak edeceklerdi. [3] 67. filo 30-Kasım günü saat 22,45 te Lengo geçidinden ayrıldı ve 20 mil süratle 320 dereceye seyre başladı. Filoda Minneapolis (sancak gemisi) New Orleans, Pensacola, Honolulu, (Tuğamiral Tisdalte'in sancak gemisi) Northampton kruvazörlerile, sancak gemisinin baş omuzluğunda ve iki mil mesafede bulunan Fletcher, Perkins, Maury ve Drayton muhripleri bulunuyordu. Çok geç iltihak ettikleri için teşkilâttaki yerlerini alamıyan Lamson ve Lardner (Northampton) un dümen suyunda bulunuyorlardı.

Gece karanlık, sema bulutlu, ve su üstünde rü'yet iki mil idi. Saat 22,38 de kruvazörler 140 dereceye omuzluk hattı teşkil ettiler. Ve 280 dereceye seyre başladılar. Saat 23,06 da Minneapolis, Esperance burnu açığında 284 derece hakikî istikamette ve 23 000 yarda mesafede bir radar teması aldı. Üç dakika sonra filo kruvazörlerin pruva hattı niza-

[1] 67. Müfrez filo Minneapolis (Tuğamiral-Wright'in sancak gemisi) Nev Orleans, Pensacola, Honolulu (Tuğamiral Tisdale'in sancak gemisi) Northamton ve Perkis, Drayton, Fletcher, Murray muhripleri, Lamson ve Lardner muhripleri filoya yolda mülâki olmuşlardır.

[2] 67. Müfrez filo seyirde vasatî 28.2 mil sürat yapmıştır.

[3] Savaş başladıktan sonra (Guadalcanal) daki uçakların düşman gemilerini tenvir roketlerile aydınlatması hususu tertiplenmişti. Buna rağmen uçaklar zamanında gelememiş ve bunlar tarafından atılan tenvir roketleri, düşman yerine hasara uğramış Amerikan gemilerini aydınlatmıştır. Her iki taraf ta tenvir mermisi kullanmıştır.

mına geçmesi için hep birlikte 320 dereceye döndü. Düşmanın 7 veya 8 gemiden müteşekkil bir gruptan ibaret olduğu ve 15 mil süratle keşişleme genel istikametine seyretmekte bulunduğu anlaşılıyordu. Aynı zamanda radarla yakalanan birinci grupun takriben 4 mil açığında ve keşişleme istikametinde 6 gemiden müteşekkil ikinci bir grupun daha bulunduğu ve Tassa Faronga kıyılarının çok yakınlarına tekarrüp etmekte oldukları bir uçak tarafından rapor edildi. Fakat bu keşif raporu Tuğamiral (Wright)'e ulaşmadı. [1]

Saat 23,14 te iskeleye tebdili rota edilerek 300 dereceye seyre başlandı. Aynı saatte başomuzlukta mevki almış bulunan filotillânın komodoru torpito atışı için müsaade istedi. Fakat kendisine mesafenin biraz daha kapatılmasını beklemesi emri verildi. [2] Beş dakika sonra (Saat 23,19 da) torpito hücumu yapıldı. Flechter 10 ve dümen suyunda bulunan Perkins 8 torpitosunu, mütenazıran 7300 [3] ve 5000 yarda mesafelerden attılar. Hattâ 3. olan muhrip (Drayton) yanlış bir radar tesbiti yüzünden yalnız iki torpito atabildi. (Maury) ise (SG) radarı ile teçhiz edilmemiş bulunduğundan hedef tesbitine imkân bulamadı. Ve torpito atmadı. Bunun hemen akabinde (Saat 23,20 de) Minneapolis ateş açtı. Ve savaş başladı. Torpito hücumunun neticeleri malûm değildir. Yalnız birkaç dakika sonra hattın 4000 yarda iskele kemeresinde bulunan bir hedefte şiddetli bir infilâk oldu. Ve hedef gözden kayboldu. Ayrıca kıyı boyunca birçok şiddetli infilâklar duyuldu ki; bu sırada, Amerikan gemileri ateşe başlamışlardı. Muhripler yüksek süratle Savo adasının batısına doğru çekildiler ve bu sırada düşman gemileriyle mesafe dışına çıkıncaya kadar topçu ateşi teati ettiler. Ve bunu müteakip savaşa katılmadılar. [4]

Bu sırada kruvazörler, keşişleme genel istikametine doğru ilerleyen düşman gemileri ile temas halinde idiler. Yedi dakika herşey yolunda

[1] Tuğamiral (Wright) Düşman hakkında harekât emrinde verilen malûmattan maada, kat'i bir bilgiye sahip bulunmuyordu. Ancak, kıyıda bulunan bir şahıs 29 - Kasım gecesi 12 muhribin (Buin) den hareket ettiklerini rapor etmiş ve Güney Pasifik bölgesi komutanlığının bir telsizinde, düşman deniz kuvvetlerinin sadece muhriplerden müteşekkil bulunması ihtimali belirtilmişti. 30 - Kasım günü yapılan hava keşfinde, havanın çok müsait ve bütün sahanın % 100 aranmasına, ve (Guadalcanal) dan sureti mahsusada bir uçak gönderilmesine rağmen, yak aşmakta olan düşman gemilerini tesbite muvaffak olamadı. Bugün bile (Mart 1944), savaşa katılan düşman deniz kuvvetlerinin terkibi malûm değildir.

[2] Bu emir telsiz telefonla verildi. Ve muhtemelen düşman tarafından zaptedildi. Bu suretle de 67. Müfrez Filonun mevcudiyeti belli oldu.

[3] Bu mesafe Pasifik Filosu Başkomutanı Amiral Nimitz tarafından uzak görüldü. Ve verdiği emirde gece yapılacak torpito atışlarının 4000 - 5000 yardadan daha uzaktan yapılmaması bildirildi.

[4] Savo adası Yıldız ile Batı arasındaki bir rota ile dolaşılırken Drayton Batı istikametinde 3 gemi tesbit etti. Ve bunlara 4 torpito attı, fakat neticeler belli olmadı.

cereyan etti. Minneapolis saat 23,20 de [1] 260 derece cihetinde ve 9200 yarda mesafede bulunan hattın son gemisine ateş açtı. Bu geminin parçalandığı görüldü. Bunu müteakıp kruvazör batı istikametinden doğru yaklaşmakta olan bir düşman muhribini batırdı. New Orleans ile Southampton hattın en ilersinde 220 derece cihetinde 8700 yarda mesafede bulunan bir muhribe ateş açtılar. Ve bunu batırdılar. Bu sırada Pensacola üç bacalı bir kruvazöre isabetler temin etti.

Ve bu gemi albura oldu. [2] Bundan sonra herşey aykırı ve fena gitmeye başladı

Minneapolis, New Orleans tarafından ateş altında bulunan bir muhrip veya kruvazöre bir salvo atmasını müteakıp saat 23,27 de iskele tarafından iki torpito isabeti aldı. Bunlardan birincisi 2 No. lı kazan dairesine isabet etti. Büyük hasar ve bu kompartimana su girmesine sebep oldu. İkincisi ise geminin baş tarafını parçaladı. Ve bu kısımda büyük akaryakıt yangınları çıkardı. Bir dakika sonra New Orleasın iskele tarafında ve baş tarafa doğru isabet eden bir torpito baş cephaneliği infilâk ettirdi. Ve büyük hasarlara sebep oldu. Baş taraf, birinci taret dahil olmak üzere uçtu. Ve iki numaralı taretin bütün personeli öldü. Batmak üzere bulunan Minneapolis torpito isabeti aldıktan sonra beş dakika daha atışa devam etti. Saat 23,33 te gemide hiçbir hareket kabiliyeti kalmadı. Hareketten sâkıt kalan sancak gemisinde hiçbir muhabere imkânı bulamıyan Tuğamiral (Wright), muharebenin sevk ve idaresini Honolulu'da bulunan Tuğamiral (Tisdale)'e devretti.

Bir anda hattın iki gemisinden mahrum kalan Amerikan filosu, çok müşkül bir duruma düşmüştü. Hattın 3. gemisi olan (Pensacola) (New Orleans)'ı çiğnememek için iskeleye keskin bir kaçınma yaptı. Bu sırada (Honolulu) ile (Northampton) sancağa keskin dönüşler yaptılar. Ve şimalî rota üzerinde müstakkillen seyre başladılar. Pensacola genel batı istikametine ve sahile hemen hemen muvazi olarak seyirle, yüksek süratle çekilmekte olan iki düşman gemisini ateş altına aldı. Fakat netice belli olmuştu. Saat 23,39 da ateş altına almış olduğu son hedef

[1] Saat 23,20 de önleme mevkiinde bulunan muhriplerin torpitolarını attığı raporu alındıktan ve (Minneapolis)'in sancak tarafında bulunan gemiden olan mesafesi (10 000) yarda iken, toplara başla ateş emrini verdim. (Tuğamiral Wright'in raporundan)

[2] Bir olayın muhtelif gözcüler tarafından iki defa rapor edilmesinden ve gece harekâtının husule getirdiği kargaşalıktan, düşman kayıplarının fazla gösterildiği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, bazı gemilerin, top alevleririnin alçak bulutlar üzerine aksettirdiği kendi gölgelerine ateş açmaları da muhtemel görülmektedir. (Ek-c ye bakınız.) Harekâtın incelenmesinden ve sonradan alınan raporlara nazaran yapılan hesaplara göre tahmin edilen kayıplar kitabın son kısmında görülmektedir.

henüz gözden kaybolmuştu ki; iskele tarafta kıç direk istikametinden bir torpito isabeti aldı. Birçok bölmelere bu meyanda kıç makine dairesine sular girdi. Gemi 13 derece meyletti. Birçok yangınlar çıktı ve bunlar 12 saat sonra bastırıldı.

Bu sırada (Honolulu) kendisini takip eden (Northampton) ile birlikte tedricî olarak genel batı istikametine doğru seyre başladılar. (Honolulu) şimdiye kadar [1] bir ve muhtemel olarak iki muhrip batırmıştı. Fakat kruvazörü çiğnememek için rota tebdilinden sonra ateş altına alınacak yeni hedefler yakalayamadı. Northampton harekâtın bu safhasında (saat 23,37 de) bir muhrip daha batırdı. Bunu takiben saat 23,48 de iskele tarafına ve geminin vasatına iki torpito isabet etti. [2] Bir çok bölmeler tahrip edildi. Yangınlar çıktı. Ve gemi hareketten sâkıt bir vaziyette 10 derece meyletti. Bu suretle muharebe sona ermiş oldu. Düşman gemilerinin bulunduğu bölgelerde 5 yangın görünüyordu. Düşman gemileri görünmez olmuşlardı.

Bunlar muhtemelen Esperance burnu kıyılarına yaklaşmak üzere genel lodos istikametine çekilmişlerdi. Honolulu'da bulunan Tuğamiral (Tisdale) Savo adasının batı ve kuzey bölgelerinde bir keşif yaptı. Fakat düşmana raslamadı. Bundan sonra harekât sahasına döndü ve gemilerle, denize düşen insanların kurtarılması için gerekli emirleri verdi. 1 - Kasım günü saat 02,45 te Northampton 35 derece bir meyil yapmıştı. Bunun üzerinde geminin terkedilmesi emri verildi. Saat 03,04 te komutanın gemisinden ayrılmasını müteakıp gemi albura oldu ve battı. Hasara uğrayan diğer üç kruvazör, personelin gemicilikteki yüksek kifayetleri ve tamirci partilerin fevkalâde mesaileri sayesinde (Tulagi) [3] ye ulaşmaya muvaffak oldular ve burada muvakkat onarımları yapıldı.

Japonların torpito silâhını taktik ve teknik sahada yüksek kifayetle kullandıkları bir kere daha sabit olmuştu. İlk anda baskına uğramış olmalarına rağmen, müteakıp yarım saat içinde bu silâhı üstadca kullanmaları, 4 adet 20.3 s/m lik toplu kruvazörü tamamen muharebe harici kılmıştı. (ki; bunlardan biri bilâhare batmıştır,) Diğer taraftan Amerikan radar cihazlarının ve topçusunun üstünlüğü de bir kere daha teeyyüd etmişti. Her nekadar topcu ateşi ile vukua gelen hasar malûm değil

---

[1] (Minneapolis)'in 3000 yarda dümen suyunda bulunan Honolulu, radarı ile hedef tesbitinde bir müddet geçikti. Ve pruvası ilersinde bulunan iki kruvazör torpitolanıncaya kadar (saat 23,27) düşman üzerine ateş açmadı. Müteakıp 6 dakika içinde bu kruvazör 2 düşman muhribi üzerine ateş açtı.

[2] Bunun bir denizaltı gemisi tarafından veya çekilmekte olan bir düşman gemisi tarafından atılmış olması ve geminin arkasında arazi bulunduğundan radarla tesbit edilememiş olması muhtemeldir.

[3] Pasifik filosu başkomutanı Amiral (Nimitz) in raporundan.

ise de [1] savaşın ilk safhasında önlerine çıkan hedeflerde oldukça ağır hasarlar temin etmişlerdi. Buna mukabil Japon topçusu pek az veya hiç müessir olmamıştır.

Pasifik filosu başkomutanı bu savaş hakkında şu mütalâada bulunmuştu :

Bu savaşta cereyan eden harekât basit ve tamamen anlaşılmış bulunuyordu. Yalnız tenvir paraşütleri atacak uçakların zamanında gelmemeleri, torpito hücumundan evvel telsiz telefon anlaşması yapılması ve torpito hücumunun uzak mesafeden yapılması hariç, savaş iyi idare edilmişti. Tuğamiral Wright filosunu azimkârane ve iyi bir şekilde savaşa soktu. Topçu atışına, baskın şeklinde torpito hücumu yapılmasına müsait olan menzilin dışında başladı. Sancak gemisi hareketten sâkıt kaldığı zaman kuvvetlerin sevk ve idaresini Tuğamiral (Tisdale) e havale etti ve yeni filo komutanı düşmanı ısrarla aradı. Talii harp ve düşmanı savaşa icbar etmek için harekât yaptığımız dar sular, lâyık olmadığımız şekilde gemi kaybına uğramamıza ve filomuzun düşmana büyük kayıplar verdirmesine engel oldu.

XXII. (Guadalcanal) bölgesindeki harekât : - Aralık - 1942 - Ocak - 1943. (Kroki - 7) :

Lunga savaşı, Amerikan büyük deniz birliklerinin (Guadalcanal) için katıldıkları son harekât oldu.

Kıyıda ise, Amerikan deniz piyadelerinin kara ordusu kıtaatile degiştirilmesi işi aralık ayı içinde normal şekilde cereyan etti ve bu ayın sonunda büyük bir taarruz için gerekli hazırlıklar oldukça ilerlemiş bulunuyordu. Bu taarruz yeni yılın girmesi ile (1943) başladı ve ocak ayı boyunca bütün şiddetile devam etti. Her defasında da Japon kıt'aları daha küçük bir arazi parçasına sıkıştırıldı.

Dört Amerikan muhribi [2] düşman mevzilerini istenilen anda bombardıman etmek suretile kara kuvvetlerinin harekâtına yardım etmek maksadile 16 - Ocaktan itibaren (Guadalcanal) da üslendirildi. Bu kuv-

[1] Lung Point savaşının neticesi :

Gemi sınıfı	Japonlar		Amerikalılar	
	Batan	Hasara uğrayan	Batan	Hasara uğrayan
Ağır kruvaçör	—	—	1	3
Muhrip	4	2	—	—

[2] Müfrez Grup: Nichlas, de Haven, O' Bannon, Radford.

vetler, 1 - Şubatta adanın batı kıyılarında bulunan (Nugo) [1] mevkiine yapılan bir çıkarmayı himaye ettiler. Çıkarma hiçbir mukavemetle karşılaşmadı. Fakat muhriplerden biri - De haven - çıkarmanın yapıldığı günün akşamı Sabo adasının güney bölgesinde bir hava taarruzu neticesinde battı. Bu müddet zarfında iki düşman denizaltı gemisi batırıldı. Bunlardan biri, 28 - Ocak günü (Coughan Harbour) açıklarında (Nicholas) ve (Rad Ford) tarafından, diğeri ise, 30 - Ocak günü (Cape Esperance) açıklarında Yeni Zelanda balıkçı gemileri (Kiwi) ve (Moa) tarafından batırıldı.

Bu müddet içinde düşman, süratli gemilerle ve gece, küçük takviye kuvvetleri ve çeşitli malzeme sevkına devam etti. (Tokyo expresi) adı verilen bu nakliyata, Tulagi'de üslenmiş bulunan hücumbotları ve uçaklarla devamlı olarak taarruz edildi. Her iki taraf ta kayıplar verdi. Fakat bu harekâtın nihaî hasılası artık tamamen belli olmuş bulunuyordu. Ocak ayında Amerikan deniz devvetleri düşman sularında taarruzî harekât yapmak ve düşmanın merkezî (Solomonlar) daki mevzilerine taarruz etmek imkânına malik bulunuyordu.

XXIII. Munda ve Kolombangara adasının bombardımanı:- (Kroki - 3 ve 8)

Bu harekâtın birincisi, New Georgia adasının Munda mevkiinde henüz tamamlanmış bulunan hava alanına karşı tevcih edildi. Bu mevki 4/5 - Ocak gecesi, bu sırada (Guadalcanal) a çıkarılan takviye kuvvetlerinin harekâtını örten 67. Müfrez filonun bir kısmı tarafından bombardıman edildi. [2] Bombardıman 15 s/m lik toplu 3 kruvazör ve muhripler tarafından icra edildi. Bunlar da Nash Ville (Tuğamiral Ainsworth'un sancak gemisi), St. Louis ve Helena kruvazörleri ile, Fletcher ve O'Bannon muhripleri idi. Mevki tayini için Rendova adası açığına bir denizaltı gemisi (Grayback) gönderildi. Bu geminin ve radar yardımı ile, harekât tamamen plânlanan şekilde cereyan etmiştir. Bu bombardımanda 2773 atım 15 s/m lik, 1376 atım 12,7 s/m lik mermi atılmış ve spoting yapan (Gatalina) uçağının verdiği rapora göre mermilerin % 80 i hedef bölgesine düşmüştür. Bombardımandan sonra birçok yangınlar ve infilâklar vukua gelmiştir. [3] Bombardımana iştirak eden kuv-

[1] Bu ad, Sealark geçidindeki Nugu adası ile karıştırılmamalıdır.

[2] 67. Müfrez filo, Nashville (Tuğamiral Ain Swarth'ın sancak gemisi), St. Lois, Helena, Honolulu (Tuğamiral Tisdale'in sancak gemisi), Columbia Lois Ville, Ashille (Yeni Zelanda bahriyesine mensup) ve Fletcher, o, Bannon, Nicholas Lamson, Drayton muhripleri.

[3] Bununla beraber tahribat o kadar süratle izale edildi ki; düşman uçakları 18 saatten daha kısa bir zaman zarfında alandan harekât yapmağa başladılar. Pasifik filosu başkomutanı bu harekât hakkında şu mütalâada bulunmuştur.

«Bu harekât, düşman kuvvetlerini diversiyona uğratmak, kıt'aların değiştirilmesi sırasında Guadalcanal'ı hava taarruzlarından vikaye etmek ve ayrıca eğitim bakımın-

vetler ertesi sabah (5 - Ocak) (Guadalcanal) ın batısında 67. Müfrez filoya iltihak etmiştir. Kısa bir müddet sonra filo Japon pike bombardıman uçakları tarafından bir hava baskınına uğramış [1] fakat, Achille'in 3 numaralı taretine aldığı bir tam isabet hariç, başkaca bir hasar olmamıştır.

Birinci bombardımandan üç hafta sonra, yani 24 - ocak günü New Georgia adasının kuzeyinde bulunan (Kolombangara) adasının güneyindeki (Vila) ve (Stanmore) deki düşman kıt'aları ile tesislere aynı şekilde bir bombardıman yapılmıştır. (3 ve 8 No. lı krokilere bakınız.) (Kula) körfezinin dar suları gemilere kâfi manevra sahası vermediğinden bu gemilerin görünmeden bu bölgeye girmesi ve ateş açmadan evvel pruvalarını körfezden dışarıya çıkacak şekilde manevra yapmış olmaları lâzımgeliyordu. Fakat bu defa ay bedir halinde bulunduğundan görünmeden takarrüp imkânsızdı. Ve keza (Munda) nın bombardımanından sonra düşmanın müteyakkız bulunacağı - Fakat hakikatte bunun aksi sabit olmuştur - ümit edilmekte idi.

Bombardıman Nashville ve Helena kruvazörlerile Nicholas De Haven, Radford ve O'Bannon muhripleri tarafından icra edilecek, bunların gündoğusunda himaye kuvveti olarak Honolulu ve St. Louis kruvazörlerile 3 muhrip bulunacaktı. Filo 23 - ocak günü saat 10,30 da düşman keşif uçakları tarafından Guadalcanal'ın güneyinde iken tesbit edildi ve batıya doğru seyirlerinde bütün gün temas muhafazası yapıldı. [2] Fakat güneş gurub ettikten sonra bütün sema tamamen bulutla örtüldü saat 20,00 de şimalî bir rotaya dönüldükten sonra ortalık çok karanlık bulunduğundan keşfedilmek imkânsızlaşmıştı. Bununla beraber 24 - ocak günü saat 00,14 te iki büyük Japon uçağı ki; bunların iki motorlu (Mitsubishi) tipi bombardıman uçağı olduğu tesbit edildi - Filoyu New Georgia adasının kuzeyinde iken gördüler ve yarım saat müddetle tanıma işareti sordular. Fakat cevap alamayınca, muhtemelen bu kuvvetlerin dost olduğunu tahmin etmiş olacaklar ki; uzaklaştılar.

Bombardıman mevkiine takarrüp seyrinin son safhası hâdisesiz cereyan etti ve her nekadar mevki tayinine elverişli iyi alâmetler mevcut olmamakla heraber, kruvazörler radar yardımı ile plânlanan şekilde,

---

dan kıymet ve önemi haizdir. Hava meydanlarında ve diğer kıyı tesislerinde vukua gelen tahribat o kadar geçici idi ki; kara harekâtının topçu ateşi ile yakından desteklenmesi hariç gemiler normal olarak hava meydanlarının ve kıyı tesislerinin bombardımanına tahsis edilmemelidirler.»

[1] Filo bu sıra a ke di uçaklarına karşı uçaksavar toplarile teveih yapıyordu. Radarlar yaklaşan düşman uçaklarını kendi uçaklarından tefrik edemediler ve hava taarruzu bilfiil başladığı zaman, uçaksavar topçusu personelinden bir kısmı bunu talim hücumu olarak telâkki ettiler.

[2] Japon kurmay heyetinin, filonun gideceği mevkii Munda olarak tahmin etmiş olmaları muhtemeldir.

24 - Ocak günü saat 02,00 da ateş açtılar. Atılan mermilerin takriben % 95 i hedef bölgesine düştü. Büyük yangınlar ve infilâklar vukua geldi. Büyük hasarlar vukua geldiğine hiç şüphe yoktur. Bombardıman sona erdikten sonra iki tarassut uçağı, her biri beşyüzer librelik ikişer bomba atmak suretile yangınları büyüttüler.

Filo, avdet ederken bir düşman uçağı tarafından görüldü. Ve tenvir bombaları ve su üstünde sepheden tenvir şamandıraları ile bir müddet rotasını aydınlattı. Ve nihayet Helena tarafına düşürüldü. Sonradan birkaç grup düşman uçağı yarı istekli olarak filoya takarrüp ettiler. Bunlar radar çerçevesi üzerinde tesbit edildi. İki defa top menzili içine girdiler ve topçu ateşi ile tardedildiler, bunlardan en az bir tanesi düşürüldü. Gayet mahirane şekilde tatbik edilen ve saat 03,30 da bırakılan kesif siyah duman, filonun ciddî bir taarruza uğramasını önlemişti. Sabah olduğu zaman ise düşman çekilmiş bulunuyordu.

Bu bombardımandan 6 saat sonra, 24 - ocak günü saat 08,00 de Kolombangaradaki aynı bölge, Saratoga [1] dan kalkan ve 24 av uçağının himayesinde bulunan 25 bombardıman ve 17 torpito - bombardıman uçağı tarafından bombalandı. Bu sırada av uçakları hava defi bataryalarını ve binaları makinelitüfek atışına tuttular. Uçak filosu hiçbir düşman av birliği tarafından karşılanmadı. Ve bütün uçaklar salimen (Guadalcanal)'a dündüler. Hava defi ateşinin sıhhatsizliği veya dağılma yüzünden ne malzeme ve ne de insan kaybı olmadı.

XXIV. Japonların Guadalcanal'ı boşaltması : -

1943 yılı ocak ayının son haftasında Solomon bölgesindeki hava faaliyetinin büyük mikyasta arttığı görülüyordu. Keza Japonların büyük deniz birliklerinin Güney Solomonlara doğru hareket edeceğine dair belirtiler mevcut olduğundan Tümamiral (Halsey)'e, emrindeki ana kuvvetle ki; bu kuvvetler arasında muharebe gemileri, Saratoga ve Enterprise uçak gemileri de bulunuyordu, Japon kuvvetlerini önlemek üzere uygun bir mevkide bulunması emri verildi. Diğer taraftan kruvazörler, muhripler ve iki yardımcı uçak gemisinden müteşekkil bulunan 18. Müfrez filo, [2] Guadalcanal'a müteveccihen yolda bulunan, kıtaat yüklü bir Amerikan gemi kafilesini himaye etmekte idi. 27 - ocakta (Efate) den hareket eden 18. Müfrez filo, 29 - ocak akşamı, Guadalcanalın

[1] 11. Müfrez filo (Saratoga, San Juan ve 6 muhrip) 21 - ocak günü (Noumea) dan har ket ettiler. Ve (Guadalcanal)'ın güney batısına yol verdi. Ve burada (23 - ocak günü) Saratoga uçaklarını Henderson hava alanına yolladı. Uçaklar 24 - ocakta Kolomb ngara'ya taarruz ettikten sonra ikmal için (Guadalcanal) a döndüler. Ve aynı gün öğleden sonra Rennel adasının açığında bulunan (Saratoga) ya indiler.

[2] 18 inci Müfrez filo, 8 pusluk toplu WİCHİT'a (Sancak gemisi) LOUİSVİLLE, CHİCAGO, 6 pusluk toplu kruvazörler COLOMBİA, CLEVLAND, MONTPELİER yardımcı uçak gemileri SUWANNEE, CHENANGO ve 8 muhrip.

güneyinde bulunan bir mevkie ulaştığı zaman, Japon torpito uçaklarının taarruzuna uğradı. Her birinde 12 uçak bulunmak üzere iki hava taarruzu yapıldı. Birinci hava taarruzu alacakaranlığının geç saatlerinde yapıldı. (Güneş 18,49 da batıyordu). Bundan evvel bir uçak aydınlatıcı şamandıra ve kırmızı yeşil paraşütlü maytaplar attı. Hiçbir isabet kaydedilmedi. Bunu hemen takiben ve (Chicago) ya saat 19,45 te yapılan bir taarruzda, kruvazör her nekadar kendisini aydınlatan uçağı düşürdü ise de, kendisi iki torpito isabeti aldı. Gemi açık deniz römorkörü (Navajo) tarafından yedeklendi ise de, ertesi günü (30 uçak) 13 torpito - bombardıman uçağı tarafından tekrar hücum edildi. Bunlardan 10 tanesi, filo ile güneyde temas muhafaza eden, Enterprise'in av uçakları tarafından düşürülmesine rağmen, bunların attığı torpitolardan üçü (Chicago)'ya isabet etti. Ve gemi 10 dakika sonra battı.

Amerikan deniz kuvvetleri, şubatın ilk günlerinde denizde kaldılar. Fakat düşman su üstü kuvvetlerile bir temas vukua gelmedi. Muhriplerden müteşekkil kuvvetli bir deniz birliği gece karanlığından faydalanarak (Guadalcanal) da kalan Japon birliklerini tahliye ederken, muharebe gemileri ve uçak gemilerinden mürekkep büyük Japon deniz birlikleri, muhakkak olarak uzak himaye görevi ile oldukça şimalde bulunduruluyordu.

XXV. Sonuç :-

Bu muharebeyi kısaca hulâsa etmek icabederse, harekâtın kilit noktasının - iki tarafın ittifakla kabul ettiği gibi - Henderson hava alanının ele geçirilmesi olduğu görülür.

Japonlar 1942 nisanında (Tulagi) yi ilk defa ele geçirdikleri zaman, bu bölgeye en yakın hava üssü 675 uzakta bulunan (Rabaul) da bulunduğu için, kara ve deniz kuvvetleri hava himayesinden mahrum kalmışlardı. [1]

1942 mayısında Koral deniz savaşında ve 1942 haziranında (Midway) de uğradıkları uçak gemisi kayıpları, harekât yapan kuvvetlere hava himayesi temini imkânlarını daha da azaltmış ve 1942 yılı temmuzunda (Guadalcanal) da bir hava alanı inşası işi ele alınmıştı. Diğer taraftan, Amerikalılar, ağustosta başlamış bulunan Japon harekâtının daha başlangıcında hasımlarına seri bir darbe vurmuşlar ve hemen hemen tamamlanmış vaziyette bulunan hava alanını ele geçirmişlerdir.

Müttefiklerin, Savo deniz savaşında (19-Ağustos gecesi) fazla sayıda kruvazör kaybetmesinden sonra, düşman, elde ettiği deniz hakimiyetinden tam bir şekilde faydalanmış, fakat düşman, hava alanının tekrar ele

[1] Bu suretle ilk defa olarak kuvvetlerin işbirliğinden bir dereceye kadar vazgeçilmiştir ki; bu, bundan evvelki savaşlarda tatbik ettikleri sistemden oldukça farklıdır.

geçirilmesi için büyük mikyasta bir teşebbüse geçmek üzere kuvvetlerini toparlamağa imkân bulamadan, Amerikan hava kuvvetleri Henderson hava alanında üslenmişler ve düşmanın sahip olduğu bu deniz hakimiyetinden gündüz faydalanmaması için mücadeleye başlamışlardır. Bu suretle düşman ya kıyıda üslenmiş Amerikan hava kuvvetlerinin müessir menzili dahilinde harekât yapmak veya harekâtı sadece gecenin karanlık saatlerine inhisar ettirmek şıklarından birini tercihe mecbur kalmışlardı. Amerikan su üstü kuvvetleri radar cihazlarının üstün kifayetlerinden faydalanarak düşmana karşı yaptıkları gece harekâtı, gündüz harekâtı kadar tehlikeli ve müessir kılmışlar ve bunun neticesi olarak, Japon deniz ve hava kuvvetlerinde devamlı bir azalma başlamış, buna mukabil Amerikalılarda aynı nisbete tekabül eden bir azalma vukua gelmemiştir. Bu durum tabiatile, düşmanı, mağlûbiyeti kabul etmeğe zorlamıştır.

Bu zaferin önemi, hiçbir veçhile küçümsenemez. Zira düşman hem stratejik ve hem de taktik sahada savaş dışı edilmiş, cenubî (Solomon) lar kat'î olarak Amerikalıların elinde kalmış, Amerika ile Avustralya arasındaki hayatî önemi haiz münakale yolunun emniyeti sağlanmış, Bismark takımadaları ile Japonya ve Çin yolu üzerinde, Manda altında bulunan adalara doğru uzanan 3000 millik yol üzerindeki ilk ileri üssün emniyeti temin edilmişti.

Ek — A

Guadalcanal savaşına katılan Müttefik harp gemilerinin adları

Ağustos 1942 - Şubat 1943

Birleşik Amerika

Geminin adı	Hiz ete girdiği tarih	Tonajı	Sürati	Silâhları
		a) Muharebe gemileri		
South Dacota	1942	35000	27,5	9 - 16", luk, 16 - 5" luk çift maksatlı, 12 - 1,1" luk, 12 - 0,5" luk uçaksavar
North Carolina Washington	1941	25000	27	9 - 16" luk, 20 - 5" luk ift maksatlı, 16 - 1,1" luk, 12 - 0,79" luk uçaksavar.
		b) Uçak gemileri		
Saratoga	1927	33000	33	76 uçak, 16 - 5" luk çift maksatlı top.
Wasp	1940	14700	30	76 uçak, 8 - 5" lu: çift maksatlı top.
Enterprise Hornet	1941	20000	32,5	94 uçak, 8 - 5" luk çift maksatlı top.
Suwannee Chnango	1942	—	18	32 uçak, 2 - 5" luk, 8 - 1, 57" luk, 32 - 0,79" luk uçaksavar.
		c) Kruvazörler		
Wichita	1939	10000	32,7	9 - 8" luk, 8 - 5" luk çift maksatlı, 16 - 1,1" luk uçaksavar
Minneapolis	1934	9950		
New Orleans	1934	9950		
Portland	1933	9800		
San Francisco	1934	9950		
Ghicago	1931	9300		
Northampton	1930	9050		
Louisville	1931	9050		
Chester	1930	9200		
Salt Lake Cty	1929	9100	32,7	10 - 8" luk, 8 - 5" luk çift maksatlı, 16 - 1,1" luk uçaksavar.
Pensacola	1930	9100		
Montpelier	1942	10600	32,5	12 - 6" luk, 12 - 5" luk çift maksatlı 16 - 1,1" luk uçaksavar.
Columbia	1942	10600		
Cleveland	1942	10600		

Ek — A (Devamı)

Geminin adı	Hizmete girdiği tarih	Tonajı	Sürati	Silâhları
Boise	1939	9700	32,5	15 - 6" luk, 8 - 5" luk çift maksatlı, 16 - 1, 1" luk uçaksavar
Helena	1939	9700		
Phoenix	193	9700		
St. Louis	1939	9700		
Honolulu	1938	9745		
Nashille	1938	10000		
San Juan	1942	6000	38	16 - 5" luk çift maksatlı, 16 - 1, 1" luk, 8 - 0,79" luk uçaksavar.
San Diego	1942			
Atlanta	1941			
Juneau	1942			
d) Muhripler				
Fle cher, Nicholss, O' Bannon, De Haven, Radford	1942	2000	—	5 - 5" luk çift maksatlı, 4 - 1,1" luk uçaksavar, 10 - 21" luk Tor. kovanı
Porter	1937	1850	35	8 - 5" luk, 8 - 1,1" luk ve 10 - 21" luk Tor. Kovanı.
Barton, Aaron Ward, Lardner, Laffey, Meade	1942	1630	35	4 - 5" luk çift maksatlı, 4 - 1,57" luk Bofors, 5 - 21" luk Tor. Kovanı
Monssen, Gwin	1941	1630	35	4 - 5" luk çift maksatlı, 9 - 0,79" luk uçaksavar, 10 - 21" luk Tor.
O' Brien, Mustin, Walke	1940	1570	35	4 - 5" luk çift maksatlı, 6 - 0,79" luk uçaksava , 8 - 21" luk Tor.
Benham, Maury, Sterrett	939	1500	37	4 - 5" luk çift maksatlı, 6 - 0,79" luk uçaksavar, 8 - 21" luk Tor.
Lamson, Cushing, Perkins, Preston, Dreyton	1937	1480	36	4 - 5" luk çift maksatlı, 8 - 0,79" luk uçaksavar, 12 - 21" luk Tor.
Macdonough	193	1395	36,5	4 - 5" luk çift maksatlı, 8 - 0,75" luk uçaksavar, 8 - 21" luk Tor.

Ek — A (Devamı)

İngiliz deniz kuvvetleri

Kruvazörler

Geminin adı	Hizmete girdiği tarih	Tonajı	Sürati	Silâhları
Australia	1928	10000	31,7	8 - 8" luk, 4 - 4" luk uçaksavar
Hobart	1936	7105	32,5	8 - 6" luk, 8 - 4" luk uçaksavar
Achille	1933	7030	31,6	8 - 6" luk, 4 - 4" luk uçaksavar

Ek — A (1)

Müttefik deniz kuvvetlerinin Doğu Solomon'lar deniz savaşındaki teşkilâtı

61. Müfrez filo

Filo K. Tümamiral F. J. Fletcher

Sancak gemisi (Saratoga)

11. Müfrez filo

Uçak gemisi : (Saratoga)
Tüma. Flether'in sancak gem si.
Kruvazörler :
(Minneapolis)
Tuğa. Wright'ın sancak gemisi.
(New Orleans)
(Australia)
Tuğa. Crutchley'in sancak gemisi.
Hobart (Hafif Kr.)
Beş Amerikan muhribi.

16. Müfrez filo

Uçak gemisi : (Enterprise)
Tuğa. Kincaid'in sancak Gm.
Muharebe gemisi :
North Carolina
Kruvazör :
Portland (Tuğa. Tisdale'in sancak gemisi).
H. Kruvazör :
Atlanta
Altı Amerikan muhribi

18. Müfrez filo [1]

Uçak gemisi : (Wasp)
Tuğa. Noves'in sancak gemisi.
Kruvazörler :
Salt Lake City
San Francisco
H. Kruvazör :
San Juan
Tuğa. Scott'un sancak gemisi.
Amerikan muhripleri

---

[1] 18. Müfrez filo bir akşam evvel akaryakıt ikmali için ayrılmış bulunduğundan savaşa katılmamıştır.

Not : 17. Müfrez filo (Hornet uçak gemisi - Tuğamiral Murray'in sancak gemisi, Northampton, Pensacola, San Diego ve muhripler) 29-Ağustos günü, yani savaştan beş gün sonra, 61. Müfrez filoya iltihak etmişlerdir.

Ek — B

Hornet'in aldığı isabetler ve husule getirdiği hasarlar

26 - Ekim - 1942

Saat	Aldığı isabet	Düşünceler
10,12	İki yakın isabet	—
10,13	Pike bombardıman uçağı, iki adet 100 librelik bombası ile birlikte gemide infilâk etti.	İşaret köprüsünde yangın çıkmış ve bu mevki kullanılmaz hale gelmiştir. Uçuş güvertesi delinmiş, büyük yangınlar çıkmıştır.-
10,15	İki torpito	Her iki torpito da sancak tarafta vasata isabet etmiştir. Baş makine ve iki kazan dairesine su girmiştir. Gemide muhabere irtibatı ve kuvvei muharrike kalmadı ve sancak tarafına 7 - 8 derece meyletti.
	500 librelik bir bomba	Takriben 155 inci kemere, 4. güverte de infilâk etti.
	» » » »	Takriben 153 üncü kemere, gemiye temas eder etmez infilâk.
	» » » »	Takriben 80 inci kemere, 3. veya 4. güvertede infilâk etti.
10,17	Torpitosu bulunmıyan bir uçak gemi üzerinde infilâk etti.	Geminin bordasında ve 1 No. lı asansörün şaftı istikametinde infilâk etti ve önemli yangınlar çıktı.
16,20	Bir torpito.	Diğer makine dairesine de su girdi. Geminin meyli sancağa 14,5 derece, tedricen 18 - 20 derece.
16,55	Bir bomba isabeti	Uçuş güvertesinin sancak taraf köşesine çarptı, fakat denizde infilâk etti.
18,02	Bir bomba isabeti	Komuta kulesinin hemen ilersinde ve hangarda infilâk etti.
19,05-21,40	9 torpito ve 369 atım 5 pusluk mermi.	Torpitolar Mustin ve Anderson muhripleri tarafından atıldı. Bunların hepsi iskele tarafından, yani yükselmiş bordasına atıldı, ilk tesir mukabil taraftan gemiye su girmesi oldu. Saat 21,40 ta Hornet yanar ve batar vaziyette terkedildi.

Not : Pasifik filosu komutanı bu olay münasebetile serdettiği mütaleasında, uçak gemilerinin, gemilerde çıkacak yangının akaryakıt donanımına sirayetine mâni olabilecek imkânlara malik olduklarına kanaat getirdiğini bildirmiş ve ayrıca şunları söylemiştir: Lexington ve Saratoga hariç olmak üzere, uçak gemileri torpito isabetlerine karşı ziyadesile hassas bulunmaktadırlar. Her nekadar uçak gemilerimizin, modern muharebe gemilerimiz kadar isabetlere dayanması beklenemezse de, bu tip gemiler de torpito isabetlerine karşı mümkün olduğu kadar dayanabilmelidirler.

E — C

Gemi gölgeleri üzerine açılan topçu ateşi

" Phantom contacts „

Gece savaşlarındaki tecrübelerimiz arttıkca, gemilerin, diğer gemilelerin top alevleri veya ışıldaklarile kendilerinin tenvir edilmeleri üzerine alçak bulutlar üstüne akseden kendi gölgelerine ateş açmalarının mümkün olduğu anlaşılmıştır. Amerikan Amirali (Tuğamiral) Ainswort, Munda bombardımanı hakkındaki raporunda bu hâdiseye temas ederek şu mütaleada bulunmuştur.

" Bir geminin kendi gölgesine ateş açması hâdisesi ilk görünüşile bir ihtimal değil hakikattir. Herkes görevi başında, bütün gözcüler tetikte ve hepimiz mevcut olması muhtemel bir cismi görmeğe meyyal bir durumda iken, yakın, ufukta bulut kütleleri üzerine akseden bu siyah gölgeler hakikaten düşman gemileri gibi görünüyorlardı Meselâ; Nashville'in baş omuzluğu istikametinde bulunan ve ateş hattı istikametine doğru seyreden St. Louis, Nashville'in sancak başomuzluğu istikametinde gördüğü bir torpitonun gölgesine ateş açmasına vesile teşkil etmiştir. Aynı şekilde Fletcher, kendi gölgesine yarım salvoluk bir torpito atışı yapmıştır. Gece harekâtında batırıldığı bildirilen düşman gemilerine ait raporların birçoğu, muhtemel olarak bu hâdise yüzünden hatalıdır. Burada bir daha tekrar etmek isteriz ki; radara bütün mevcudiyetimizle bağlanmalı ve zaman müsait ise, ateş açılmadan evvel görülen düşmanın hayal veya hakikat olduğu kontrol edilmelidir. „

Elde edilen düşman vesaikı, Japonların da aynı hâdise ile karşılaştıklarını göstermektedir. Meselâ; 13 : 14 - ekim gecesi Guadalcanal, muharebe gemileri tarafından bombardıman edilirken, bir Japon muhrip filotillâsı, Amerikan muhripleri ile torpitobotlarını bombardıman bölgesi dışındaki bir sahada takip etmekte olduğunu rapor etmiştir. Diğer taraftan, bu sırada hiçbir Amerikan su üstü kuvveti bu bölgede bulunmamakta idi.

Ek — D
K R O N O L O J İ
Guadalcanal harekâtı
7 - Ağustos - 1942   7 - Şubat - 1943

Tarih	Harekâtın mahiyeti	Düşünceler	Savaşa katılan kuvvetler		Deniz ve hava kayıpları	
			Müttefikler	Japonlar (tahminî)	Müttefikler	Japonlar (tahminî)
7-Ağustos	Tulagi ve Guadalcanala Amerikan çıkarması	Japonlar baskına uğratılmış ve ilk hedefler ele geçirilmiştir.	Kuvvei seferiye: Tüma. F. J. Fletcher 1 — Amfibi kuvvet Tuğa. R. K. Turner 6 Ad. - 8" luk toplu Kruvazör 2 Ad. - Hafif kruvazör 15 Muhrip 5 Tarama Gm. 22 Nakliye (Bu gemilerde Tümg. Vandergrift Komutasında takriben 15 bin kişi)	Tulagi'de: 18 de iz uçağı 5 denizaltı Gm. Takriben 1800 kişi Guadalcanal'da: Takriben 5000 kişi (işçi kıt'aları dahil)	—	18 Deniz uçağı (Tulagidekiler)

7 - 8 Ağs.	Nakliyeler üzerine Japon hava taarruzu Amerikan deniz piyadelerin'in hava alanını işgali. (Guadalcanal'daki Henderson hava alanı)	—	II — Deniz hava kuvveti. Tuğa Noyes. 3 uçak gemisi (Wasp, Saratoga Enterprise) 1 Muharebe gemisi (North Carolin .) 5 — Ad. 8" luk toplu kruvazör. 1 Hafif Kruvazör. 15 Muhrip	Rabaul'daki ana üste : 650 mil uzakta, Kuvvetli hava birlikleri, kruvazörler, muhripler ve denizaltı gemileri.	Batan : 1 Nakliye Gm. Hasara uğrayan : 2 muhrip	Sayısı malûm olmıyan uçak hasara uğratıldı.
9 -Ağustos	Savo savaşı	9/01'45 Japon su üstü kuvvetleri tarafından gece baskını.	5 Ad. 8" luk toplu kruvazör ve altı muhrip.	5 Ad. 8" luk toplu Kruvazör, ve 6 muhrip	Batan : 4 Ad. 8" luk toplu Kr. Canberra (Avustralya) Vincennes Quincy Astoria Hasara uğrıyan : 1 Ad.8" luk toplu Kr. Chicago ve iki muhrip	—
20-Ağustos	Kaybedilen yerlerin geri alınması için girişilen ilk Japon teşebbüsü	Plân : Uçak gemilerindeki uçakların taarruzu ile Henderson hava alanını naturalize etmek, Kuvvetli himaye altında bulunan konvoylarla karaya asker çıkarmak.	—	—	—	—

Ek — D (Devamı)

Tarih	Harekâtın mahiyeti	Düşünceler	Savaşa katılan kuvvetler		Deniz ve hava kayıpları	
			Müttefikler	Japonlar (tahminî)	Mütt fikler	Japonlar (tahminî)
23 :25- Ağs.	Doğu Solomon'lar savaşı.	Uzak mesafelerde bulunan uçak gemilerindeki uçak filolarının harekâtı. Düşman hemen hemen bütün hava kuvvetini kaybetmiş, ve konvoy geri çekilmiştir.	61. Müfrez Filo : Tüma. Fletcher 2 Uçak gemisi (Saratoga Enterprise.) 1 Muharebe gemisi (North Carolina)	3 - 4 uçak gemisi (Ryujo, Zuikako, Shokako) 1-2 muharebe Gm. 7 - 15 kruvazör 10 - 20 muhrip, en az 15 yardımcı Gm. kıyıda üslenmiş 160 uçak	Hasara uğrıyan : Enterprise Hava kuvvetleri : 11 Pilot kayıp	Batan : 1 Uçak Gm. (Ryujo) 1 Muhrip 1 Kruvazör (muhtemelen) Hasara uğruyan : 1 Muharebe Gm, 1 Kruvazör. Hava Kuvvetleri : 101 uçak hasara uğratıldı
31 - Ağus.- 15 - Eylûl	Japon Dz. Altı gemilerinin müttefik münakale hatlarına taarruzu.	Her iki taraf ta Guadalcanal'a ufak takviye kuvvetleri gönderdi. Konvoyların seyir yollarını emniyete alan Amerikan uçak gemileri ağır kayıplara uğradı.	Müfrez Uçak gemileri filosu.	Denizaltı gemileri.	31 -Ağs. :- (Saratoga) torpitolandı ve Pearl Harbour'a gönderildi. 15 -Eylûl. :- Wasp torpitoland , battı. 1 muhrip torpitolandı, yolda battı. North Carolina torpitolandı ve Pearl Harbour'a gönderildi.	—

15:18-Eylûl	II. Japon taarruzu.	Plân : Denizde hazır bulundurulan himaye altındaki bir konvoydan, parti parti karaya sı dırma suretile çıkarılacak kuvvetlerle teşkil edilecek kıt'alarla Henderson hava alanının işgali. Kara taarruzu Amerikan deniz piyadesi tarafından akim bırakıldı, konvoy geri çekildi.	—	—	—	—
18-Eylûl	Guadalcanal'daki Amerikan kuvvetleri esaslı surette takviye edilmiştir.	Güney batı Pasifikte bulunan bütün kıt'alar ve malzeme 17 / 18 gecesi karaya çıkarıldı.	—	—	—	—
5-Ekim	(Hornet) uçak gemisinde bulunan uçakların Buin - Faisi bölgesindeki düşman gemilerine taarruzu.	Japonların Shortland adalarındaki ileri üslerinde, Guadalcanal'a yapılacak III. taarruz için toplanan gemilere torpito taarruzu.	17. Müfrez Filo ve Hornet'e refakat eden emniyet kuvvetleri.	—	—	Netice malûm değildir. İki Kruvazöre, bir yardımcı uçak gemisine, iki nakliye gemisine muhtemelen isabet sağlandı.
11:12-Ekim	Cape Esperance savaşı.	Guadalcanal'ın Japonların elinde bulunan kısmına kendi nakliye gemilerini baştankara etmek suretile denizde bulundurulan düşman konvoyu, yeniden teşkilâtlanan Amerikan kuvvetleri tarafından önlendi.	64 - 2 Müfrez Filo Tuğa N. Scott. 2 Ad. 8" luk toplu kruvazör. (San Francisco - sancak Gm, -, Salt Lake City.) 2 - H. Kruvazör. (Helena, Boise) 5 Muhrip.	Tahmin edilen : 3 (?) - 8" luk toplu Kr. 2 (?) - Kruvazör. 9 (?) - Muhrip.	Batan : 1 Muhrip Hasara uğrıyan : Salt Lake City, Boise ve 1 muhrip.	Batan : 2 ağır, 1 H. Kruvazör 5 muhrip 1 Yardımcı Gm. Hasara uğrıyan : 1 Ağır Kruvazör, (?) muhrip.

Ek — D (Devamı)

Tarih	Harekâtın mahiyati	Düşünceler	Savaşa katılan kuvvetler		Deniz ve hava kayıpları	
			Müttefikler	Japonlar (tahminî)	Müttefikler	Japonlar (tahminî)
14- Ekim	Japon muharebe gemileri Henderson hava alanını bombardıman ettiler.	Bombardıman esnasında yağmur yağdığı için hava alanı geçici olarak kullanılamadı. Japon takviyeleri karaya çıktı.	—	—	—	—
23 Ekim	III. Japon taarruzu.	Plân : Henderson hava alanını işgal için karadan taarruz. Bu taarruz hemen hemen muvaffak olmak üzere iken akamete uğradı, himaye altındaki konvoy denizde hazır vaziyette.	—	—	—	—
26- Ekim	Santa Cruz Savaşı	Biribirlerinden uzak mesafelerde bulunan uçak gemilerindeki hava kuvvetlerinin harekâtı. Amerikan deniz kuvvetleri daha ağır kayıplara uğramış, fakat yeniden Japon uçak gemilerini hasara uğratmış, ve Japon konvoyları geri çekilmiştir.	61. Müfrez filo (Tuğa. Kincaid) 2-Uçak Gm. (Enterprise, Hornet) 1-Muharebe Gm. (South Dacota) 3 - 8" luk toplu Kruvazör. 3-Hafif Kravazör. 14 - Muhrip.	2 - Uçak gemisi. (Shokaku, Zuikaku) 2 - Muharebe Gm. 2 - 8" luk toplu Kruvazör. 2 - Hafif Kruvazör. Muhripler.	Batan : Hornet 1 Muhrip Hasara uğrıyan : Enterprise, South Dacota, San Juan, 1 Muhrip. Hava kuvvetleri : 74 Uçak Gm. Uçağı kayıp.	Hasara uğrıyan : 2-Uçak Gm Shokaku, Zuikaku) 1 - Muharebe Gm. 3 - Ağır Kruvazör. 1 - Hafif Kruvazör. Hava kuvvetleri : 123 Uçak düşürülmüştür.

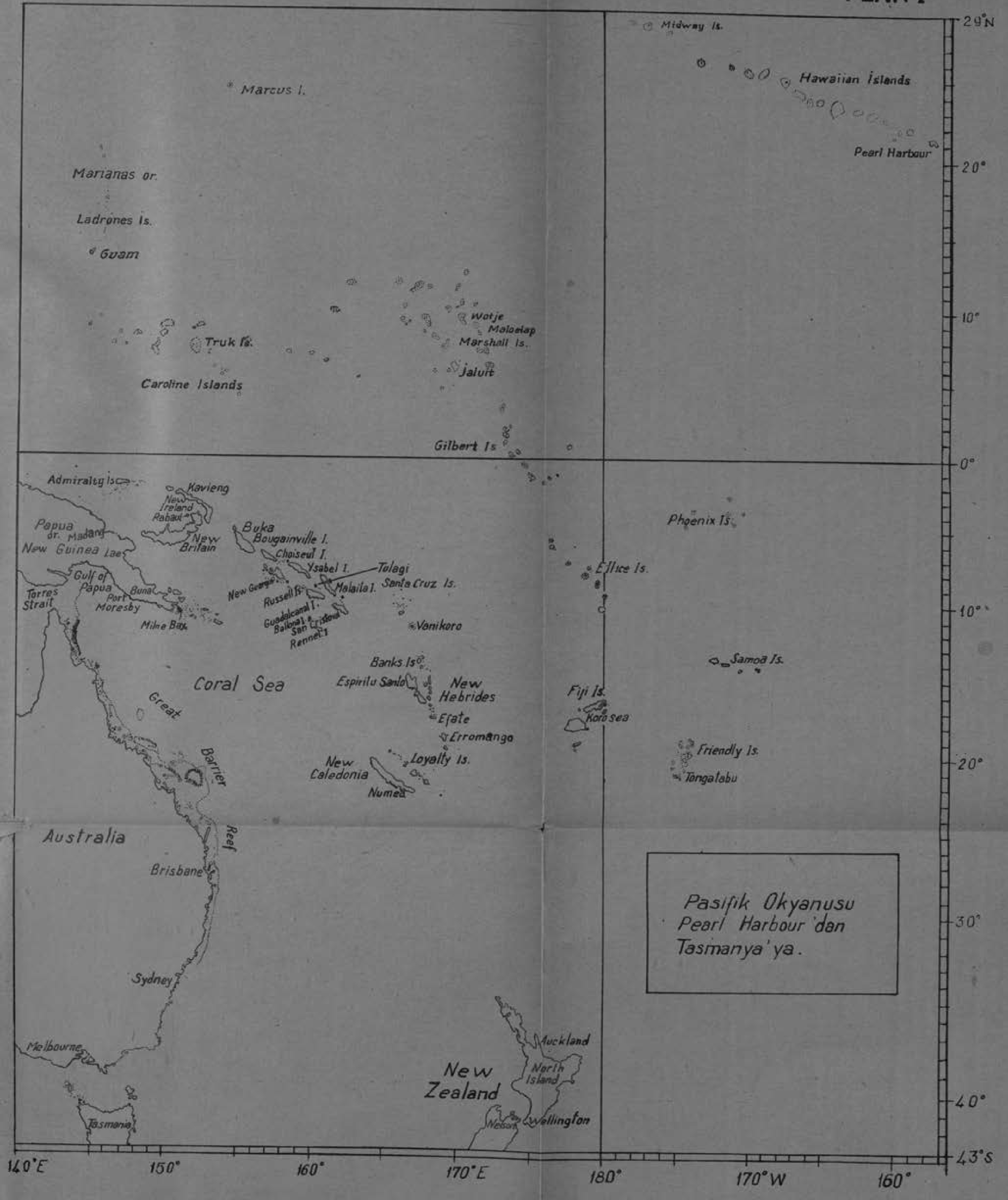
12 -Kasım	IV. Japon taarruzu.	Plân : Muharebe gemilerinin bombardımanı ile Henderson uçak alanını natüralize etmek, ve sonra himaye altındaki konvoylarla karaya asker çıkarmak. Plân : Amerikalılar, 11 ve 12 Kasımda karaya önemli takviyeler çıkardılar.	—	—	—	—
12 : 15 -Kasım	Guadalcanal savaşı.	Üç Safha : (1). İçlerinde muharebe gemileri de bulunan bombardıman filosuna Amerikan Kruvazörlerinin 12/13 gecesi yaptığı taarruz.	67,4. Müfrez filo : Tuğa. Callaghan. 2 - 8" luk toplu Kruvazör (San Francisco, Portland) 3 - Hafif Kruvazör (Helena, Atlanta, Juneau) 8 - Muhrip.	2 - Muharebe Gm. (Kongo) 2 - 8" luk toplu Kruvazör. 4 - Hafif Kruvazör. 10 Muhrip	Batan : Atlanta, Juneau. 4 Muhrip Ağır hasara uğrıyan : San Francisco, Portland. 2 Muhrip Hasarâ uğrıyan : Helena 1 Muhrip.	Batan : 1 - Ağır Kruvazör, 1 Hafif Kruvazör. 4 Muhrip. Hasara uğrıyan : 2 - Muharebe Gm. (Biri ertesi gece battı.) 1 Ağır, 1 Hafif Kruvazör.
		(2). 14-Kasım günü Japon konvoylarına hava taarruzu yap ldı, ve ağır kayıplar verdirildi.	Karada üslenmiş uçaklarla, Enterprise'in uçakları.	Konvoy ve himaye kuvvetleri	—	Batan : 1 - Ağır Kruvazör. 2 -Hafif Kruvazör. 12 Nakliye Gm. Hasara uğrıyan : 1-Ağır Kruvazör.

Ek — D (Devamı)

Tarih	Harekâtın mahiyeti	Düşünceler	Savaşa katılan kuvvetler		Deniz ve hava kayıpları	
			Müttefikler	Japonlar (tahminî)	Müttefikler	Japonlar (tahminî)
		(3). Kuvvetli düşman deniz birlikleri ile iki Amerikan muharebe gemisi arasında 14/15 gecesi cereyan eden savaş. Sonuç: Düşman o kadar kat'î şekilde mağlûp olmuştu ki; Guadalcanalı almaktan tamamen vazgeçti, ve bütün ümitlerini bu bölgeden tamamen çekilmeyi geciktirmekte aramağa başladı.	64. Müfrez Filo : Tuğamiral Lee. 2 - Muharebe gemisi (Washington, South Dacota) 4 - Muhrip.	2 - Murebe Gm. 6 - 8" luk toplu Kruvazör, veya hafif Kruvazör. 7-14 Muhrip. 7 - Hücum botu.	Batan : 3 - Muhrip Hasara uğrıyan : South Dacota.	Batan : 1 - Muharebe Gm. 1 - Ağır, 1 -Hafif Kruvazör. 2 - Muhrip. Hasara uğrıyan : 1 - Muharebe Gm. 1 - Ağır Kruvazör 1 - Hafif Krnvazör 3 - Muhrip
30- Kasım	Lunğa Point Savaşı	30 Kasım'da Japonlar takviyeler göndermeğe, ve bu işi bü defa muhriplerle yapmağa başladılar. Bunlardan takriben sekizi Amerikan kruvazörleri tarafından tardedildi, fakat bu kuvvetler de torpito taarruzlarından ağır kayıplara uğradılar.	67. Müfrez Filo Tuğamiral Wright 5 - 8" luk toplu Kruvazör. (Minneapolis - sancak Gm.) New Orleans Pensacola Honolulu Northampton 6 Muhrip	Takriben 8 muhrip	Batan : Northampton Ağır hasara uğruyan : Minneapolis New Orleans Pensacola	Batan : Muhtemelen 4 muhrip Hasara uğrıyan : 2 Muhrip.

Aralık 1942	Amerikan Kara kuvvetleri Guadalcanal'daki deniz piyadelerini değiştirdiler.	Japonlar kıt'alarının ikmalini yüksek süratli gemilerle gece yaptılar. Amerikan kara kuvvetleri deniz piyadelerini değiştirdiler, ve adayı düşmandan temizlemek için büyük bir taarruza hazırlanmağa başladılar.	—	—	—	—
Ocak 1943	Amerikalılar Guadalcanal'da taarruza geçtiler.	Japonlar adada gitgide daha ufak bir bölgeye sıkıştırılmağa başlandı.	—			
7- Şubat	Japonlar Guadalcanal'ı tahliye ettiler.	Muharebe gemileri ve uçak gemilerinin uzak himayesi altında 20 muhrip adada kalan Japon kuvvetlerini tahliye ettiler.	—	—	—	—

PLAN 1

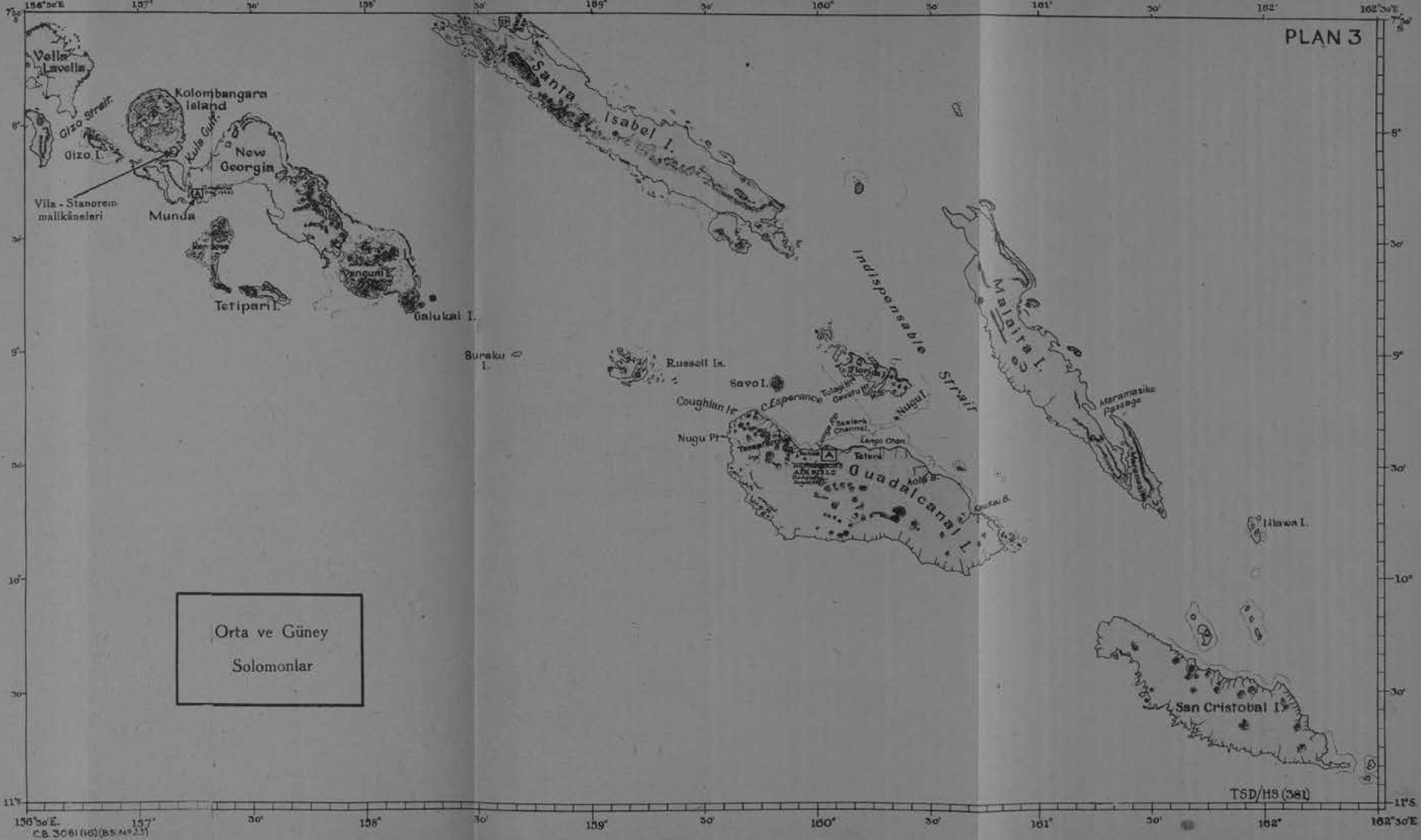

Pasifik Okyanusu Pearl Harbour 'dan Tasmanya'ya.

PLÂN 2

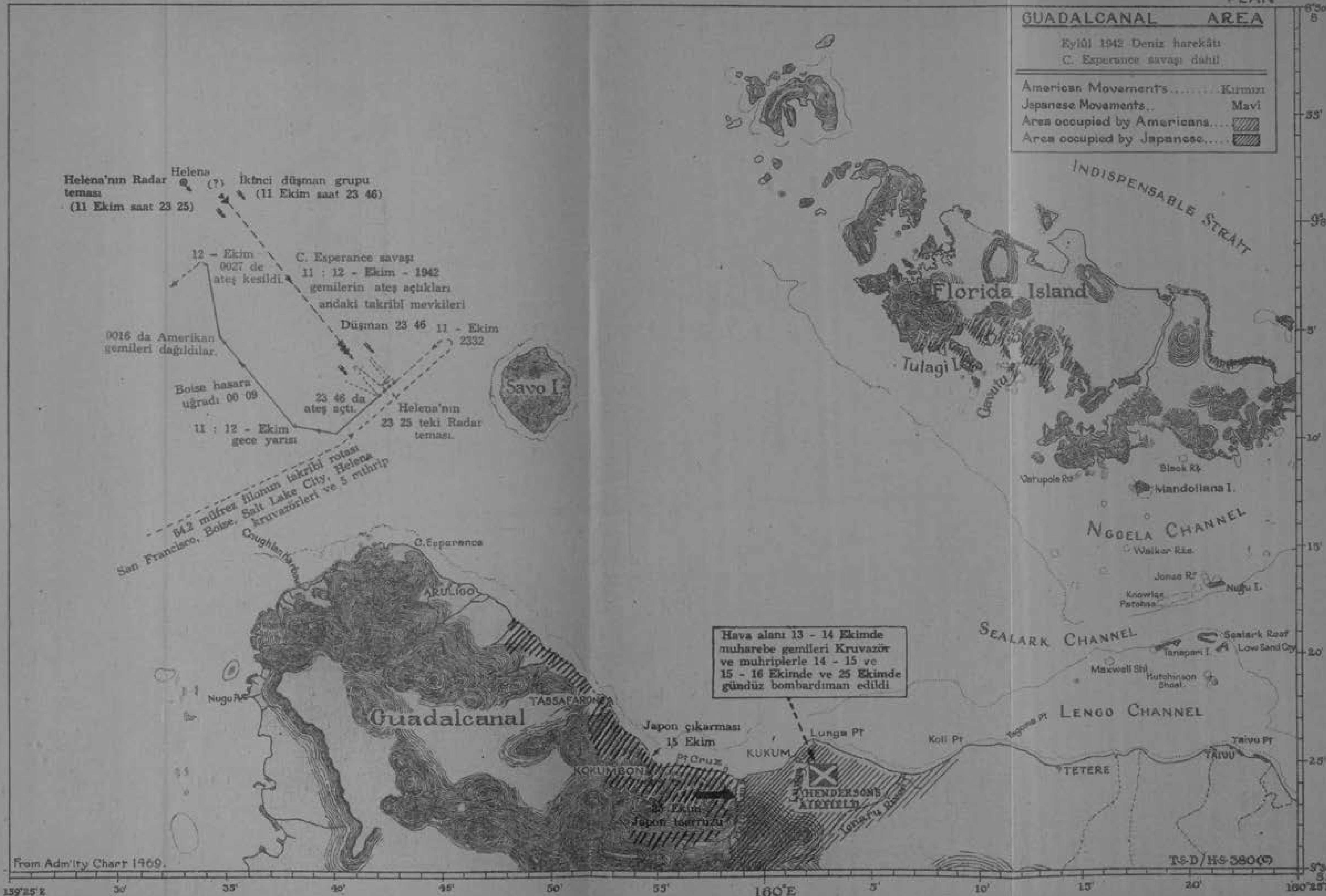

GÜNEY PASİFİK BÖLGESİ
DENİZ SAVAŞLARI
Guadalcanal harekâtı
Ağustos 1942 - Şubat 1943
Japon kuvvetleri Mavi
Müttefik kuvvetleri Kırmızı
Hava alanları A
Deniz uçak üssü SP
ToMakin SP 120 miles
To Tarawa 20 miles
Amerikan uçakları tarafından taarruz edildi. 17 Ağustos
Makin
Gilbert Islands
Canton I.
Phoenix Islands
Ellice Islands
Ellice I.
(Funafuti)
Amerikalılar tarafından 2 - 10 - 1942 de işgal edildi
Kas. 1942
Admiralty Is.
Manus
Melle Channel
Mussau I.
Kavieng
New Ireland
Bismarck Archipelago
Rabaul
New Britain
Gasmatta I.
Q. Carola Hr.
Buka I.
Buka Passage
Bougainville I.
Kieta
Bougainville Str.
Shortland I.
Choiseul I.
Solomon Islands
Ontong Java
Japon uçak gemileri ve ana kuvveti
Santa Cruz savaşı 26 - 10 - 1942
Rekata Bay
Sta Isabel I.
New Georgia I.
Florida I.
Malaita I.
Maramasika Pasage
Tulagi
Lunga
Tenaru
Tetere
Guadalcanal I.
Ulawa
San Cristobal I.
Santa Cruz Islands
Ndeni I.
(Santa Cruz)
Utapua I.
Vanikoro I.
Tikopia
Bellona I.
Rennell I.
Lae
Salamoa
Gona
Buna
Kokada
Laloki
7 Mile
P. Moresby
Trobriand Is.
Goodenough I.
Woodlark I.
Fergusson I.
Normanby I.
Milne Bay
De Boyne I.
Misima I.
Pana Tinani
Russell I.
Tagula I.
Samarai
Jomard Entrance
Louisiade Archipelago
Coral Sea
Great Barrier Reef
Townsville
Queensland
Torres I.
Vanua Lava
Banks Islands
Espiritu Santo
Maewo I.
New Hebrides Islands
Pentecost I.
Ambrim I.
Malekula Island
Efate I.
Vila
Eromanga I.
Tana I.
Aneityum I.
Loyalty Is.
Koumac
New Caledonia
Noumea
Fiji Islands
Vanua Levu
Koro
Nandi
Viti Levu
Suva
Hoorn Is.
Wallis Is.
Kasım 1942
British Samoa
Savaii
Upolu
American Samoa
Pango Pango
Tonga or Friendly Is
Tongatabu
1° N
0°
5° S
10°
15° S
20°
24° S
145° E.
150° E.
155° E
160° E
165° E
170° E
175° E
180°
175°

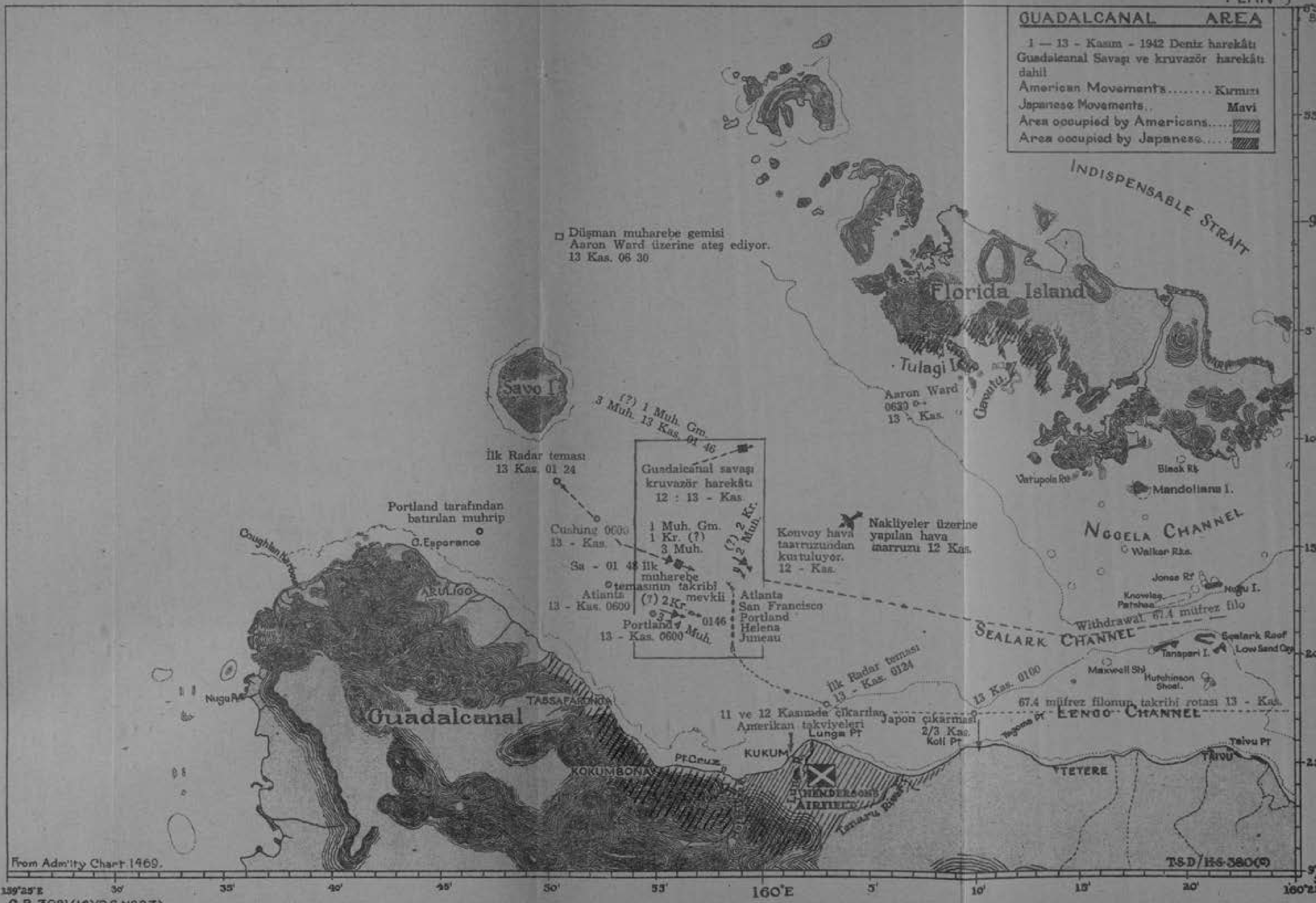
PLAN 3
Vella Lavella
Kolombangara Island
Gizo Strait
Gizo I.
Kula Gulf
New Georgia
Vila - Stanorem malikâneleri
Munda
Tetipari I.
Gatukai I.
Santa Isabel I.
Indispensable Strait
Malaita I.
Maramasike Passage
Russell Is.
Savo I.
Buraku I.
C. Esperance
Coughlan Hr.
Nugu Pt.
Nugu I.
Lengo Chan.
Sealark Channel
Guadalcanal I.
Aola B.
Ulawa I.
San Cristobal I.
Orta ve Güney
Solomonlar
TSD/HS (381)
C.B. 3081 (16) (B5. No 23)

PLAN 4

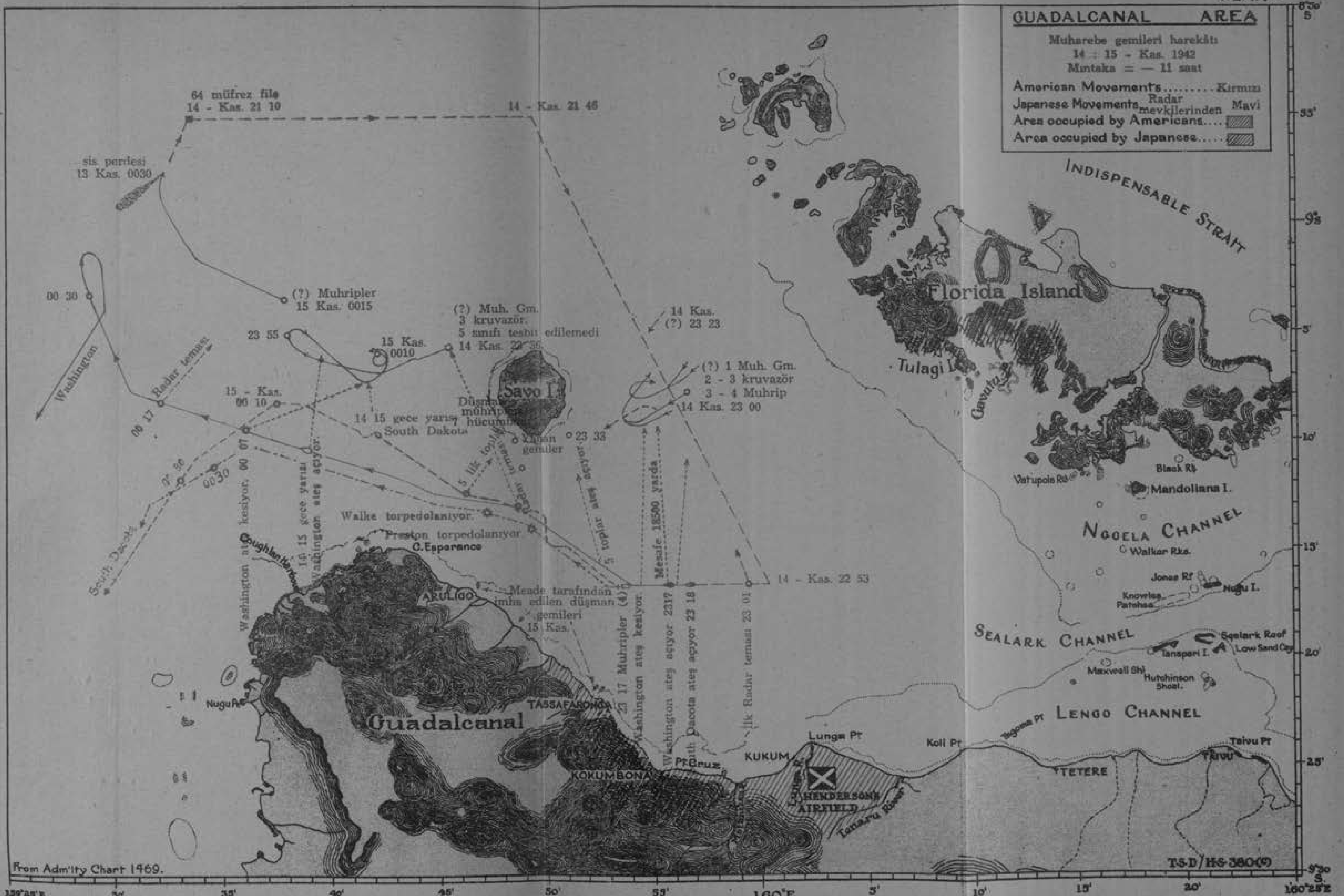
C.B.3081(16)(B.S.No 23)

PLAN 5

C.B.3081(16)(B.S.No23)

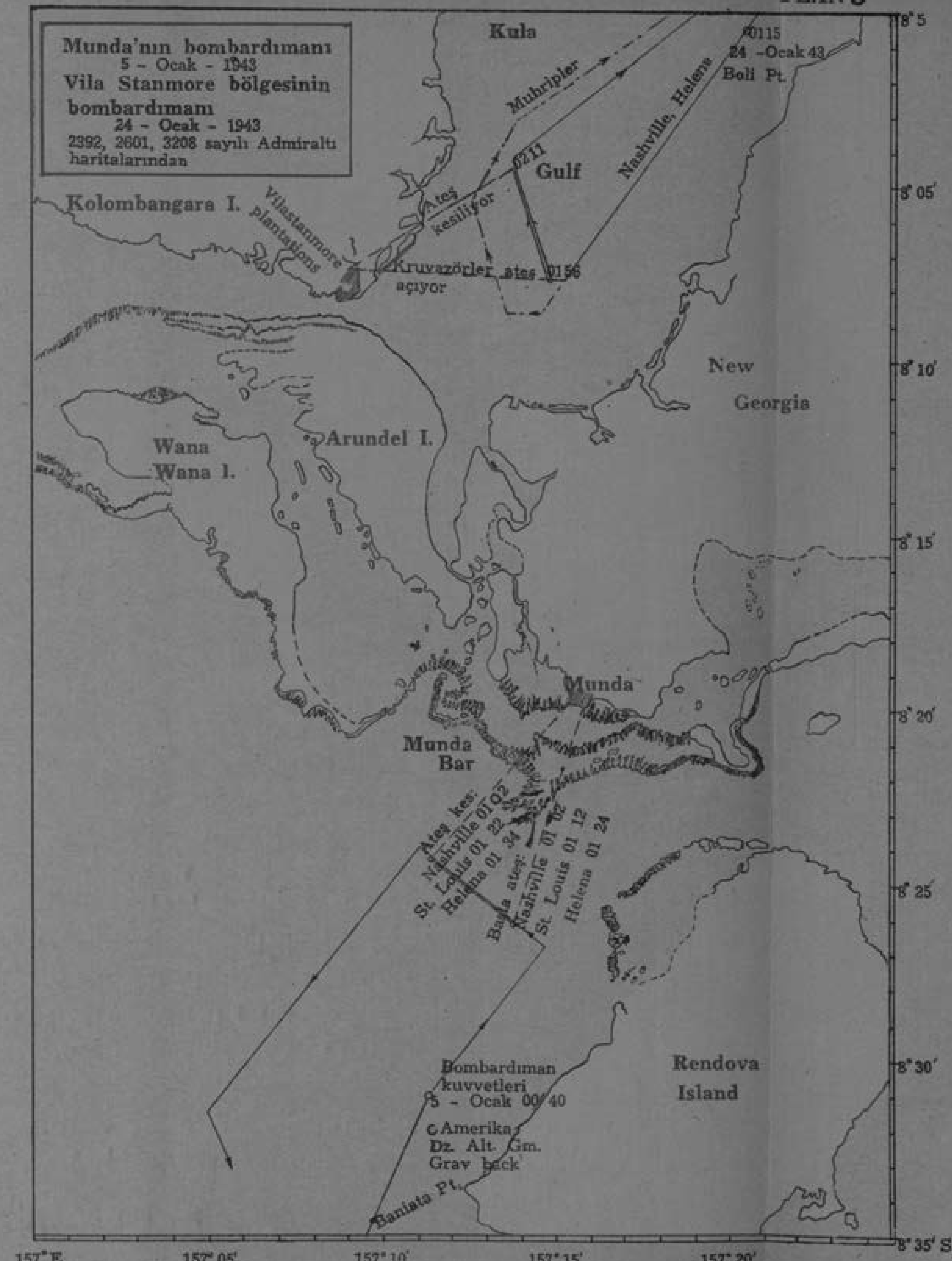
PLAN 6

C.B.3081(16)(B.S.Nº23)

PLAN 7
GUADALCANAL AREA
Lunga Point savaşı
30 Ks. - 1 Aralık 1942
American Movements.........Kırmızı
Japanese Movements.. Mavi
Area occupied by Americans.....
Area occupied by Japanese......
INDISPENSABLE STRAIT
Florida Island
Tulagi I.
Gavutu
Savo I.
önleme mevkiindeki muripler
0007, 1 Aralık
0007, 1 Aralık
00 18 1 Aralık
0100 Honolulu
Honolulu
Northampton torpedolanıyor. 23 48
İkinci grup muhripler
Pansacola torpedolanıyor 23 39
(?) Düşman 30 Kas. 23 38
İlk Radar 30 Kas. 23 06
C.Esperance
Ateş açılıyor 23 20
Minneapolis Neworleans torpedolanıyor 23 27
20 torpito Atılıyor. 23 19
23 20
İlk Radar teması 23 06
(?) 3 - 6 gemi 23 20
Coughlan Harbour
ARULIGO
TASSAFARONGA
Guadalcanal
KOKUMBONA
Pt Cruz
KUKUM
Lunga Pt
HENDERSON AIRFIELD
Tenaru River
Koli Pt
Tetere
Taivu Pt
Nugu Pt
Vatupola Rf
Black Rf
Mandoliana I.
Ngoela Channel
Walker Rks.
Jones Rf
Knowles Patches
Nugu I.
Sealark Channel
Sealark Reef
Tanapari I.
Low Sand Cay
Maxwell Shl
Hutchinson Shoal
67 nci muhrip filo
22 23 30 Kas.
Lengo Channel
From Adm'ity Chart 1469.
T.S.D/H.S 380(9)
139°25' E
30'
35'
40'
45'
50'
55'
160°E
5'
10'
15'
20'
160°25' E
8°50' S
55'
9° S
5'
10'
15'
20'
25'
9°30' S
C.B.3081(16)(B.S.Nº23)

PLÂN 8

Munda'nın bombardımanı
5 - Ocak - 1943
Vila Stanmore bölgesinin
bombardımanı
24 - Ocak - 1943
2392, 2601, 3208 sayılı Admiralti
haritalarından
Kula
Gulf
Muhripler
Nashville, Helena
0115
24 -Ocak 43
Boli Pt.
0211
Kolombangara I.
Vilastanmore plantations
Ateş kesiliyor
Kruvazörler ateş açıyor
0156
New Georgia
Wana Wana I.
Arundel I.
Munda
Munda Bar
Ateş kes:
Nashville 01 05
St. Louis 01 22
Helena 01 34
Başla ateş:
Nashville 01 02
St. Louis 01 12
Helena 01 24
Rendova Island
Bombardıman kuvvetleri
5 - Ocak 00 40
Amerika
Dz. Alt. Gm.
Grav back
Baniata Pt.
8° 5
8° 05'
8° 10'
8° 15'
8° 20'
8° 25'
8° 30'
8° 35' S.
157° E.
157° 05'
157° 10'
157° 15'
157° 20'